Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 456

Poznań, piątek dnia 3 października 1930

Rok XXV

Administracja państwowa

Administracja w Polsce nie jest dostosowana do warunków, w jakich się państwo nasze znajduje. Włożono na urzędy państwowe zbyt wiele zadań, których one przy tem przygotowaniu kadr urzędniczych, jakie w obecnym okresie posiadamy, należycie spełnić nie mogą. Ustawy, a zwłaszcza rozporządzenia i okólniki władz administracyjnych, wymagają tylu formalności, stwarzają tak skomplikowany bieg spraw urzędowych i przewidują konieczność współdziałania tylu urzędów, że załatwianie spraw jest z konieczności powolne i dla ludności uciążliwe. Zaradzić temu szkodliwemu stanowi rzeczy może jedynie poddanie gruntownej rewizji szeregu ustaw, normujących, działalność i zadania administracji państwowej.

Chodzi przedewszystkiem o uproszczenie administracji i sposobu urzędowania, aby przyspieszyć załatwianie spraw, wnoszonych przez ludność. Jednym ze środków, wiodących do tego celu, byłoby zmniejszenie liczby ministerstw, tak, aby sprawy, ze sobą ściśle związane, zarządzane były jednolicie przez jeden organ naczelny. Do szybszego również urzędowania przyczyniłoby się zastosowanie w szerokim zakresie postanowienia, że niewydanie decyzji w oznaczonym terminie przez odpowiednią władzę jest równoznaczne z przychylnem załatwieniem podania.

Wzgląd na łatwe osiągnięcie doraźnych wyników, celu wyznaczonego, skłaniać może biurokrację do niezbyt skrupulatnego liczenia się z prawem. Zwłaszcza w Polsce zasada, że administracja jest wykonywaniem prawa, nie zdołała się jeszcze zakorzenić. Tem konieczniejsza jest kontrola nad przestrzeganiem przez urzędy przepisów prawa przez niezawisłe sądy. Obecny ustrój sądownictwa administracyjnego, istnienie tylko jednej instancji kasacyjnej, Najwyższego Trybunału Administracyjnego, kontrolę tę niesłychanie ogranicza, ponieważ wyroki Trybunału zapadają dopiero po upływie szeregu lat od chwili wydania decyzji przez władze administracyjne, co bardzo zmniejsza praktyczne znaczenie wyroków dla poszkodowanych i zniechęca do wnoszenia skarg. Jest przeto rzeczą niezbędną jak najrychlejsze wprowadzenie niższych sądów administracyjnych, jak również zapewnienie, by władze administracyjne stosowały wykładnię przepisów prawnych, ustaloną przez wyroki sądowe.

Nie mniej poważne znaczenie dla utrwalenia praworządności w administracji ma przez konstytucję zapowiedziana, ale nie zrealizowana, zasada, że państwo i urzędnicy obowiązani są do wynagrodzenia szkód, wyrządzonych obywatelowi przez niezgodną z prawem działalność administracji. Należyte zorganizowanie dochodzenia tych szkód na drodze sądowej działa hamująco na objawy lekceważenia prawa przez urzędy.

Przedewszystkiem wszakże o dobrej administracji rozstrzyga duch, panujący w wielkiej armji urzędniczej. Stan urzędniczy jest najściślej związany z losami państwa. Biurokracja stanowić powinna czynnik stałości i ciągłości w wewnętrznem życiu państwa. Może odegrać w tym charakterze doniosłą rolę, o ile posiada odpowiedni poziom fachowy i moralny i zdrowe tradycje pracy i poświęcenia dla dobra państwa. Jeżeli Francja wyszła obronną ręką z tak licznych przewrotów politycznych w 19-tym wieku, zawdzięcza to w znacznej mierze utrwalonemu ustrojowi administracyjnemu i wartości swych kadr urzędniczych. Również Niemcy przetrwały szczęśliwie przez katastrofę polityczną po przegranej wojnie między innemi dzięki walorom swej biurokracji.

Do osiągnięcia tej wartości trzeba wszakże odpowiednich warunków, wytworzenia się dodatnich tradycyj, ożywiających warstwę urzędniczą. Warunkami zasadniczemi jest poczucie godności i zdobycie autorytetu. Poczucie godności upada, a miejsce jego zajmuje serwilizm, jeżeli urzędnik nie ma pewności, że będzie ceniony wyłącznie według swego przygotowania i działalności fachowej, że los jego nie zależy od względów ubocznych. Tem bardziej, gdy urzędnik żyje w trudnych warunkach materjalnych. A pamiętać należy, że szerokie masy skłonne są utożsamiać przedstawicieli władzy państwowej, nadużywających swych uprawnień, z państwem i skierowywać niechęć względem urzędników na państwo.

Celem podniesienia poziomu stanu urzędniczego, trzeba ustalić w ustawach i w praktyce pewne zasady. Dobór urzędników winien się odbywać na podstawie określonego wykształcenia i przygotowania.

Nie może zapanować zdrowy duch obywatelski w szeregach urzędniczych, jeżeli grozi urzędnikowi rujnujące go pod względem materjalnym, często rozbijające życie rodzinne, przerzucanie z jednej niepewności do drugiej, albo zwolnienie ze służby państwowej poprzez etap przeniesienia w stan nieczynny. Zabezpieczenie stałości stanowisk, zapewnienie względnej nieusuwalności urzędników jest postulatem, bez którego nie można myśleć o wytworzeniu wartościowej biurokracji.

Jeżeli nawet przyjąć, że są pewne stanowiska t. zw. polityczne, ktore muszą być obsadzone ludźmi zaufania rządu, to należy te urzędy wyodrębnić z ogółu urzędów (np. wojewodowie, starostowie), a pozostałym urzędnikom zapewnić konieczną stałość stanowisk. Zabezpieczeniem takiem byłoby postanowienie, że urzędnik może być usunięty ze służby państwowej jedynie w trybie postępowania dyscyplinarnego, przyczem to postępowanie dać powinno gwarancje niezależności i bezstronności. Niezachowanie tej zasady wywołuje ogromny wzrost liczby młodych emerytów, którzy zamiast, zgodnie ze swem przygotowaniem, oddawać swą pracę państwu, stają się coraz większym, nadmiernym ciężarem dla skarbu państwa.

B. Wasiutyński

Znowu naruszenie granicy polskiej przez samolot niemiecki

Odolanów, 3. 10. (Tel. wł.). Dnia 1 października rb. o godz. 14 min. 30 przelatywał nad terytorjum Polski nad miejscowością Sośnie pow. odolanowskiego samolot niemiecki pod znakiem „D. 1087". Samolot ten leciał od strony Pawłowa Wlkp. nad torem kolejowym. Nad centrum dworca kolejowego Sośnie samolot zmienił kierunek lotu ku szosie Sośnie—Cieszyn (pow. odolanowski).

Znamiennem jest to, że samolot leciał na wysokości około 60 mtr. nad miejscowością oddaloną od granicy polsko-niemieckiej o blisko 10 km.

Od redakcji: Gazety niemieckie alarmują wciąż na temat rzekomego naruszania granic Rzeszy Niemieckiej przez samoloty polskie. Przy bliższem zbadaniu sprawy okazuje się zawsze, że albo chodziło o samolot niemiecki, albo też o przypadkowe przelecenie granicy na odległość, nieprzekraczającą paruset metrów.

Alarmy pism niemieckich mają na celu odwrócenie uwagi od znacznie częstszych i dalej sięgających naruszeń granicy przez samoloty niemieckie. Podany przez nas powyżej wypadek jest szczególnie jaskrawy. Czas doprawdy, by władze polskie położyły kres lotniczemu szpiegostwu Niemiec.

Wybuch bomby w gmachu „Centrosojuzu" we Lwowie

Sąsiednie budynki też uszkodzone — Dochodzenia policji

Lwów, 3. 10. (PAT) Ubiegłej nocy około g. 22,30 nastąpił wybuch materjału wybuchowego w narożnej kamienicy przy ul. Zimorowicza 20, której druga część wychodzi na ul. Staszica. Dom ten należy do Związku kooperatyw ruskich, tzw. „Centrosojuzu". Na parterze tej kamienicy znajduje się magazyn towarów spożywczych i galanteryjnych i w tym magazynie nastąpił wybuch. „Gazeta Por." zaznacza, że siła wybuchu była tak wielka, że wyrwała z futrynami 2 okna magazynu, wychodzące na ulicę Staszica oraz drzwi wejściowe do magazynu. Kraty okien oraz część futrowana zostały rzucone z olbrzymią siłą na drugą stronę chodnika, gdzie mieści się restauracja, w której w chwili wybuchu znajdowało się kilkanaście osób. Momentalnie wypadły wszystkie szyby z okien restauracji a goście tam się znajdujący zostali odrzuceni do przeciwległej ściany.

Pozatem wypadły szyby w oknach redakcji „Słowa Polskiego", znajdującej się prawie naprzeciw „Centrosojuzu" przy ul. Zimorowicza oraz w gmachu Tow. Pedagogicznego i w gmachu Cukrowni Chodorów. Skutkiem eksplozji w mieszkaniu dozorcy domu, w którym nastąpił wybuch, uszkodzona została podłoga oraz zawalił się piec. Pozatem, zniszczone zostało urządzenie mieszkania.

Na miejsce wypadku przybyli natychmiast starosta grodzki oraz władze policyjne. Okazało się, że odłamki szkła raniły lekko 2 osoby, znajdujące się w restauracji. Pozatem kilka osób w sąsiednich domach odniosło lekkie kontuzje. Policja odgrodziła kordonem część ulicy Zimorowicza i Staszica i prowadzi bardzo szczegółowe dochodzenia.

Po aresztowaniu b. posła Kunickiego

Lwów, 3. 10. (PAT.) „Gazeta Poranna" donosi z Tarnopola, że aresztowany tam onegdaj b. poseł ks. Kunicki został przewieziony do więzienia sądu okręg. w Czortkowie. Ks. Kunicki ma odpowiadać za szereg mów antypaństwowych, wygłoszonych w czasie piastowania mandatu poselskiego.

Aresztowanie b. posła Barana

Lwów, 3. 10. (PAT.) Prasa donosi, z powołaniem się na ukraińskie „Diło", że wczoraj aresztowano w Tarnopolu b. posła adwokata Barana, znanego działacza ukraińskiego.

Rewizja w gimnazjum ruskiem

Lwów, 3. 10. (PAT.) Dzisiejsze dzienniki donoszą, że w Jaworowie woj. lwowskie przeprowadzono rewizję w tamtejszem gimnazjum ruskiem prywatnem, w bursie oraz w mieszkaniu jednego z profesorów i u szeregu uczniów. W wyniku rewizji znaleziono egzemplarze „Surmy", proch strzelniczy i inne materjały. Aresztowano prof. Czmołę oraz 1 ucznia 7-ej klasy i 1 z 4-tej klasy tego gimnazjum.

Katastrofa kolejowa na linji Bydgoszcz—Gdynia

Gdynia, 3. 10. (PAT.) Wczoraj o g. 18,30 na linji Bydgoszcz—Gdynia na 168 km w pobliżu Wielkiego Kacka wydarzyła się katastrofa kolejowa. Pociąg tow., złożony z 30 wagonów, w których znajdowali się robotnicy, zderzył się z pchniętemi od strony Gdyni wagonami, wskutek czego poniósł śmierć na miejscu Stanisław Nowak, a 3 robotnicy oraz kierowca parowozu Jan Kowalski, odnieśli ciężkie rany. Oprócz tego kilku robotników jest lżej rannych.

Wyjazd Paderewskiego do Ameryki

Paryż, 3. 10. (PAT). Ignacy Paderewski, który przybył do Paryża w zeszłym tygodniu z miejscowości Morges, swej posiadłości w Szwajcarji, odjechał wczoraj do Stanów Zjednoczonych, gdzie ma odbyć wielkie tourné koncertowe, które nie doszło do skutku w roku zeszłym, z powodu ciężkiej choroby jego. Obecnie, po powrocie do zdrowia, wyjazd okazał się możliwym. Na dworcu żegnało go bardzo liczne grono przyjaciół z kół francuskich i polskich. Delegacja zrzeszenia młodych muzyków polskich w Paryżu, których Paderewski otacza szczególną opieką, odjechała pociągiem do Havru, ażeby pożegnać go przy opuszczeniu starego kontynentu.

Pochwała sądownictwa w wywiadzie p. Piłsudskiego

Ostatni wywiad p. premjera poza staremi już wynurzeniami na temat aresztowanych posłów oraz nowemi teorjami budżetowemi zawiera— pochwałę działalności sądów w związku z aktualną sytuacją polityczną.

W obecnej fazie walki między władzą wykonawczą a parlamentem, reprezentowanym wobec rozwiązania Sejmu przez stronnictwa polityczne, a w szczególności ich przywódców (p. premjer wprawdzie słowami odmawia partjom tego przedstawicielstwa, ale faktami, stosowanemi w walce, sam je potwierdza), rola sądów, jako trzeciej władzy Rzeczypospolitej nabiera szczególniejszego znaczenia.

Konstytucja nasza wzorem innych cywilizowanych, demokratycznych państw zabezpiecza sądownictwu całkowitą niezawisłość. W sprawowaniu swego urzędu sędziowie podlegają tylko ustawom. Nie mogą oni być pociągani do odpowiedzialności karnej, ani pozbawiani wolności bez zgody wskazanego przez ustawę sądu, co odpowiada w zupełności tak szeroko obecnie dyskutowanej nietykalności poselskiej. Także przeniesienie sędziego na inne miejsce lub w stan spoczynku, zawieszenie w urzędowaniu i złożenie z urzędu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądowego i tylko w wypadkach, ustawami przewidzianych.

Wyjątek co do przenoszeń sędziów na inne miejsce względnie w stan spoczynku przewiduje konstytucja jedynie na wypadek zmiany w organizacji sądów. Przez tę ciasną furtkę, otwartą rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o ustroju sądów, wydanem na zasadzie pełnomocnictw, a przez Sejm następnie zmienionem, przeprowadził p. minister Car znaczne zmiany personalne w sądownictwie. Warto przy okazji przypomnieć, że kiedy u początka tej „reformy" sądownictwa Klub Narodowy zażądał ustąpienia p. Cara, lewica sejmowa odmówiła temu wnioskowi swego poparcia, ponieważ, zdaniem jej, Klubowi Narodowemu chodziło przedewszystkiem o osobę pierwszego prezesa Sądu Najwyższego, p. Władysława Seydy.

Prawo wymierzania sprawiedliwości w związku z niezawisłością sędziego w sprawowaniu jego urzędu czyni z sądów w znaczeniu moralnem najwyższą z władz państwowych. Wszak sędziemu podlegają zarówno członkowie parlamentu jak i — najwyżsi nawet — przedstawiciele władzy wykonawczej. Trybunał Stanu nie jest czem innem, jak specjalnym sądem z pierwszym prezesem Sądu Najwyższego na czele.

Justitia fundamentum regnorum! Jeśli stara ta zasada jest pełna treści w normalnych warunkach, to w pewnych sytuacjach należy ją rozumieć i oceniać jak najbardziej dosłownie. Gdy skutkiem naruszenia równowagi między innemi czynnikami władzy nastąpi w państwie stan chwiejnej niepewności, wtedy wszystko zależy od owego — fundamentu.

Że obecnie w Polsce zapanował taki stan chwiejny, na to godzą się zarówno zwolennicy jak i przeciwnicy rządu. Jedni widzą przyczynę tej chwiejności w nieodpowiednim — ich zdaniem — ustroju, który chcieliby zmienić w jakikolwiek sposób; drudzy wskazują zagadnienie praworządności. Żadna strona nie wie, jak długo jeszcze potrwa ten stan przejściowy i na czem się skończy. W tej sytuacji niezawisłe sądy są jedynym punktem stałym, który nie może być wciągnięty w wir toczącej się walki. Wstrząs, jakiemu podlega nasz organizm państwowy, będzie tem łagodniejszy w skutkach, im pewniej, wyraźniej będzie się sprawdzała maksyma o sprawiedliwości jako fundamencie państwa.

Trzeba zapamiętać i utrwalić powiedzenie p. premjera, że nie wywiera on na sądy żadnego nacisku. Pożądane jest, aby tego nacisku nie było wogóle z żadnej strony. W tym zaś celu byłoby najlepiej, gdyby nikt nie wyrażał swego osobistego zadowolenia z działalności sądów, dla których sprawiedliwość jest jedynym, samo przez się rozumiejącym się obowiązkiem. W pewnych warunkach i pochwała specjalna może być przez tych czy innych źle zrozumiana. Jedyną pochwałą sądów, ożywiającą całe społeczeństwo, powinna być wiara w ich absolutną bezstronność. Walka o władzę jest zjawiskiem przejściowem, choć często się powtarzającem. Ponad terenem tej walki powinien unosić się wysoko i dumnie sztandar niezawisłej i bezstronnej sprawiedliwości sędziowskiej.

M. K.

Włochy a Niemcy i wywiad hr. Reventlowa

Stosunek Włoch do Niemiec jest zbyt ważnym czynnikiem w grze międzynarodowej, żebyśmy nie mieli poświęcić mu szczególnej uwagi. W nowej sytuacji, jaka się wytworzyła w Europie po opróżnieniu Nadrenji, Italja Mussoliniego odegra doniosłą rolę. Może nam się to wydać dziwnem, ale obserwując i zdając sobie sprawę z faktów, musimy stwierdzić, że przewaga żywiołów pangermańskich i skrajnie odwetowych w Niemczech jest w obecnem położeniu na rękę polityce faszystowskiej — i to zarówno z punktu widzenia wewnętrznego jak zewnętrznego.

Wspomniane żywioły niemieckie zapatrują się i wzorują pod wielu względami na faszyźmie, piszą i mówią o nim z sympatją, przyjmują jego ideologję państwową, zwalczają masonerję. Takie są ideologiczne punkty styczne, które zbliżają obydwa kierunki.

Co do polityki zagranicznej to zarówno ze strony włoskiej, jak niemieckiej podnoszono wielokrotnie, że istnieje cały szereg kwestyj, w których poglądy i interesa obu państw zbiegają się a przynajmniej niezbyt się różnią. Są atoli między Włochami a Niemcami sprawy, które je stanowczo dzielą. Do tych należy kwestja Niemców w Górnej Adydze, którą Mussolini uważa już nie za rozwiązaną, ale rozciętą po wieczne czasy — i kwestja „anschlussu". Tu należy zauważyć, że Niemcy nigdy nie pogodzą się z utratą tego prawdziwego miejsca pod słońcem, jakiem jest skrawek południowego Tyrolu, który oni, swoim zwyczajem, uważają za ziemię pierwotnie niemiecką — i gdyby mieli zrealizować inne postulaty reaneksyjne, sięgną i po Tyrol.

Trzeba przyznać, że Mussolini w swej polityce zagranicznej chciał oprzeć się o przesłanki polityczne, jakie dał wynik wojny i w tym celu szukał i szuka porozumienia z Paryżem, — jednakże jak dotąd bezskutecznie. Zdaniem Włochów Italja w programie francuskim miała wyznaczoną rolę drugoplanową, marginesową, a to z ich stanowiska jest niedopuszczalne. Od Locarna Mussolini przeciwstawia się zatem dążeniu wyłączenia Włoch poza nawias i do odosobnienia, które im groziło, na wypadek dojścia do skutku ściślejszego porozumienia francusko - niemieckiego. W Paryżu, jak wiadomo, liczono na to, że w Niemczech wezmą górę i ustalą się wpływy demokratyczno - pacyfistyczne, o które miało się oprzeć wspomniane porozumienie. Rachuby te polegały na złudzeniach, przed któremi prasa i czynniki polityczne włoskie przestrzegały Francję. Nie dziw, że dziś, gdy nadzieje polityków francuskich, budujących na owych prądach w Niemczech, załamały się, ta sama prasa włoska zaciera ręce z zadowolenia i przypomina publicystom i politykom francuskim tamte ostrzeżenia. Włosi są przekonani, że czas dla nich pracuje i że wewnętrzne wzmocnienie Niemiec, za którem pójdzie niebawem zewnętrzne, ułatwi im swobodę ruchów, pozwoli manewrować, zająć na kontynencie rolę języczka uwagi — i zmusi Francję do liczenia się z postulatami włoskiemi. Przypuszczają, że postawiona wobec powrotnej groźby niemieckiej Francja będzie zmuszona oglądać się więcej niż dotąd na Rzym — i w każdym razie nie będzie mogła zapoznawać jego znaczenia i spychać go na drugi plan.

Po tych uwagach wstępnych, posłuchajmy co w „Tribunie" rzymskej powiedział o polityce zagranicznej niemieckiej jeden z przywódców partji Hitlera, hr. Roventlow. Wywiad ten powtórzyła cała prasa włoska, nie dodając żadnego komentarza. Na szczęście politycy niemieccy mówią bardzo wiele, bardzo wyraźnie, szczerze no i wcale odważnie, nie liczą się z niczem i z nikim.

Otóż w przekonaniu Reventlowa polityka zbliżenia do Francji jest dla Niemiec szkodliwa. Była ona narzucona przez bankierów amerykańskich za pośrednictwem bankierów żydowskich, francuskich i niemieckich, w których interesie leżało usunięcie konfliktu ekonomicznego między Francją a Niemcami. Do Locarna oprócz kapitalistów żydowskich pchała Berlin burżuazja niemiecka, odbierając w ten sposób państwu wszelką swobodę ruchów. Reventlow i jego przyjaciele uznają w polityce zagranicznej jedynie orjentację geograficzną („Geopolityk"). Żeby się uwolnić od nacisku Francji, Polski i Czechosłowacji, polityka zagraniczna niemiecka musi być skierowana nie na zachód, ale na wschód i na południe. Na wschodzie jest Rosja, której potęgę należy brać w rachubę zarówno na polu ekonomicznem jak i polityki zagranicznej Niemiec.

„Na południu — ciągnął dalej Reventlow — są Włochy". Ale tu przerwał mu jego włoski interlokutor, dodając: „jest anschluss". Na to Reventlow: „Chcę mówić z całą otwartością. Dążymy do „anschlussu" i to nietylko w tej formie ogólnikowej, która się nazywa unją kulturalną. Ale w polityce jesteśmy realistami i wiemy, że przedewszystkiem musimy się uwolnić od nacisku, jaki na nas ciąży jako na potędze europejskiej. Dlatego z „anschlussu" w obecnej chwili, a także w najbliższej przyszłości, nie robimy kwestji pierwszorzędnej wagi i nie chcemy poświęcić dla jego realizacji przyjaźni wielkiego mocarstwa, jakiem są Włochy. Przyjaźń włoską uważamy za ważniejszą od „anschlussu". W istocie Reventlow nie mógł być więcej szczery. Nie omieszkał zastrzedz się, że „anschluss" usunięty jest z programu niemieckiego tylko narazie i przyjdzie na niego czas po załatwieniu się z Pomorzem polskiem, Alzacją i Lotaryngją itd. Włosi muszą tylko zaczekać cierpliwie na swoją kolejkę...

Niemniej interesującem jest to, co Reventlow powiedział o stosunku Niemiec do Anglji. Otóż, ponieważ głównym celem polityki zagranicznej niemieckiej jest rewizja Traktatu Wersalskiego, „sprostowanie" granicy wschodniej, obalenie planu Younga — to polityka niemiecka w stosunku do Anglji „nie może być inną jak tylko polityką oportunizmu, polityką jasnego i lojalnego d o u t d e s, uwarunkowanego stanowiskiem, jakie w każdym wypadku zajmie wobec nas Anglja".

Co do Ligi Narodów to zdaniem Reventlowa, „jest to łapka na myszy, do której weszliśmy w charakterze myszy". Jeżeli, dodał, Liga Narodów nam oświadczy że Covenant jest częścią integralną Traktatu Wersalskiego, a my jesteśmy przeciwni traktatowi, to nie wypadnie nam nic innego, jak opuścić Ligę.

Korespondent „Tribuny" dodaje od siebie, że powyższe oświadczenie Reventlowa jest tak jasne i pełne znaczenia, iż wszelkie komentarze mogłyby je tylko osłabić. W istocie, nie podobna nie zgodzić się z tą opinją.

S. M.

Pan dziedzic Kościałkowski

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Wilno, 30 września 1930 r.

Sprostowanie p. ministra Staniewicza w sprawie Piekieliszek wypadło istotnie tak wymownie, iż wprost nie sposób o nim zapomnieć. W szczególności uderzył wszystkich ustęp dotyczący owego „światła, rzucanego przez akta urzędowe."

W związku z tem pragniemy zapoznać naszych czytelników z jeszcze jedną historją dóbr ziemskich, nabycie których w „świetle aktów urzędowych" przedstawia się w sposób nader pouczający. Niestety nie możemy posługiwać się aktami ministerstwa reform rolnych, ale za miarodajny akt urzędowy przyjmujemy księgi hipoteczne nr. 647 i nr. 3310. Znajdują się one w wydziale hipotecznym przy Sądzie Okręgowym w Wilnie i każdy zainteresowany może je obejrzeć w godzinach urzędowych.

Pierwsza z tych ksiąg poświęcona jest dziejom majątku Bezdanajce, druga natomiast zawiera akta dotyczące działki z maj. Rekanciszki.

Oba te objekty ziemskie stanowią własność jednej i tej samej osoby, a mianowicie p. wojewody białostockiego Marjana Zyndram - Kościałkowskiego.

Bezdanajce nabyte zostały przez p. Kościałkowskiego dnia 6 września 1922 roku, zaś działka w Rekanciszkach dokładnie w 2 miesiące później dnia 6 listopada tegoż roku. Obszar Bezdanajc wynosi 896 ha, zaś działki w Rekanciszkach $6^{76}/_{100}$ ha.

Bezdanajce położone są na terytorjum pow. wileńsko-trockiego i graniczą z Rekanciszkami, zaś Rekanciszki z kolei graniczą z przedmieściem Wilna (Zarzeczem) i znajdują się tuż koło przystanku kolejowego „Kolonja Kolejowa" na połowie drogi pomiędzy Wilnem i Nowo - Wilejką.

Jest to prześliczna miejscowość letniskowa, położona nader malowniczo i nie dziw, że dziedzic bezdanajski pospieszył pobudować tam piękny dworek, mając zresztą nader miłych sąsiadów w osobach wicewojewody wileńskiego Kirtiklisa, majora Dunin-Wąsowicza, b. prezesa „Strzelca" wileńskiego p. Młotkowskiego i wielu innych.

Sprawa, — jak stwierdziliśmy, może w świetle „aktów urzędowych" nie budzić żadnego zainteresowania, natomiast z punktu widzenia „ducha" ustawy o reformie rolnej, a przedewszystkiem ze względu na przeszłość i teraźniejszość polityczną dziedzica na Bezdanajcach i Rekanciszkach może wzbudzić pewne, powiedzmy, refleksje.

Otóż, jak wiadomo, p. Marjan Zyndram - Kościałkowski, zanim został wiceprezesem B. B., był przedtem prezesem Partji Pracy, a jeszcze przedtem filarem „Wyzwolenia". Właśnie w chwili, gdy nabywał Bezdanajce i Rekanciszki, dokładnie pomiędzy jedną i drugą transakcją, kandydował p. Kościałkowski do Sejmu z listy „Wyzwolenia", które domagało się wywłaszczania obszarników i obniżenia maksymalnej granicy posiadania, zakreślonej przez ustawę o reformie rolnej z 1920 roku. Nie przeszkodziło to mu jednakże nabyć prawie 900 hektarów z majątku, który był przeznaczony na parcelację.

Z księgi hipotecznej widać, że „Spółka Parcelacyjno-Osadnicza", która nabyła Bezdanajce od pierwotnych właścicieli na cele parcelacji (mówi o tem wyraźnie umowa z dnia 27. 10. 1921 r., znajdująca się w aktach) z ogólnej sumy 1.000 ha rozparcelowała zaledwie 104 ha (pomiędzy 8 nabywców) zaś pozostałe 896 ha nabył w całości p. Kościałkowski. Odtąd małorolni przestali żywić nadzieje otrzymania czegoś z Bezdanajc zgodnie z hasłami wyborczemi, których zwolennikiem deklarował się być p. Kościałkowski, bo im wnet wytłomaczono, że p. dziedzic na Bezdanajcach ma od nich znacznie większe prawa, jako całkiem... bezrolny, bo przecież źli Litwini zajęli tę połać kraju, gdzie znajdują się jego dobra dziedziczne.

Państwowy Bank Rolny i Bank Gospodarstwa Krajowego pospieszyły p. Kościałkowskiemu z pomocą w zagospodarowaniu się, udzielając mu stosownych pożyczek (Dział IV. księgi hipotecznej. B. R. — 141.000 złotych w złocie i B. G. K. — 41.500 zł w złocie. W tym właśnie czasie, gdy już na Bezdanajcach p. Kościałkowski osiadł mocno, Urząd Ziemski w Wilnie, kierowany przez przyjaciół politycznych p. dziedzica pp. Węckowicza i Majewskiego (szwagier p. J. Piłsudskiego) przystąpił do parcelacji maj. Rekanciszki. Jako jeden z kandydatów do nadziału zgłosił się, zapewne jako małorolny, p. Marjan Kościałkowski i naturalnie działkę otrzymał, jako jeden z licznej plejady „zasłużonych".

O stosunkach p. Kościałkowskiego ze „Spółką Parcelacyjno-Osadniczą" oraz o finansowej stronie tych transakcyj pogadamy kiedyś w przyszłości. Dziś wystarczy to, cośmy podali, by zwolennicy ludzi bezinteresownych mogli nabrać dostatecznego przekonania, że są ludzie w Polsce, którzy, mając jakoby wstręt do pieniędzy, nie mają go do majątków ziemskich i pracują nie dla głupich i marnych groszy, lecz pięknych hektarów i dworków.

P. K o w n a c k i.

Wybory w Finlandji

Helsingfors, 3. 10. (PAT). Pierwszy dzień wyborów w Finlandji wykazał znaczne powiększenie się liczby głosujących w porównaniu do poprzednich wyborów. W Helsingforsie głosowało 47 procent uprawnionych do głosowania wobec 26 procent przy ubiegłych wyborach. Na prowincji głosowało przeciętnie 40 do 50 procent. Dzień wczorajszy minął spokojnie.

Wezuwjusz działa

Neapol, 3. 10. (PAT). Wezuwjusz w dalszym ciągu wykazuje żywe działanie. Krater pogłębił się o 20 metrów. Zbocza wulkanu okrywa lawa.

Echa niesłychanych oświadczeń prezydenta Masaryka

W dzisiejszem wydaniu porannem podaliśmy tekst oświadczenia premjera czeskosłowackiego Udržala, stwierdzającego, że znany wywiad prez. Masaryka został sfałszowany i że „miejsca, które najbardziej zapatrywania prezydenta fałszowały, zostały, o ile to było tylko możliwe, sprostowane do granic, odpowiadających zapatrywaniom prezydenta".

W związku z tem stwierdzić należy, że tekst oświadczenia prez. Masaryka, podany przez nas wczoraj, jest tekstem już sprostowanym, pochodzi bowiem od poselstwa czeskosłowackiego w Budapeszcie, względnie od redakcji półurzędowego dziennika „Prager Presse". Nawet jednak w granicach tego „sprostowanego" tekstu, oświadczenie prez. Masaryka jest poprostu niesłychane — i zamiast przyczyniać się do pacyfikacji stosunków międzynarodowych, stanowi tylko wodę na młyn odwetowej propagandy niemieckiej.

Nic dziwnego, że opinja publiczna nietylko w Polsce i Francji, ale także w Czechosłowacji żywo zareagowała na wynurzenia p. Masaryka, o czem świadczą niżej zamieszczone depesze.

Komentarze prasy czeskiej — Interwencja posła polskiego?

Praga, 3. 10. (PAT). Prasa czeska rozpatruje wywiad prezydenta Masaryka z krytycznego punktu widzenia, podkreślając, że kwestja Pomorza polskiego i rewizji granic węgierskich zaciemniła zasadniczą myśl wywiadu o czynnej obronie pokoju europejskiego.

„Narodni Listy" stwierdzają, że przyznanie się kierowniczego czynnika w państwie do gotowości rewizji granic, obniża prestige tego państwa nazewnątrz i psuje jego dobre stosunki z temi wszystkiemi krajami, którym zależy na utrzymaniu istniejących traktatów, w tym przypadku przedewszystkiem z Polską. „Narodni Politika" przypomina, że przed rozbiorem Polski Prusy Książęce były stale odcięte od reszty Niemiec, niema więc racji przypuszczać, aby ten stan nadal utrzmać się nie mógł i w dobie obecnej.

Bratysławski „Slovak" występuje ostro przeciw możliwości jakiejkolwiek rewizji granic Słowaczyzny na rzecz Węgier i protestuje przeciwko sugerowaniu takiej myśli ze strony głowy państwa. Pismo sądzi, że sprawa ta znajdzie swój refleks w parlamencie.

Praga, 3. 10. (Tel. wł.). Wywiad prez. Masaryka i jego sprostowanie są w dalszym ciągu przedmiotem żywego zainteresowania tutejszych kół politycznych.

Według „Prager Tageblatt" poseł polski minister Grzybowski i poseł węgierski Masirevics byli kolejno przyjęci przez zastępcę ministra spraw zagranicznych dr. Kroftę, u którego informowali się co do poszczególnych ustępów wywiadu. Sprawa wywiadu prezydenta była również poruszona na radzie ministrów. Jednakże koła polityczne akcentują, że rozmowy posłów zagranicznych z zastępcą ministra spraw zagranicznych, nie posiadają charakteru oficjalnej demarche.

Również w prasie wywiad Masaryka wywołał bardzo żywy oddźwięk. „Narodni Listy" stwierdzają, że słowa prezydenta, dotyczące Pomorza, godzą w interesy Polski.

Wiedeń, 3. 10. (PAT). „Neue Freie Presse" donosi z Budapesztu: Węgierskie koła oficjalne zaprzeczają doniesieniu z Pragi, jakoby poseł węgierski w Pradze Masirevics interwenjował w czechosłowackiem ministerstwie spraw zagranicznych w sprawie wywiadu prezydenta Masaryka. Mimo to uważają za prawdopodobne, iż nastąpi zapytanie ze strony posła węgierskiego o celach wywiadu Masaryka. Przedstawiciel Węgier wskaże na to, iż kilkakrotne oświadczenia prezydenta Masaryka co do możliwości regulacji granic wywołały na Węgrzech zaniepokojenie. O ile oświadczenie prezydenta Masaryka jest poważną propozycją w sprawie rewizji granic równocześnie będą musiały być z natury rzeczy podjęte rokowania w tej sprawie.

Interpelacja ks. Hlinki w parlamencie — Szczegóły oświadczenia premjera Udržala

Praga, 3. 10. (PAT.) Wczoraj rozpoczęła się jesienna sesja parlamentu, na której porządku dziennym znajduje się szereg kwestyj gospodarczych, przedewszystkiem budżet na r. 1931.

Na pierwszem wczorajszem posiedzeniu wpłynęła nagła interpelacja Słowackiego Stronnictwa Ludowego ks. Hlinki do prezesa rady ministrów w sprawie niedawnego znanego wywiadu prezydenta Masaryka na temat możliwości rewizji granic. Interpelanci zapytują, czy wywiad ten istotnie miał miejsce i w jaki sposób zamierza rząd zapobiec na przyszłość podobnym wystąpieniom głowy państwa, czy rząd przyjmuje obecnie odpowiedzialność za treść wywiadu i czy rząd zdaje sobie sprawę z następstw, które może pociągnąć w stosunkach między obu państwami słowiańskiemi, rozpatrywana przez głowę państwa kwestja „korytarza polskiego".

Na początku posiedzenia złożył premjer Udržal wyjaśnienie rządowe w sprawie wywiadu. Premjer stwierdził, że prezydent Masaryk jeszcze 13 sierpnia b. r. przyjął dziennikarza angielskiego i w rozmowie z nim poruszył również pewne kwestje, obecnie opublikowane. Rozmowa ta nie miała charakteru wywiadu, a w treści wywiadu dziennikarz angielski dał wyraz przedewszystkiem własnym poglądom. Rozmowa miała miejsce jeszcze przed półtora miesiącem i charakterystycznem jest, iż opublikowana została dopiero obecnie, jako wywiad i właśnie w znanych pismach. Kancelarji prezydenta na wywiad zwrócił uwagę dopiero jeden z dzienników, który prosił o wyjaśnienie oświadczeń, tak sprzecznych ze znanemi poglądami prezydenta Masaryka.

Kiedy kancelarja prezydenta dowiedziała się, że rozmowa opublikowana została w formie wywiadu i w brzmieniu, które nie było przedłożone do aprobaty, poczyniła odpowiednie kroki, aby przynajmniej najbardziej przekręcone ustępy uzgodnione zostały w miarę możności z istotnym stanem rzeczy. Jak wszystkie dzienniki państwa, podobnie i prezydent, nie uważają za możliwe, by zastanawiać się nad rozstrzygnięciem, które zmieniłoby status quo, stwierdzony przez traktat pokojowy. Chodzi tu zatem o prywatną rozmowę prezydenta Masaryka, która w opublikowanym wywiadzie nie została we właściwy sposób przedstawiona.

Oświadczenie premjera przyjął parlament do wiadomości bez dyskusji, poczem posiedzenie zostało zamknięte.

Odgłosy węgierskie

Budapeszt, 3. 10. (PAT.) — Prasa węgierska w dalszym ciągu omawia deklarację Masaryka w sprawie stosunków węgiersko - czeskosłowackich. Występuje ona szczególnie przeciw twierdzeniu jakoby rzekoma agresywna polityka Węgier stanowiła niebezpieczeństwo międzynarodowe. Prasa węgierska uważa, iż nadszedł wreszcie czas położenia kresu tym „kalumniom", żądając równocześnie od kompetentnych czynników czeskosłowackich, aby dały szczegółowe konkretne dowody, na czem polega rzekoma agresywność Węgier.

„Pester Lloyd", „Magyarsag" i „Budapest Hirlap" przytaczają rzekome przykłady „agresywnej" polityki Czechosłowacji w stosunku do Węgier. Czechosłowacja — piszą te dzienniki — w ostatnich latach uczyniła wszystko w celu pogorszenia sytuacji Węgier i usiłowała wpłynąć niekorzystnie dla Węgier na wszystkie rokowania gospodarcze, dotyczące spraw węgierskich. Czechosłowacja wypowiedziała traktat handlowy czeskosłowacko - węgierski, w celu uniemożliwienia wywozu węgierskich produktów rolniczych. Obywatele węgierscy, podróżujący za wizami czeskiemi, zostali aresztowani, skazani na wysokie grzywny i pozbawieni wolności jedynie z tego powodu, że byli członkami węgierskiego związku gimnastycznego. Szkoły węgierskie w Słowacji — podaje dalej prasa węgierska — zostały zamknięte jedna po drugiej, oraz odebrano debit czasopismom i książkom węgierskim.

Wszystkie czasopisma węgierskie z oburzeniem piszą o żądaniu dziennika „Slovenski Vecernik" anektowania nowych terytorjów węgierskich przez Czechosłowację.

Budapeszt, 3. 10. (PAT.) Dziennik „Magyarsag" zamieszcza artykuł, w którym potępia jedno z pism węgierskich, które wyraziło radość z powodu wysunięcia przez Niemcy żądań w sprawie rewizji granic wschodnich. „Rewizja traktatu w Trianon — pisze „Magyarsag" — jest zupełnie czemś innem, niż rewizja traktatu węgierskiego. Pomieszanie tych obu spraw może zaszkodzić sprawie węgierskiej."

Dalej uzasadnia dziennik tezę polską w sprawie t. zw. „korytarza pomorskiego", zaznaczając, że jest zupełnie zrozumiałe, iż naród 30-miljonowy powinien posiadać dostęp do morza. Następnie autor artykułu uzasadnia prawa Polski do morza względami historycznemi. „Zresztą — zaznacza dzienik — ludność, zamieszkująca korytarz pomorski, jest w 80-procentach polska, jest więc rzeczą samo przez się zrozumiałą, że Polacy nie chcą zrzec się dostępu do morza, będącego dla nich potrzebą życiową."

Pełnomocnictwo b. posła A. Dębskiego

Warszawa, 3. 10 (PAT). Prasa wczorajsza podaje, że wczoraj nadeszło pełnomocnictwo posła A. Dębskiego, wystawione na imię adwokata Szurleja.

Szeptycki w prezydjum R. M.

Warszawa, 3. 10. (PAT). Arcybiskup gr.-kat. metropolita Szeptycki złożył wczoraj wizytę w prezydjum Rady ministrów i został przyjęty przez min. Becka. Konferencja trwała około 2 g.

Obrady konferencji imperjum brytyjskiego.

Londyn, 3. 10. (PAT). Na konferencji imperjum omawiano dziś sprawę powołania gubernatorów generalnych oraz ustanowienia trybunału imperjalnego, któryby rozstrzygał zatargi pomiędzy poszczególnemi częściami imperjum.

Komitet Ekonomiczny omawiał sprawy celne, kwestję emerytur itp.

Zbrodnia wykryta po 10 latach.

Paryż, 3. 10 (PAT). List anonimowy pozwolił wykryć zbrodnię, dokonaną przed 10 laty. Zbrodni dokonała kobieta, zabijając swego kochanka. Po ograbieniu go, zakopała trupa w ogrodzie, nabytym przez kochanka z pieniędzy, pozyskanych z kradzieży. Zbójczyni mieszkała do ostatniej chwili w tem samem miejscu z innym kochankiem, który niebawem będzie przesłuchany.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 3. 10. 1930 r.

Przebieg dzisiejszego zebrania giełdowego był spokojniejszy od dni poprzednich. Kursy nie uległy naogół żadnej zmianie z wyjątkiem: 5 proc. pożyczki konwers., którą z początku handlowano po 55 proc., a w końcu po 54½, po którym to kursie pozostała w oddaniu. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziemstwa Kredytowego robiono tranzakcje 8 proc. listami dolarowemi staremi po 95¾—95½ proc. przy dewizie 8.90, oddawano 4 proc. listy konwertowane po 41½ proc., natomiast płacono za 6 proc. listy żytnie po 20.— za 1 ctr. metr.

W akcjach bankowych wzgl. przemysłowych ruch ograniczony. Płacono za Bank Polski 161.— i za Centr. Rolników 90, ofiarowano zaś R. Maya po 60.— Zauważono większe zaofiarowanie w Cegielskim po 46.—, jednakże nie było nabywców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 55—54½ % O.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 95¾—95½ % +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 41½ % O.

(Kurs w złotych).

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 20.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).

Bank Polski I em. 161.— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).

Centrala Rolników I—III em. zł. 90.— P.
Dr. Roman May I em. zł. 60.— O.

Tendencja spokojna.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 3. 10. 1930 r.

Spędzono: 3 wołów, 7 buhajów, 337 świń, 111 cieląt, 5 owiec; razem 463 zwierząt.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.98 1/2 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.03 do 212.33 zł, gotówką 211.63 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 172.96 do 173.22 zł, gotówką 172.62 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 3. 10. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr. (118,2 f. w. h.), b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 468,5 gr. (78,1 f. w. h.).

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	17,25—	17,75
Usposobienie spokojne.		
Pszenica	25,00—	26,75
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień przemiałowy	19,00—	21,50
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień browarowy	25,50—	27,50
Usposobienie spokojne.		
Owies	17,00—	19 00
Usposobienie spokojne.		
Mąka żytnia wł work 65%		28,00
Usposobienie spokojne.		
Mąka pszenna 65% wł work.	45,50—	48,50
Usposobienie spokojne.		
Otręby żytnie	11,00—	12,00
Otręby pszenne	13,50—	14,50
Otręby pszenne (grube)	15,50—	16,50
Rzepak	45,00—	47,00
Groch Victoria	31,00—	36,00
Ziemniaki jadalne	2,50—	2,80

Ogólne usposobienie spokojne.

Ziemniaki fabryczne bez obrotów.

Na rynku zbożowym nastąpiło pewne uspokojenie.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 3. 10. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.97, sp.: 8.99, kup.: 8.95.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Gdańsk	173,33	173,76	172,90
Holandja	359,75	360,65	358,85
Londyn	43,35	43,46	43,24
Nowy Jork	8,912	8,932	8,892
Nowy Jork kabel	8,922	8,942	8,902
Oslo	238,75	239,35	238,15
Paryż	35,01	35,10	34,92
Praga	26,46½	26,53	26,40
Szwajcarja	173,16	173,59	172,73
Wiedeń	125,90	126,21	125,59
Włochy	46,72	46,84	46,60
Berlin	212,34		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje.

3% poż. bud.	50,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	160,00—161,00
Częstocice	0,00— 32,50
W. T. F. Cukru	0,00— 30,75
W. T. Węgla	0,00— 40,00
Lilpop	0,00— 25,00
Ostrowieckie Zakłady	0,00— 51,00
Starachowice	0,00— 11,00
Klucze	0,00— 80,00

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Komentarz.

Z premj. obracano tylko budowlaną. Dla listów zast. tendencja niejednolita, dla akcyj przeważnie mocniejsza. Z bankowych mocniejszy Bank Polski, z cukrowniczych Częstocice mocniejsze, cokolwiek słabszy Węgiel. Z metalurgicznych Lilpop i Starachowice utrzymane. Ostrowiec mocniejszy, Klucze mocniejsze.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 3. 10. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	226,00—228,00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	150,00—151,00
Tendencja mocna.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	195,00—218,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	168,00—182,00
Tendencja słabsza.	
Owies march od st. załad.	147,00—160,00
Tendencja mocna.	
Mąka pszenna	26 75—35,00
Tendencja mocna.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23,25—26,75
Tendencja mocna.	
Ospa pszenna	7,25— 7,75
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	7,00— 7,25
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9,80—10,10
Makuch lniany	16,30—16,70
Śrót Soya	13,40—14,20

Ogólna tendencja mocna.

Notowania złotego w Berlinie z dnia 3. 10. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,975—47,175
Noty wielkie	46,875—47,275

Turcja a Rosja sowiecka

Komunikat o pobycie tureckiego ministra spraw zagranicz- w Moskwie

Moskwa, 3. 10. (PAT). Ukazał się komunikat następujący: Podczas pobytu w Moskwie tureckiego ministra spraw zagraniczn. Tevfik Ruchdi Beya nastąpiła przyjacielska wymiana poglądów pomiędzy nim a komisarzem ludowym spraw zagranicznych Litwinowem i zastępcą komisarza Karachanem. Omawianą była sprawa stosunków turecko-sowieckich oraz szereg zagadnień polityki międzynarodowej. W naradach brali również udział ambasador turecki w Moskwie Hussein Raghi Bey oraz ambasador sowiecki w Ankarze Suric.

W czasie rozmów obie strony stwierdziły, że, jeżeli chodzi o zasadnicze zagadnienia polityki międzynarodowej, interesy Rosji sowieckiej i Turcji pokrywają się w zupełności. Jednocześnie ustalono, że przyjaźń sowiecko-turecka jest w chwili obecnej bardziej jescze, niż zawsze, potężnym czynnikiem pokoju. Co do stosunków pomiędzy obu państwami, zebrani jednogłośnie stwierdzili, że niema żadnej sprawy, któraby mogła rzucić jakiś cień na dobre stosunki sowiecko-tureckie i że, przeciwnie, stosunki te stają się ciągle coraz bliższe i więcej przyjazne. Oba państwa postawiły sobie za zadanie uczynić je jak najserdeczniejszemi. W czasie narad stwierdzono, że tego rodzaju stykanie się kierowników polityki zagranicznej obu państw jest najwłaściwszym środkiem dla skonsolidowania stosunków pomiędzy niemi i postanowiono, że na przyszłość należy w dalszym ciągu używać tego skutecznego środka

Dr. Schacht, b. prez. Banku Rzeszy propaguje w Ameryce konieczność rewizji planu Younga

Berlin, 3. 10. (PAT). „Vossische Ztg." w depeszy z Nowego Jorku ogłasza sensacyjne wynurzenia b. prez. Banku Rzeszy dr. Schachta, złożone przedstawicielom prasy amerykańskiej po przybyciu do St. Zjedn. Dr. Schacht rozpoczął obecnie kampanję propagandową wśród wybitnych kół amerykańskich na rzecz rewizji planu Younga. W rozmowach z dziennikarzami dr. Schacht z naciskiem podkreślił, że Niemcy ze względu na obecną sytuację gospodarczą nie mogą spełnić zobowiązań, wynikających z planu Younga.

Dr. Schacht uważa, że Rzesza niem. znosić musi od lat ze strony zagranicy upokorzenia. Nadeszła obecnie chwila — oświadczył dr. Schacht — w której cierpliwość Niemiec się kończy. Na pytanie, co myśli o Hitlerze, dr. Schacht podkreślił, że sukces liczebny partji narod.-socj. w wyborach do Reichstagu ma doniosłe znaczenie. O ile kryzys w Niemczech wzrastać będzie nadal, liczba wyborców, którzy oddadzą swe głosy Hitlerowcom, będzie musiała z natury rzeczy zwiększać się dalej. W ruchu hitlerowskim — mówił dr. Schacht — tkwi idea socjalizmu i zaznaczył, że jakkolwiek nie jest socjalistą, niemniej jednak musi uznać, że w ideologji tej jest zawarta wielka doza prawdy.

Stanowisko partji Hugenberga

Berlin, 3. 10. (PAT). Ogłoszony został w prasie dzisiejszej komunikat kierowniczych sfer Partji Niem.-Narod. stwierdzający, że partja Hugenberga, zgodnie ze swoim programem wyborczym kontynuować będzie walkę przeciw planowi Younga oraz dotychczasowej polityce handlowej rządu niemieckiego. Tem samem Partja Niem.-Narodowa zwalczać będzie bezwzględnie każdy rząd niemiecki, który przechodzić będzie do porządku dziennego nad temi dwoma głównymi problemami Rzeszy.

Kiedyż będzie polskie gimnazjum w Olsztynie?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Olsztyn, w wrześniu.

Bardzo smutnem objawem w dziedzinie polskiego szkolnictwa na Warmji jest fakt, że właściciele większych gospodarstw rolnych dzieci swe nadal posyłają do szkół niemieckich. Zjawisko to różni różnie starają się tłómaczyć.

Jedni wskazują na kastowość, jako na źródło zła. Twierdzą, że większy gospodarz dlatego stroni od polskich szkół, ponieważ do szkół tych uczęszcza element robotniczy.

Inni dostrzegają w warstwie większych właścicieli uprzedzenie do polskich uczelni. Co się tyczy tego uprzedzenia, to jest rzeczą udowodnioną, że ono istnieje. Zasiała je prasa niemiecka, wroga szkołom polskim, którą skoro tylko się pojawiły pierwsze polskie placówki, natychmiast zaczęła kwestjonować zdolności pedagogiczne polskich nauczycieli.

Są również i tacy, którzy utrzymują, że rolnik boi się szykan. Mowa o szykanach jest nieco oklepana, ale na terenie dużo jest ludzi, którzy rzeczywiście boją się szykan. Powody te w całości nie są słuszne. Np. uprzedzenie, o którym wyżej jest mowa, mogło tak samo rozlać się także na warstwę robotniczą. Również szykan robotnik mógłby się obawiać — nawet bardziej, niż rolnik. Bo szykany, zastosowane wobec robotnika, mogą spowodować, że robotnik wyleci z pracy. Takie wypadki zachodziły. Co prawda, nikogo z pracy dotąd nie wydalono, ale... grożono wydaleniem. Tyczasem gospodarza, prócz nielicznych wyjątków, szykany materjalnie zranić nie zdołają.

Bardzo być może, że mała garstka rolników dała się powodować jednym lub drugim z wyłuszczonych wyżej momentów. W stosunku zaś do reszty powód jest inny.

Jaki to jest ten powód? Nie ulega wątpliwości, że jest nim brak polskiego gimnazjum.

Każdy większy gospodarz pragnie dziś dzieci kształcić w szkołach średnich. Dzieci, które uczęszczały do mniejszościowych szkół polskich, nie mogą zostać przyjęte do gimnazjum niemieckiego. Raz, ponieważ nie wykazują dostatecznych wiadomości w przedmiotach niemieckich, a powtóre, że są Polakami. Kto tedy pragnie dzieciom zapewnić wstęp do gimnazjum niemieckiego, ten zmuszony jest posyłać dzieci do szkół niemieckich. Sprawa wzięłaby całkiem inny obrót, gdybyśmy mieli przynajmniej jedno polskie gimnazjum.

Były poseł na sejm pruski, a obecny kierownik szkolnictwa mniejszościowego w Niemczech, p. Baczewski, obiecywał warmjakom uruchomić polskie gimnazjum w Olsztynie, nim jeszcze ogłoszono nową ordynację szkolną.

Mamy dziś prawa szkolne, na podstawie których wolno nam zakładać w Niemczech polskie gimnazja. Czekamy!

Balticus.

Z Międzynarod. Zjazdu Rzemiosła w Rzymie

W dniu 20 września rb. został uroczyście otwarty na Kapitolu I. Międzynarodowy Kongres Rzemiosła, zwołany przez rzemiosło włoskie i francuskie, na który przybyły delegacje 14 państw europejskich, a mianowicie: Austrji, Belgji, Czechosłowacji, Danji, Francji, Grecji, Jugosławji, Luksenburga, Niemiec, Rumunji, Szwajcarji, Węgier, Włoch i Polski.

W skład delegacji polskiej na czele z p. Pieniążkiewiczem, prezydentem Izby Rzemieślniczej w Warszawie, wchodzili pp.: Jakubowski — prez. Izby Rzemieślniczej w Grudziądzu, Pammer — prez. Izby Rzemieśln. we Lwowie, Stopa — prezydent Izby Rzemieślniczej w Poznaniu, Szumański — prez. Izby Rzemieśln. w Wilnie, Sobol — radca Izby Rzemieśln. w Warszawie, pp. Grzybowski i Piekarski — sekretarze Izb Rzemieślniczych w Warszawie i Łodzi. Delegacji polskiej towarzyszył jako przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu p. radca Dramiński.

Podczas trzydniowych obrad wygłoszono 14 referatów na temat stanu gospodarczego i organizacyjnego rzemiosła w różnych państwach europejskich oraz po długich debatach przyjęto uchwałę zmierzającą do współpracy rzemiosła różnych narodów z Międzynarodowem Biurem Pracy w Genewie. Zdecydowano również powołać do życia Międzynarodowy Instytut Rzemieślniczy.

Współpraca rzemiosła z Międzynar. Biurem Pracy ma olbrzymie znaczenie dla całego rzemiosła, spowoduje bowiem właściwe ujmowanie dotyczących go zagadnień. Międzynarodowy Instytut Rzemieślniczy, którego ostateczną formą organizacyjną oraz siedzibę zadecyduje kongres w r. 1931 — przyczyni się do współpracy rzemiosła całej Europy w sprawach zawodowych oraz kulturalnych.

Międzynarodowy Instytut Rzemieślniczy spowoduje niezawodnie właściwą ocenę rzemiosła z punktu widzenia ekonomicznego, odzwierciedlając rolę, jaką ono odgrywa w współczesnem życiu gospodarczem. Wyrazem obecnej roli gospodarczej rzemiosła jest liczba kilku miljonów warsztatów rzemieślniczych w Europie, które zatrudniają w poszczególnych państwach 40 — 60 proc. pracowników przemysłowych.

Delegacja polska odegrała na Kongresie wybitną rolę i referat polski, wygłoszony przez p. Piekarskiego spotkał się z dużem uznaniem. W dyskusji nad sprawą współpracy z Międzynarodowem Biurem Pracy, delegacja polska brała żywy udział, przyczem ostateczna uchwała Kongresu, zaproponowana przez delegację polską, została jednogłośnie przyjęta przez wszystkie państwa biorące udział w Kongresie. Również uchwała Kongresu, powołująca do życia Międzynarodowy Instytut Rzemieślniczy została jednogłośnie powzięta na wniosek Austrji i Polski. — Delegacja polska wykazała na Kongresie dużo inicjatywy, przyczem właściwie i rzeczowo ujęła szereg kwestyj omawianych na Kongresie — zjednała sobie również uznanie, które wyraziło pod adresem Polski Prezydjum Kongresu.

Delegacja Polska spotkała się w Rzymie z bardzo serdecznem przyjęciem i wyrazami sympatji niemal wszystkich delegacyj państw reprezentowanych. — W dniu zakończenia Kongresu delegacja złożyła wieniec na grobie nieznanego żołnierza podkreślając braterstwo polsko-włoskie.

Związek Tow. Przemysł. i Rzemieśln. w Poznaniu

Komunikat Nr. 11/30

Jak podaliśmy już w poprzednim komunikacie (Nr. 10/30 z dnia 12 września br.) odbędzie się w niedzielę, 26 października br. przedp. o godz. 11-tej na sali p. Jarockiego w Poznaniu, ul. Masztalarska 8a, wysoki parter

nadzwyczajne walne zebranie delegatów

Związku.

W razie braku quorum odbędzie się o godz. 11 1/2 drugie nadzwyczajne walne zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość obecnych delegatów.

Na podstawie § 36 punkt b. naszego statutu podajemy poniżej porządek obrad tegoż zebrania:

1) Zagajenie i powitanie delegatów oraz gości.
2) Odczytanie protokółu z ostatniego walnego zebrania (30 marca br.).
3) Stwierdzenie obecnych.
4) Referat: „O fundusz zapomogowy". wygłosi syndyk Związku p. Tadeusz Piotrowski.
5) Dyskusja.
6) Uchwały.
7) Wnioski (bez uchwał).
8) Wolne głosy.
9) Zamknięcie.

Na powyższe nadzwyczajne zebranie walne delegatów zapraszamy wszystkich prezesów okręgowych lub ich zastępców, oraz wszystkie Towarzystwa Przemysłowe i Rzemieślnicze, przyczem nadmieniamy, że delegaci Towarzystw nie należących jeszcze do Związku są mile widziani, lecz tylko jako goście, bez prawa głosu przy głosowaniu.

Każdy delegat winien być zaopatrzony w pełnomocnictwo swego Towarzystwa, zaopatrzone w pieczęć Towarzystwa a podpisane przez prezesa i sekretarza. Pełnomocnictwa te zatrzymuje sekretarjat walnego zebrania.

Przypominamy i prosimy wszystkie Towarzystwa o wykonanie art. 4 poprzedniego komunikatu nr. 19/30 najpóźniej do 20 października br. Szczegóły te są dla nas bardzo ważne i są nam bardzo potrzebne.

Poznań, dnia 1 października 1930 r.

Przemysłowi i rzemiosłu cześć!

Za zarząd:

(—) Fr Górczak, prezes.
(—) Tadeusz Piotrowski, syndyk.

Przyjechał do Poznania tylko na krótki czas. Największy w Polsce 4-masztowy

CYRK Staniewskich

na placu przy ul Fr. Ratajczaka 21.

W sobotę, 4 października 2 przedstawienia o 4 po poł. i 8.20 wiecz Wielki program 16 Atrakcyj Światowych. — Pokazy koni. — Ciekawa tresura zwierząt oraz sensacja londyńskiego cyrku „Olimpia" 4-ch Djabłów znanych z produkcyj filmowych.

Uwaga! W sobotę 4 października o godz. 4. po poł. specjalne ulgowe przedstawienie dla wszystkich po cenach zniżonych 10 połowy. Pw 5500 10161

Sprawie s'uż!

Dziesięciolecie Stow. Młodych Polek par. farnej

W niedzielę, dnia 5 października rb. obchodzi Stow. Młodych Polek par. farnej dziesięciolecie swego istnienia, oraz uroczystość poświęcenia sztandaru. Organizacja Młodych Polek ma na celu wyrobienie wzorowego typu Polki, katoliczki czynu, o szerokim umyśle i szlachetnem sercu, wychowanej na zasadach nauki Kościoła katolickiego, dbałej o dobro narodu, swojej rodziny i przyszłych pokoleń, których będzie wychowawczynią. Być szkołą czystych i silnych charakterów i pracować nad wyrobieniem duchowem członków i ich praktycznem przygotowaniem do obowiązków zawodowych — oto szczytne zadanie Stowarzyszeń Młodych Polek.

Uroczystości Stow. Młodych Polek rozpoczną się w niedzielę, dnia 5 października rb o odz. 9 mszą św. w kościele farnym, którą odprawi protektor stowarzyszenia, ks. prałat - prepozyt Stychel, i dokona poświęcenia nowego sztandaru. O godz. 12 odbędzie się uroczyste zebranie na sali p Jarockieo, Masztalarska 8. a wieczorem o odz. 19.30 odbędzie się wieczornica na sali OO. Jezuitów, Dominikańska 8.

Konsekracje ks. ks. biskupów

(KAP). W najbliższą niedzielę dnia 5 bm. w katedrze Łódzkiej JEm. Ks. Kardynał Al Kakowski udzieli sakry biskupiej JE ks. biskupowi-nominatowi Włodzimierzowi Jasińskiemu, Ordynarjuszowi diecezji Sandomierskiej.

Tego samego dnia JE. Ks. Biskup Stanisław Łukomski w katedrze Łomżyńskiej udzieli sakry biskupiej JE. ks. Bernardowi Dembkowi, biskupowi - sufraganowi diecezji Łomżyńskiej.

Wizyta angielska

Warszawa, 3. 10. (PAT). Wczoraj przybył do Warszawy płk. Nugens, szef oddziału II angielskiego sztabu gen. Płk. Nugens złożył wczoraj popołudniu kilka wizyt w ministerjum spraw wojskowych i sztabie głównym.

Rozpoczynaj dzień ODOLEM

Jama ustna i zęby są czynne przez cały dzień i narażane na szereg niebezpieczeństw (bakterje etc) ODOL dezynfekuje i odświeża jamę ustną, czyści zęby i chroni je przed zepsuciem i zeszpeceniem. To działanie ODOLU jest nieocenione zarówno w ciągu dnia, jak i w czasie snu, dlatego też

zakończ dzień ODOLEM

Tw 48.

Nie odkładaj na ostatni dzień

przeglądania spisu wyborców, bo przeoczysz termin, stracisz prawo głosowania i wyrządzisz krzywdę sprawie narodowej i katolickiej!

„Chrześcijańskie" fałsze „Chrześcijańskich" Rolników

„Sanacyjne" Chrześcijańskie Stronnictwo Rolnicze wydało odezwę wyborczą, w której głosi między innemi:

„Po przeciwnej stronie znajdują się zwolennicy centrolewu i ich sojusznicy ze Stronnictwa Narodowego. Dążeniem tej grupy jest za wszelką cenę utrzymać dotychczasową konstytucję, nadającą przeważającą rolę w życiu państwa nieodpowiedzialnym i bardzo często nie mającym żadnego poczucia tej odpowiedzialności, ani też kwalifikacyj moralnych, członkom parlamentu. Grupy te pragną, aby nie dopuścić w Polsce do silnego rządu i do wznowienia powagi władz państwowych. Dowodem tego są choćby ostatnie artykuły wszelkiego rodzaju pism i pisemek opozycyjnych".

Nie odpowiadamy za „centrolew". Jeżeli natomiast chodzi o Stronnictwo Narodowe, to konstatujemy krótko, że twierdzenie odezwy jest fałszem, bo Stronnictwo Narodowe dąży wyraźnie do wzmocnienia władzy wykonawczej, przyczem oczywiście domaga się racjonalnego uzdrowienia parlamentu i zabezpieczenia równowagi władz państwowych i prawidłowego ich funkcjonowania.

Coprawda po oszustwie wyborczem konserwatystów przy zeszłych wyborach z osławioną fałszywą odezwą komunistyczną nic nas już z tej strony pod względem moralnym nie zawdziwia.

Przysmak humorystyczny ma zdanie: „Nie możemy iść za tymi, na których czele stoją odszczepieńcy od wiary katolickiej, masoni itd." Czyż trzeba „sanacji" przypominać, ilu i jak dostojnych odszczepieńców od wiary katolickiej stoi na jej czele? I czyż trzeba jej przypominać Żydów i Ukraińców, wrogów państwowości polskiej, na „sanacyjnych" listach kandydackich? Faryzeusze.

„Młodopolacy" razem z B. B.

Lewicowo - „sanacyjne" Zjednoczenie Pracy Wsi i Miast po wielkiem od rażaniu się w ostanich miesiącach, że pójdzie do wyborów nie z B. B., lecz samodzielnie, w imię „zasad demokratycznych" i „nieskazitelnego" programu, świeżo na zjeździe delegatów w Poznaniu zwiesiło chorągiewkę swej „samodzielności" i oświadczyło się za „zjednoczeniem obozu marszałka Piłsudskiego".

To gwarantuje oczywiście t. zw „młodopolakom" poparcie „miarodajnych" czynników; ale i to poparcie nie da im mandatów.

Rządowi socjaliści pójdą osobno?

„Sanacyjna" P. P. S. Frakcja Rewolucyjna czyli B. B. S. nie chce iść podobno razem z B. B. i jego Radziwiłłami.

W naszej dzielnicy szanse B. B. S. wyglądają tak: zero plus zero równa się zeru.

Nowe koła Stronnictwa Narodowego

Swarzędz. W dniu 20 września w Swarzędzu założone zostało Koło Stronnictwa Narodowego. Do zarządu Koła zostali wybrani: inż. Bukowski Władysław — jako przewodniczący, p. Tabaka Antoni — zastępca przewodniczącego, p. Zawidzki Franciszek — sekretarz, p. Skrzypczak Leon — skarbnik, pp. Jarczyński Jan, Majchrzak Michał, Sroka Józef i Szandro Jerzy — jako członkowie. Licząc na dalszy rozwój i pomyślność prac na nowem polu zarząd Koła zwraca się uprzejmie do ogółu myślących narodowo obywateli w Swarzędzu z prośbą o poparcie wszelkich jego zamierzeń.

Nowa Wieś (woj. śląskie). W niedzielę, 28 września urządziło Koło Stron. Narodow. w Nowej Wsi, swoje pierwsze zebranie konstytucyjne. Z ramienia zarządu dzielnicowego przybył na zebranie delegat p. Pełka z Mysłowic, który zaznajomił zebranych członków i sympatyków z programem Str. Narodowego i jego dążeniem. Zebrani przyjęli wywody referenta z zadowoleniem i wyrazili gotowość skupienia się pod sztandarem Stronnictwa Narodowego. Następnie wybrano zarząd Koła, w którego skład weszli: p. Łuczak Andrzej, p. Szymczak Józef, i p. Adamczak Piotr. Jako składkę miesięczną uchwalono, od wszystkich członków zaliczających się do stanu średniego 1 zł miesięcznie, zaś od członków warstwy robotniczej 50 gr.

Koło w Nowej Wsi liczy około 65 członków. Między nimi jest większa ilość robotników, którzy rozumieją dziś, że tylko, Polska wielka i potężna może powstać na platformie zgody narodowej, która da gwarancję lepszego jutra każdemu obywatelowi.

Po omówieniu bieżących spraw politycznych zamknięto zebranie z wyznaczeniem następnych zebrań na pierwszą niedzielę każdego miesiąca.

Z ruchu przedwyborczego Stronnictwa Narodowego

Pleszew. Dnia 26 września odbyło się w Pleszewie wielkie zebranie przedwyborcze, zwołane przez Narodowy Komitet Wyborczy, na sali p. Marciniaka przy udziale około 500 osób. Drugie tyle musiało wrócić do domu, z powodu przepełnienia sali.

Zebranie odbyło się w podniosłym nastroju. Referat wygłosił p. mecenas dr. Szeib z Koźmina. Próba zamącenia spokoju przez jakiegoś wysłannika „sanacji" skończyła się dla tegoż usunięciem z estrady. Zebranie zakończyło się frenetycznemi okrzykami na cześć listy Narodowej, a zwłaszcza czołowych kandydatów p. Marszałka Wojciecha Trąmpczyńskiego i prof. Winiarskiego.

Nieproszeni opiekunowie rzemiosła

Ostrów, 1 października.

Jak tylko zostały ogłoszone nowe wybory, rozmaici nieproszeni opiekunowie rzemiosła zaczęli się znowu żywo krzątać po prowincji. W tych dniach zwołali tutaj pp. Kapałczyński i Baranek z Poznania przedstawicieli miejscowych cechów i usiłowali ich nakłonić do założenia niby to niewinnego Nar. Chrześć. Zjednoczenia Rzemiosła. Z wywodami wspomnianych dwóch panów polemizował p. Lasota, radząc im, żeby zaniechali mącenia spokoju rzemieślników w czasie przedwyborczym. Zabiegi ich wobec tego spełzły na niczem.

Miasto nasze obecnie bywa dosyć często nawiedzane przez wysłanników „sanacyjnych". W ubiegły piątek był tu gen. Dreszer i przemawiał na zebraniu w Strzelnicy. Obecni byli na tem zebraniu poza urzędnikami przeważnie tylko ziemianie. (n)

O pokój w kraju

(KAP) Episkopat Polski poleca, aby nabożeństwa różańcowe, jakie się odbywają w miesiącu październiku, ofiarowano na intencję pokoju i pomyślności w kraju.

Tajemniczo przyszło i tajemniczo poszło

Z Inowrocławia piszą nam o tajemniczem zniknięciu tablicy marsz. Piłsudskiego jeszcze co następuje:

Pewnej nocy w roku 1928 została zawieszona na cokole pomnika przy szkole wydziałowej męskiej tablica ku czci Piłsudskiego. Zarząd miasta przyjął ten fakt do wiadomości, wyrażając tylko zdziwienie z powodu tajemniczego wykonania.

Atoli w ostatnich dniach września rb., znów w nocy, tablica owa ku zdziwieniu mieszkańców miasta naszego znikła w tajemniczy sposób. W związku z tem zniknięciem prowadzone są energiczne dochodzenia policyjne. Przesłuchano szereg członków z wydziału Młodych Obozu Wielkiej Polski, a jednego z przesłuchiwanych nawet zatrzymano w areszcie. Jak dotąd, śledztwo nie dało żadnych konkretnych wyników.

Odmowna odpowiedź ks. biskupa Łosińskiego

Jak donoszą z Kielc, wojewoda kielecki rozesłał zaproszenia do organizacyj społecznych i do ks. biskupa Łosińskiego na zebranie, celem zorganizowania komitetu obchodu 10-lecia zwycięstwa polskiego nad bolszewikami na dzień 19 października. Pierwszy odpowiedział na to ks. biskup Łosiński, że społeczeństwo już obchodziło 10 rocznicę „Cudu Wisły" i z jego ramienia nikt udziału ani w komitecie, ani w obchodzie nie weźmie. Śladem pasterza diecezji — jak pisze „Słowo Radomskie" — poszło 11 największych organizacyj kieleckich i wystosowało do wojewody pismo, w którem wyraźnie stwierdzają, że zgodnie ze sumieniem i z prawdą historyczną, uroczystość „Cudu Wisły" Polacy-katolicy obchodzili 15 sierpnia i wskutek tego nie wezmą udziału ani w komitecie, ani w obchodzie, organizowanym w dniu 19 października. Pismo zostało podpisane przez wszystkie stowarzyszenia narodowo-katolickie, a nawet przez stowarzyszenia zawodowe kupiectwa polskiego.

Przeciwni drugiemu obchodowi

Ostrów, 3 października.

Prezesi miejscowych towarzystw zostali onegdaj zaproszeni na starostwo celem omówienia drugiego obchodu „Cudu Wisły", projektowanego na dzień 19 bm. Wielu prezesów nie poszło na to zebranie wogóle, inni zaś oświadczyli p. staroście, iż z uwagi na to, że odbył się już obchód tej rocznicy we właściwym czasie w sierpniu, należy uważać urządzanie drugiego za zbędne i opuścili zebranie.

Mimo to na starostwie zadecydowano, że obchód ma się odbyć jak również zastanawiano się nad programem drugiego obchodu w dniu 11 listopada jako rocznicę powrotu Piłsudskiego z Magdeburga. (m)

Stosunki finansowe m. Poznania

Sprawy gospodarki miejskiej wzbudzają u obywatelstwa naszego duże zainteresowanie. To też z prawdziwą wdzięcznością przyjęli członkowie poznańskiego Tow. Przemysłowego (Stary Przemysł), wiadomość, że zarząd uprosił jako prelegenta w tej sprawie prezesa Rady miejskiej p. inż. Hedingera.

W wyczerpującym referacie naszkicował mówca wyjątkowe stanowisko miasta Poznania jako miasta dobrze zagospodarowanego, wskazując przytem, że doznało ono wzrostu mieszkańców za czasów administracji polskiej w tak wielkim stopniu, jak żadne inne z miast w Polsce.

Kreśląc obraz gospodarki miejskiej wskazał mówca, iż własność miejska zajmuje około 1/3 obszaru terenu całego miasta, a na tych terenach rozwinęło miasto akcję budowlaną, budując domy czynszowe, w których znajdują się 1043 mieszkania. Jakkolwiek czynsze dzierżawne są wyższe niż w domach starych, miasto nie pokrywa jeszcze amortyzacji i oprocentowania.

Budżet ogólny miasta Poznania jest w roku bieżącym o 2 miljony mniejszy od budżetu roku poprzedniego i wynosi około 72 miljony złotych. Włączenie gmin podmiejskich i powiększenie obszarów, przyprawiło miasto o duże kłopoty, nie dając miastu większych dochodów, poza możliwością opracowania planu rozbudowy na przyszłe lat 50. Przedsiębiorstwa miejskie, jak elektrownia, gazownia i wodociągi oparte są na samowystarczalności, z tych wodociągi jako przedsiębiorstwo użyteczności publicznej administruje się w ten sposób, że nie odrzucają one prawie żadnych zysków z tego powodu, by zapewnić mieszkańcom jak najtańszą wodę i światło.

Szczegółowo omówił p. prezes Hedinger wartość majątku miejskiego w nieruchomościach, wskazał na zobowiązania miasta w stosunku do potrzeb kulturalno-oświatowych, (teatry, szkolnictwo, opieka społeczna), poświęcając większą uwagę konieczności budowy szpitala miejskiego.

W roku 1918 miasto Poznań przejęło 80 miljonów marek długów i świadczenia wojenne w kwocie 13 miljonów marek (suma mniejwięcej 200 miljonów złotych). Długi te umorzono w przeważnej części. Obecnie miasto Poznań ma starych długów przeszło 4 miljony złotych a do tego dochodzą nowe długi w sumie 58 i pół miljona złotych. Pożyczki zaciągnięte przez miasto wydano na cele pozytywne jak budowę domów mieszkalnych, Targów Poznańskich, Wyższej Szkoły Handlowej, elektrowni i t. p. Nadmienić wypada, że wartość majątku miejskiego dochodzi 500 do 600 miljonów złotych.

Niezwykle ciekawe były wywody dotyczące poparcia budownictwa prywatnego, w czem miasto partycypuje w poważnej części, popierając budowę nowych budowli. Błędy techniczne niemieckich inżynierów w dzisiejszych warunkach, są poprostu niezrozumiałe. Przy budowie gazowni, elektrowni i wodociągów, stworzono niezwykłą ciasnotę, uniemożliwiającą powiększenie danych przedsiębiorstw, co administracja polska rozwiązała przez przeniesienie elektrowni na miejsce inne a wodociągów na Dębiec. Również pobudowane przez Niemców wodociągi nad Wartą, były niezwykle zagrożone podczas ostatniej powodzi. Obecnie Warta jest ogrobiona, a miasto zabezpieczone przed grożącą powodzią. Ogrobienie rozwiązano inaczej i dużo szczęśliwiej, niż to projektowali Niemcy. Z projektów na przyszłość, zasługują na uwagę roboty prowadzone około budowy placu centralnego dla handlu inwentarzem. W Junikowie, projektuje się budowę cmentarza centralnego wobec przepełnienia cmentarzy w śródmieściu. Dotknął też mówca sprawy spalarni śmieci, która jakkolwiek przyczynia się do higienicznego usuwania śmieci, nie jest jednak przedsiębiorstwem rentownem. Pozatem omówił prelegent szczegółowo sprawy przedsiębiorstw i instytucyj zależnych od miasta względnie przez miasto utrzymywanych, jak Bank miasta Poznania, lombard Kolej Elektryczna, Wystawa, Targi Poznańskie, Biblioteka Raczyńskich i wiele innych.

W dyskusji przemawiali pp. radca Berkan, Kopczyński, Hartman i inni. (k)

Zjazd historyków polskich.

Warszawa, 3. 10. (PAT). W związku z obchodem powstania listopadowego w dniach od 29 listopada do 4-go grudnia odbędzie się w Warszawie 5-ty Powszechny zjazd historyków polskich.

Ś. p. Stanisław Chojecki

Kościan, 1 października.

Przy licznym udziale miejscowego społeczeństwa i okolicy odbył się tutaj pogrzeb zmarłego przedwcześnie śp. Stanisława Chojeckiego, dyrektora gimnazjum im. św. Stanisława Kostki. Żal powszechny towarzyszył trumnie tego, który przez lat 10, wychowując nasze młode pokolenie, nie szczędził pracy, by jak najlepiej spełnić to zadanie wobec Boga i Ojczyzny. Nie dosyć na tem, śp. Stanisław Chojecki potrafił jeszcze znaleźć czas na pracę społeczną i obywatelską, będąc członkiem Rady Miejskiej. W życiu politycznem zaś, czynny ongiś jako zwolennik obozu narodowego, nie przestał nim być i nadal, aczkolwiek z powodu zmiany stosunków i nurtującej go choroby, musiał nakazywać sobie w ostatnich latach może pewną rezerwę. Taki stan rzeczy jednak odczuwał śp. Zmarły bardzo boleśnie i to także przyczyniło się pewnie, iż przedwcześnie zeszedł do grobu.

Śp. Stanisław Chojecki urodził się r. 1878 w Żółkwi w Małopolsce. Kształcił się we Lwowie i Krakowie, poczem obrał sobie zawód nauczycielski. Przed wojną jeszcze pracował jako nauczyciel gimnazjalny w Wadowicach Jaśle i Bochni, po skończeniu wojny zaś na wezwanie ówczesnej Naczelnej Rady Ludowej pospieszył do Wielkopolski, ofiarując tu swą pomoc przy organizowaniu szkolnictwa polskiego. Po krótkim pobycie w Pleszewie został przeniesiony do Kościana, gdzie objął stanowisko dyrektora miejscowego gimnazjum. Tutaj z czasem, głównie dzięki jego inicjatywie i staraniom, powstał odpowiedni i należycie zaopatrzony gmach na pomieszczenie naszej uczelni, którym Kościan dzisiaj się chlubi, a z którym nazwisko ś. p. dyrektora Chojeckiego na zawsze będzie związane.

Za trudy i mozoły, których tutaj na stanowisku swem nigdy sobie nie szczędził, za serce wielokrotnie okazane, niechaj mu ziemia nasza lekką będzie. R. i p.

Spisy wyborców przeglądać można od godz. 14—20

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wciąż w sprawie drogich winogron

Co mówi prezes Stowarzyszenia Samodzielnych branży delikatesów w Poznaniu?

Od p. M. Rotnickiego, prezesa Stow. Kupców Samodzielnych branży delikatesów w Poznaniu, otrzymujemy poniższe uwagi:

Ponieważ artykuł p. Wł. Sikorskiego, Poznań, ul. Półwiejska 1, w sprawie cen winogron, sprawy nie wyświetla, a przeciwnie, opinję publiczną w błąd wprowadza i całemu kupiectwu poznańskiemu, handlującemu owocami, wyrządza krzywdę, niżej podpisany stwierdza, iż:

Nie zgadza się, że kupcy detaliści płacą za winogrona 2 zł za 1 kg. brutto za netto i że klatka, w której nadchodzą winogrona, waży 750 gr. i że cena zakupu czyni zł 2.53 za 1 kg. wagi netto;

natomiast kupcy handlujący owocami stale w ostatnich kilku tygodniach płacili zł 2,20, a nawet zł 2,40 i zł 2,50 za 1 kg. brutto za netto i że klatka, w której nadchodzą winogrona, waży mniejsza około 1000 gr., a większa około 1500 gr.

Opierając poniższe zestawienie na cenie zakupu zł 2.20 za 1 kg., brutto za netto, stwierdzam, iż po odliczeniu minimum 10 proc. na odrzucenie zgniłych winogron i nie nadających się do sprzedaży — cena zakupu winogron wynosi zł 2.86 za 1 kg. netto.

Faktem jest, iż p. Wł. Sikorski dnia 30. 9. i 1. 10. rb. nabył od firmy „Ovumpol" winogrona wybrakowane, których już się inaczej ratować nie dało po cenie przez siebie podanej i że jego kalkulacja, poza wagą klatki, może się zgadzać. Jednakowoż, mojem zdaniem, taki sporadyczny wypadek przypadkowego zakupu taniego towaru i to jeszcze niezupełnie zdrowego, nie można uogólniać, podając jako rzecz normalną.

Dlaczego winogrona w Poznaniu są tak drogie, dadzą prawdopodobnie należyte wyświetlenie miarodajne czynniki gospodarcze, które już przed dwoma tygodniami, a ostatnio dnia 30 września prosiłem, aby w interesie konsumenta sprawę dokładnie zbadały, co, o ile wiem, już nastąpiło i niewątpliwie będzie ogłoszone.

Dla orjentacji nadmieniam jeszcze, iż zakup winogron w hurcie w Poznaniu w ostatnich tygodniach kształtował się, jak następuje: od 6 do 11 września — 2.50 zł za 1 kg., od 12 do 24 września — 2 40 zł, od 29 września — 2,20 zł za 1 kg. wagi brutto za netto!

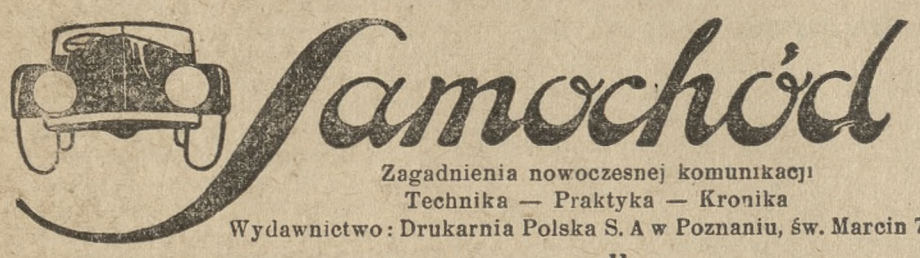

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr 1 — 1930 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Fordem dokoła świata

z ilustracjami

Ohydne morderstwo

Sprawcy napadu są narazie nieznani

Nasz korespondent z Koronowa (fj) donosi:

W nocy z 1 na 2 października br. dokonano ohydnego morderstwa na osobie właściciela mleczarni w Wilczu p. Altmanna. Bandyci wdarli się do sypialni i czterema strzałami rewolwerowemi położyli p. Al. trupem. Żona zdołała uratować się.

Złoczyńcy spodziewali się prawdopodobnie wielkiego łupu, jednak spotkał ich zawód. Na miejsce tragicznego wypadku zjechał komendant powiatowy P. P. p. Kochmański i rozpoczął energiczne dochodzenia.

KALENDARZYK

Piątek, 3 października 1930.

Słońce: wschód 5,56 — zachód 17,27 — długość dnia 11 godzin 31 min.

Księżyc: wschód 16,37 — zachód 0,31 — po I kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska + 3 st. C., pogodnie, wiatr południowo - zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 768 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 13 st. C., najniższa + 1 st. C.

Przepowiednia pogody na sobotę: chłodno, miejscami zachmurzenie i wiatry, pozatem pogodnie.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj + 0,88 mtr., dziś + 0,89 mtr.

Kal. rz. kat.: Kandyd M. — jutro Franciszek Seraficki.

Kal. słow.: Siemian — jutro Bratysław Bł.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego w Poznaniu.** Miesięczne nabożeństwo w czasie którego ksiądz Moderator dokona poświęcenia nowego sztandaru, odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 10 w kaplicy św. Józefa. Wzywa się wszystkich członków do przystąpienia do Stołu Pańskiego; spowiedź w sobotę.

Nazajutrz odbędzie się zebranie plenarne na sali Bibljoteki Uniwersyteckiej o godz. 19. Na porządku obrad wykład ks. prof. dra Baranowskiego

— * **Duszpasterz Uniwersytecki** podaje do wiadomości: W niedzielę 5 bm. rozpoczyna się nabożeństwo w kaplicy akademickiej w Nowym Domu Akademickim przy Wałach Leszczyńskiego 6.

W niedziele i święta o godz. 10,30 jest msza św. z kazaniem. W soboty i przeddzień świąt czeka spowiednik w kościele kolegjaty św. Marji Magdaleny t. zw. farnym — w nawie po prawej stronie w t. zw. kaplicy Matki Boskiej — o godz. 6-tej wieczorem.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Poradnia Przeciwalkoholowa** zaprasza swych współpracowników na zebranie informacyjne, które się odbędzie w środę 8 bm. o godz. 5 po południu na sali Księgarni św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22.

WYKŁADY

— * **Jak konserwować zapasy żywności na zimę.** Dnia 6 bm. o godz. 17 p. inż. Zygmunt Hetper wygłosi w lokalu Gazowni Miejskiej (Grobla 15) ciekawy odczyt p. t. „Zasady konserwowania artykułów spożywczych". Interesujący ten odczyt wybitnego specjalisty, wykładającego na Uniwersytecie Poznańskim, ściągnie zapewne dużo słuchaczy. Prelegent zwróci m. in. uwagę na stosowane dotychczas sposoby konserwowania, przynoszące niekiedy duże szkody dla zdrowia. Wykład będzie urozmaicony pokazami, ponadto zademonstrowany zostanie nieznany u nas dotąd sposób konserwowania surowych produktów w rozrzedzonym azocie.

Po wykładzie sprawy organizacyjne Koła, oraz kwestja Ogólno - Polskiego Zjazdu Pań Domu w Warszawie.

Wstęp dla członkiń wolny, goście płacą 50 groszy.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Tow. Gimn. „Sokół" Poznań II. Jeżyce** urządza w sobotę, dnia 4 bm. wieczorek familijny dla odchodzących do wojska od godz. 20 do godz. 4 rana w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16. O liczny udział wszystkich sympatyków oraz gości prosi zarząd.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **W ostatniej chwili** przypominamy o kursie przeciwalkoholowym, który odbędzie się w niedzielę, 5 bm od godz. 3 do 7 w sali Księgarni św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22. Wstęp bezpłatny. O jak najliczniejszy udział zwolenników trzeźwości narodu prosi Komitet zjednoczonych organizacyj przeciwalkoholowych m. Poznania.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Wprowadzenie obwodów kominiarskich.** Z dniem 1 października wprowadzono w Poznaniu obwody kominiarskie. W swoim czasie obwody kominiarskie zostały zniesione. W sprawie tej zabiegali o przywrócenie obwodów kominiarskich mistrzowie tego zawodu. (k)

— * **Tow. Przemysłowe „Jedność"** pod wezwaniem św. Antoniego w Poznaniu. Zwiedzenie zakładów miejskich odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. Zbiórka o godzinie 9.30 w lokalu p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6.

Nadzwyczajne walne zebranie kasy pośmiertnej odbędzie się we wtorek, dnia 7 bm. o godz. 19.

— * **Stow. Młodych Polek przy Farze** obchodzi w niedzielę, 5 bm. święto dziesięciolecia oraz poświęcenia sztandaru. Organizacje pokrewne zbierają się o godzinie 8,30 na Nowym Rynku, poczem wyruszą pochodem do Fary na wotywę, podczas której odbędą się ceremonje poświęcenia sztandaru. Po nabożeństwie odbędzie się na sali p. Jarockiego o godz. 10,30 wspólne śniadanie, poczem o godz. 12 następuje zagajenie uroczystego zebrania, program którego wypełnią przemówienia, śpiewy, deklamacje, akt wręczenia sztandaru i t. d. Zakończeniem uroczystości będzie wieczornica, która rozpocznie się o godz. 19,30 w sali OO. Jezuitów.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Cyrk Staniewskich.** Znany w Polsce Cyrk Braci Staniewskich, będący obecnie pod dyrekcją p. Eugenjusza Staniewskiego, rozbija swe namioty również w Poznaniu, przy ul. Fr. Ratajczaka naprzeciw Muzeum Wojskowego. Pierwsze przedstawienie, w nowym czteromasztowym namiocie, odbędzie się już dziś, w piątek 3 października o godz. 20,30. O zaletach cyrku tego nie potrzebujemy się szeroko rozwodzić, gdyż znany on jest przedewszystkiem ze swych wybornych komików, występujących jako Bim i Bom. Jako szczególną atrakcję wywoła niewątpliwie występ „Czterech Djabłów", znanych najszerzej publiczności z licznych filmów amerykańskich. Jako jedyny polski cyrk oraz z uwagi na doskonałe atrakcje i wysoki poziom artystyczny, cieszyć się będzie cyrk E. Staniewskiego niewątpliwie zasłużonem powodzeniem.

— * **Międzynarodowy turniej zapaśniczy.** W sobotę, dnia 4 bm. w Hale Reprezentacyjnej Targów Poznańskich odbędzie się otwarcie międzynarodowego turnieju zapaśniczego o nagrody przy udziale wybitnych zapaśników krajowych i zagranicznych. Dotychczas zgłosili się: Leon Pinecki, Equatore, Hansen, Kley, Karsch, Le Favre, Dostal. Sasorski, Willing, Nagy, Wolke, Kämpfer, Fischer, Petig i wielu innych. Sędziować będzie prezes polskiego Towarzystwa Atletycznego p. Władysław Pytlasiński. Początek zapasów codziennie o godz. 20.

— * **Przebieg pogody we wrześniu r. b.** Instytut Meteorologiczny przy U. P. donosi nam:

Wrzesień odznaczał się pogodą nadzwyczaj dżdżystą i chmurną. Temperatura powietrza wahała się w Poznaniu w granicach od 6 do 25 stopni Celsjusza, średnio zaś wyniosła 13,7 stopni i wypadła bardzo blisko normy.

Ulewne deszcze padały niezwykle często i przyniosły ogółem w 21 dobach 90 milimetrów wody, co stanowi aż 208 procentów normalnej ilości opadu we wrześniu.

Słońce świeciło ogółem tylko przez 137 godzin czyli 82 procent zwykłego czasu usłonecznienia w tym miesiącu.

W obserwatorjum meteorologicznem w Golęcinie temperatura powietrzna była niższa niż w śródmieściu średnio o 0,7 stopnia. Burze przeciągnęły nad miastem 3 razy (norma 1).

Bieżący miesiąc, październik zapowiada się przypuszczalnie jako niezbyt dżdżysty z temperaturą umiarkowaną.

Prof. W. Smosarski.

— * **Ciekawa rozprawa.** Dziś przed IV-tym wydziałem karnym sądu okręgowego pod przewodnictwem sędziego dr. Japy rozpoczął się niezmiernie ciekawy proces przeciwko braciom Gąsiorkom, oskarżonym o oszustwo. Oskarżonych broni m. in. adwokat Hejnowski. Składają oni przed sądem mętne zeznania, zwalając winę jeden na drugiego. Ciekawa rozprawa ściągnęła bardzo dużo publiczności. (z)

— * **„Pająk".** Najnowszy numer (8) „Pająka" przynosi następujące artykuły: „Grzesznice", „Umarli dla Polski", „Czy kupować u żydów jest grzechem?", „Czy nawrócony żyd może być dobrym katolikiem?", „A co będzie za 20 lat?". „Sądny dzień", „Wśród szabesgojów" i t. d. Pozatem „Pająk" przynosi cały szereg zdjęć fotograficznych. Do nabycia w „Ruchu" i u kolporterów.

— * **Ciągłe awantury.** Na Górnej Wildzie w pobliżu ul. Stromej mieści się niewielka kawiarenka, w której co pewien czas odbywają się huczne zabawy i libacje. Kończą się one zwykle głośną awanturą, wywołując niepokój wśród pobliskich mieszkańców. Ostatnio bohaterzy wesołej hulanki urządzili tak głośną bijatykę, że musiała nawet interwenjować policja.

Ze względu na to, że podobne awantury powtarzają się bardzo często mieszkańcy wspomnianych ulic, za naszem pośrednictwem domagają się od policji wyjątkowej pomocy.

Bezpłatnie!

Życie w obecnych ciężkich czasach przynosi wiele trosk i kłopotów, w nadmiarze których zapomina się często o niezbędnych, terminowych funkcjach. Jedynym sposobem w takiej sytuacji jest notowanie każdego terminu i codzienne przeglądanie zapisków. Chcąc Czytelnikom naszym to ułatwić dołączymy do jednego z najbliższych wydań pisma naszego, jako bezpłatny dodatek

kalendarz-terminarz na rok 1931

— * **Zgubione czy sprzeniewierzone pieniądze.** Kierownik wójtostwa w Swarzędzu Staniewski doniósł w tych dniach o defraudacji. W dochodzeniach padło podejrzenie na b. sekretarkę Kazimierę Pacyńską ze Swarzędza, że przywłaszczyła 1.111 zł, zebranych od poszczególnych sołectw w formie podatków. Wpływy te nie były księgowane. Pacyńska twierdzi, że pieniądze te zgubiła, jednak nie zameldowała wójtowi. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Butelką w głowę.** Zamieszkały przy św. Marcinie 40 student politechniki Jan Banaszkiewicz w stanie nietrzeźwym uderzył butelką w głowę Kazimierza Dembińskiego, św. Marcin 22. Poraniony odniósł dotkliwe pokaleczenie. (k)

— * **Kradzieże i włamania.** Przy pomocy podrobionych kluczy włamano się do mieszkania Jana Łąckiego (P. Wawrzyniaka 31). Łupem złodziei padły ubrania męskie, 4 suknie damskie, płaszcz damski i odzież dziecięca, oraz około 500 zł w gotówce. — W urzędzie podatkowym skradziono rower męski marki „Wanderer", własność Józefa Kaźmierczaka (Fabryczna 2). — Przy Wałach Leszczyńskiego 6 włamano się do mieszkania Józefa Konarskiego przy pomocy podrobionych kluczy. Złodzieje zabrali odzież męską i około 300 zł. — W ubiegłej nocy niewyśledzeni złodzieje zakradli się do składu zabawek dziecięcych przy Wodnej 8 zabierając większą ilość towaru. — Przy placu Karmelickim 1 skradziono 5 gołębi angielskich garłaczy, własność Romana Filgnera. (z)

JARMARKI

— * **Krobia.** W wtorek 7 października odbędzie się jarmark na konie i towary. Spęd zwierząt racicowych nie jest dozwolony.

— * **Jutrosin,** powiat Rawicz. Jarmark na konie oraz towary kramne odbędzie się w czwartek, dnia 9 bm.

— * **Wągrowiec.** Jarmark na konie odbędzie się w czwartek, dnia 9 bm. Spęd bydła z powodu panującej zarazy nie jest dozwolony.

— * **Kobylin.** W wtorek, 14 bm. odbędzie się jarmark kramny i na konie. Spęd bydła zakazany.

— * **Międzychód.** We wtorek, dnia 14 bm. odbędzie się jarmark na konie. Spęd bydła i trzody chlewnej jest z powodu grasującej zarazy, wzbroniony.

— * **Czempiń.** Jarmark odbędzie się w wtorek, dnia 21 bm., a nie, jak mylnie podają kalendarze, 7 bm.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Mikstat.** (Elektryfikacja i praca w mieście). Miasto uzyska w dniach najbliższych oświetlenie elektryczne. Elektryfikacje miasta przeprowadza firma Gaertig i Ska z Poznania. Pracami kieruje znany fachowiec tej firmy p. Skrzypczak. Materjały elektryfikacyjne są wyłącznie pochodzenia krajowego.

W roku bieżącym sprowadzono z okalających miasto wzgórz rurami wodociągowemi wodę higjeniczną, co obywatele miasta przyjęli z wielkiem zadowoleniem. Wybrukowano ul. św Rocha i wzorowo naprawiono niektóre drogi miejskie. Niektóre rowy skanalizowano i cuchnące ścieki zniknęły. Przy licznych pracach miejskich znalazło wiele robotników zatrudnienie, to też znikło bezrobocie.

— * **Koźmin.** (Wizytacja biskupa). Dnia 11 bm. przybędzie do Koźmina J. Eks. ks. biskup Dymek, celem dokonania konsekracji w kościele parafjalnym odnowionego wielkiego ołtarza, któremu przywrócono dawną wspaniałą szatę. Komitet złożony z przedstawicieli władz, stowarzyszeń i bractw kościelnych podjął już przygotowania, mające zapewnić tej rzadkiej uroczystości i wizytacji ks. biskupa należyty i podniosły przebieg.

— (Koło akademickie). We wrześniu odbyło się walne zebranie Koła akademickiego. W skład nowego zarządu weszli pp. Mąkowski Lech prezes; Münzberg Fr., wiceprezes; Kaźmierczakówna T., sekretarka; Bąkowski Hieronim, skarbnik.

(kam)

Akademja

Wojewódzki Komitet obchodu 25-lecia walki o szkołę polską w Poznaniu urządza uroczystą akademję, która odbędzie się w niedzielę, 5 października 1930 o godz. 12 w Auli Uniwersytetu Poznańskiego z następującym programem: Słowo wstępne: kurator Okręgu Szkolnego dr. Namysł, — „Jan Sobieski pod Wiedniem" marsz, (wykona orkiestra Naucz. Kółka Muzyczn.), — „Strajk szkolny 1906—07" p. kurator Bernard Chrzanowski, — „O Ziemio Ojców" wykona Męski Chór Nauczycieli, — „Pieśń rycerska" wykona Męski Chór Naucz., dyrygent prof. Mierzejewski, — Wyjątki z „Pamiętników poznańskiego nauczyciela" Sienkiewicza, recytacja p. Izy Nowakowskiej-Kubicowej, — „Gaude Mater Polonia" wykona chór dziewcząt szóstej szkoły wydziałowej, — „Do odrodzonej Polski" Nowowiejskiego, wykona chór dziewcząt szóstej szkoły wydziałowej.

Przed akademją o godz. 9 tego samego dnia odbędzie się uroczysta msza św. w kościele św. Marcina z udziałem przedstawicieli władz. Mszę św. odprawi ks. radca dr. Noryśkiewicz. Kazanie wygłosi ks. prał. dr. Taczak. Krzesła dla przedstawicieli władz zarezerwowane.

RADJO

Programy radjofoniczne

Sobota, dnia 4 października 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.15** gazeta poranna R. P.; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pien.; godz. **14.15** komunikaty gosp., roln., PAT; godz. **17.40** odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. **18.00** transmisja nabożeństwa z Ostrej bramy w Wilnie; godz. **19.15** interludjum muzyczne w wyk. orkiestry klubu mandolinistów. „Mozart" pod batutą p. Wacława Napierały; godz. **19.55** (Z cyklu organiz. przez Związek Obrony Przemysłu Polskiego) referat p. t. „Położenie polskiego przemysłu piwowarskiego"; godzina **20.05** wieczór autorski Aleksandra Janty - Połczyńskiego; godz. **20.15** koncert wieczorny. (Transmisja z Warszawy); godzina **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. **22.15** gawęda reporterska (wygł. red. Józef Winiewicz); godz. **22.30** muzyka taneczna z winiarni „Carlton".

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **17.00** program dla dzieci starszych i młodzieży (P. R. Warszawa); godz. **17.30** skrzynka pocztowa dla dzieci; godz. **18.00** nabożeństwo z Ostrej Bramy; godz. **20.15** muzyka lekka; feljeton; (P. R. Warszawa godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.20** muzyka gramofonowa; godz. **16.35** „Skrzynka pocztowa" — dr. Marjan Stępowski; godz. **17.00** program dla dzieci starszych i młodzieży; słuchowisko „Od gór do morza z piosenką"; godz. **17.30** koncert; godz. **18.00** nabożeństwo z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. **19.20** płyty gramofonowe; godz. **19.30** feljeton „Inny świat" — p. Ewa Ostachiewicz; godz. **19.45** Centralne Tow. Organizacyj i Kółek Rolniczych do swych członków i ogółu rolników; godz. **20.15** koncert wieczorny. Muzyka lekka; godz. **22.00** feljeton p. t. „Warszawa w przysłowiach" — p. St. Czosnowski; godz. **23.00** muzyka taneczna z Hotelu - Polonja.

Niedziela, dnia 5 października 1930.

Poznań (335 m) godz. **8.30** koncert gramofonowy; godz. **9.30** gazeta poranna; godzina **10.15** transmisja nabożeństwa z bazyliki wileńskiej; godz. **12.00** sygnał czasu — zegar i hejnał z wieży ratuszowej; godz. **12.05** odczyt rolniczy p. t. „O paszach zimowych" (wygł. p. inż. St. Hozer); godz. **12.25** odczyt rolniczy p. t. „Co słychać w przysposobieniu rolniczem młodzieży (wygł. p. Józef Rzadkowski); godz. **12.45** wykład dla gospodyń „O chlebie" (wygł. p. Przemysław Rojewski); godz. **13.10** referat p. t. „Znaczenie gospodarcze polskich wytwórni gronowych „win musujących" (wygł. radca Izby Przem. Handl. p. St. Maciejewski); godz. **17.30** koncert gramofonowy z prelekcją p. Bol. Busiakiewicza; godzina **18.30** nadprogram; godz. **18.45** koncert ludowy. Wykonawcy: Łucja Pieprzówna (sopran), prof. Stanisław Pawlak (skrzypce), Jadwiga Komorowska (akompanjament); godz. **19.45** feljeton literacki. „Poezje dziecięce" — wieczór autorski Jana Sztaudyngera; godz. **20.00** słuchowisko z Warszawy; godz. **20.30** koncert popularny (transmisja z Warszawy); godz. **22.15** sygnał czasu, komunikaty sportowe i policyjne; godz. **22.30** muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolanka".

Katowice (409 m) godz. **10.15** nabożeństwo z kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marji Panny w Wielkich Piekarach na Śląsku; godz. **11.58** transmisja z Warszawy; godz. **14.00** ks. dr. Bolesław Rosiński: „Różaniec. Przyczynek do jego historji i znaczenia"; godz. **14.20** transmisja z Warszawy; godz. **16.00** skrzynka pocztowa (p. Stanisław Steczkowski); godz. **16.20** radjowy festival muzyki mechanicznej (P. R. Warszawa); godz. **16.40** odczyt z Warszawy; godz. **16.55** koncert gramofonowy; godz. **17.15** transmisja z Warszawy; godz. **17.40** koncert z Warszawy; godz. **19.00** „Bery i bojki śląskie — Karlik z Kocyndra — (prof. St. Ligoń); godz. **19.25** feljeton z Warszawy; godz. **19.40** rozmaitości; godz. **20.00** program z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. **10.15** transmisja nabożeństwa z Bazyliki Wileńskiej: godz. **12.00** transmisja z radjowego festivalu w Dolinie Szwajcarskiej; godz. **13.00** transmisja poranku z Filharmonji Warszawskiej; godz. **14.00** odczyt p. t. „Stawy rybne i ich budowa" — wygł. inż. A. Wyrzykowski; godz. **14.30** odczyt p. t. „Wędrówki młodego rolnika" — wygł. inż. Tuszko; godz. **15.00** odczyt p. t. „Spółdzielczość w Polsce" — wygł. red. Eustachy Rudziński; godz. **15.40** audycja dziecinna; godz. **16.00** „Skrzynka pocztowa"; godzina **16.20** reportaż z rewji wzmacniaczy głośników i aparatów do filmów dźwiękowych z Doliny Szwajcarskiej p. t. „Radjowy Festival muzyki mechanicznej"; godz. **16.40** „Liceum Krzemienieckie" (w 125-tą rocznicę) — wygł. prof. H. Mościcki; godz **16.55** muzyka gramofonowa; godz. **17.40** koncert ork. dętej Policji Państwowej. godz. **20.00** słuchowisko z Warszawy; godzina **20.30** koncert popularny; godz. **22.00** feljeton p. t. „Klejnot gór polskich" — wygł. prof. Walery Goetel; godz. **22.15** koncert solistów; godz. **23.00** muzyka taneczna.

SPORT

Hippika

Mecz polo o puhar p. Prezydenta Rzeczypospolitej odbędzie się w niedzielę o godz. 16 pomiędzy zespołami „15 p. ul." i „Ekipy św. Jerzego" na hippodromie poznańskim. Dojazd tramwajami 6 i 11.

Hokej na trawie

Zawody o mistrzostwo Polski odbędą się 4 i 5 bm. na stadjonie miejskim; rozegra się je systemem puharowym. Losowanie dało następujący wynik: w sobotę walczą o godz. 11.30 „K. H. Siemianowice" — „K. H. Czarni", a „Lechja" wchodzi w. o. do półfinału; o godz. 14: „AZS" — „Warta"; o godz. 15.30: „K. H. Venetia" — „K. G. im. Bergera". W niedzielę o godz. 8.30 i 10 odbędą się półfinały, a o godz. 13.45, walka o 3 i 4 miejsce oraz o godz. 15.15 finał.

Pięściarstwo

„Athen" — „Warta". W niedzielę spotkają się te dwie drużyny na ringu w sali kina „Metropolis" punktualnie o godz. 11½ Walczyć będą następujące pary, według kolejności wag: (na pierwszem miejscu goście): Schwarze (mistrz poł. wsch. Niemiec) — Wolniakowski, Trogisch — Forlański, Würsig (mistrz poł. wsch. Niemiec) — Warecki, Kriegel — Aniola, Schulze (mistrz poł. wsch. Niemiec) — Arski, Fiebig — Majchrzycki, Ertingshausen — Wiśniewski, Lohr — Tomaszewski. Przedsprzedaż biletów w firmie Camera, ul. Fr. Ratajczaka.

Piłka nożna

Niedzielne zawody na boisku „Warty" o godz. 15 między „Wartą" a „ŁKS" stanowią sensację piłkarską Poznania, „Zieloni" chcąc utrzymać swą pozycję w tabeli ligowej dążyć muszą wszelkiemi siłami do wygranej wszystkich czekających ich spotkań i tuszyć należy, że mecz niedzielny rozpocznie nową kolejkę zwycięstw jedenastki „Warty". Fontowicz po wspaniałej walce w reprezentacji przeciwko Szwecji starać się będzie potwierdzić raz jeszcze wysoką klasę. Każdy przybywający na boisko prócz udzielenia moralnego poparcia drużynie „Zielonych" przyczyni się również datkiem 10 groszowym i pomoże „Czarnym" ze Lwowa do odbudowania trybuny w miejsce spalonej przez Ukraińców.

RUCH W TOWARZYSTWACH

—**Koło Muzyczno - Sceniczne „Dzwon"** urządza zabawę jesienną w sobotę, dnia 4 bm. w sali Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Początek o godz. 18.

— **Polski Zw. Przykrawaczy Krawieckich w Poznaniu** odbędzie swe zebranie w sobotę, dnia 4. bm. o godz. 20 w lokalu p. Młodoszyńskiej, Wielkie Garbary 41.

— **Wlkp. Tow. Hodowli Kanarków w Poznaniu.** Nadzwyczajne zebranie odbędzie się w sobotę 4 bm .o godz. 19 w lokalu p. Świtalskiego przy ul. Podgórnej.

— **Klub Sportowy „Korona".** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 4 bm. o godz. 20 w lokalu „Polonja" przy ul. Marsz. Focha 85.

— **Koło Śpiewackie im. Bol. Dembińskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 6 bm. o godz. 20 w lokalu p. Wróblewicza, Chwaliszewo 68. Na porządku obrad referat sekretarza oraz bardzo ważne sprawy.

— **Tow. „Braterstwo", Poznań - Wilda.** Plenarne zebranie odbędzie się dnia 4-go bm. o godz. 19 w lokalu posiedzeń p. Grotowskiego, Dolna Wilda 71. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, zmiana zebrań i płacenie składek.

— **Tow. Marynarzy.** W sobotę, dnia 4 bm. o godz. 20 odbędzie się w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska, nadzwyczajne walne zebranie. — Odbędzie się ono bez względu na ilość obecnych członków. Wobec ważnych spraw obecność wszystkich członków pożądana. Goście oraz nowi członkowie mile widziani.

— **Tow. Młodzieży Polskiej im. J. Paderewskiego** w Poznaniu urządza dzisiaj, 4 bm. o godz 20 wieczorek taneczny na sali p. Beyerowej przy pl. Bernardyńskim.

— **Tow. Gimn. „Sokół", Poznań-Winiary.** Zebranie miesięczne odbędzie się w sobotę, dnia 4 bm. o godz. 19 na boisku. O jaknajliczniejszy udział członków prosi Zarząd.

— **Tow. b. Żołnierzy I. pułku Strzelców Wlkp.** zwołuje zebranie plenarne na dzień 4 bm. o godz. 20,15 w Cukierni Warszawskiej, Podgórna 4.

— **Tow. sportowe „Jutrznia"** odbędzie swe zebranie 4 bm. o godz. 19 w lokalu p. Wezorke przy ul. Gen. Kosińskiego, narożnik Gen. Prądzyńskiego.

— **K. S. „Olimpja".** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się 4 bm. o godzinie 19.30 w lokalu p. Soleckiego przy ul. Masztalarskiej 7. Na porządku dziennym m. in. zmiana statutu. — Obecność wszystkich członków konieczna.

— **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej** przypomina o herbatce, która się odbędzie w niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 5 po poł. na sali Domu Król. Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1.

Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 7 bm. o godz 19.30 na sali Domu Król. Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1.

— **Zw. Werkmistrzów Polskich** w Poznaniu odbędzie swe zebranie w niedzielę 5 bm. o godz. 11 przed południem w lokalu p. Tomczyka przy ul. Wronieckiej 13.

— **Pierwszy bieg Poznańskiego Tow. Cyklistów** o najlepszego kolarza odbędzie się w niedzielę 5 października rb. o godz. 10 rano na „trójkącie" przy wylocie ulicy Grunwaldzkiej

— **Cech Czeladzi Garncarskiej.** Kwartalne zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8a

— **Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny.** Zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 16 u p. Jarockiego, Masztalarska 8.

— **Z Związku Inwalidów Cywilnych, Łazarz.** Zebranie odbędzie się 5 bm. w sali p. Bohnowej o godz. 16 przy ul. Marsz. Focha 85.

— **Polski Związek Krawców Konfekcyjnych.** Zebranie plenarne w niedzielę, dnia 5 bm. o godz 10,30 w lokalu p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13. Ważne sprawy.

— **Stow. b. Żołnierzy 57 p. p.** W niedzielę 5 bm. odbędzie się strzelanie na Warowni VII. przy ulicy Bukowskiej. — Zbiórka o godz. 2 popołudniu przy pomniku w koszarach 57 p. p. Wlkp. przy ulicy Grunwaldzkiej

— **Tow. św. Kazimierza (zał. 1905 r. w Lipsku), Poznań-Wilda.** Dnia 5 bm. o godzinie 19 odbędzie się półroczne walne zebranie w lokalu G. Wilda 160.

— **Tow. Śpiewu „Harfa".** Z okazji rocznicy istnienia Koła odbędzie się dnia 5-go bm. o godz. 10 uroczyste posiedzenie w sali kina „Polonia" przy ul. Marsz. Focha 177. Wieczorem odbędzie się zabawa w sali Ogrodu Zoologicznego o godz. 7.

— **Związek Emerytów Państwowych oraz wdów i sierot.** Zebranie odbędzie się w wtorek, dnia 7 bm. o godz. 18 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska.

— **Koło Tow. Rękodzielników.** Kwartalne walne zebranie odbędzie się w wtorek, dnia 7 bm o godz. 19 w lokalu Nowy Rynek 4. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, m. in. sprawozdanie sekretarza, skarbnika i bibljotekarza.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Cecyljan Wład, Zelgniewo.** Nie ulega wątpliwości, że Pan ma prawo do zaopatrzenia emerytalnego. Niech Pan poczyni odpowiednie kroki. (aK)

— **R. M.** Należy odróżnić odsetki ustawowe od umownych. Odsetki ustawowe pobiera się za t. zw. zwłokę, bez umowy. W stosunkach prywatnych odsetki te zmieniały się następująco: do 8. 9. 1924 — 4 proc.; do 31. 1. 1925 — 24 proc.; do 28. 2. 1927— 15 proc.; od 1. 3. 1927 — 10 proc. Stopniowanie odsetek tych dla instytucyj kredytowych jest inne Natomiast co do odsetek umówionych, górną ich granicą jest pojęcie lichwy, która zachodzi, według obecnego stanu prawnego, dopiero wówczas, jeżeli ktoś, wyzyskując niedoświadczenie lub przymusowe położenie kontrahenta każe przyrzekać sobie korzyści, które nie stoją w żadnym godziwym stosunku do świadczenia. Pomijamy kwestję, jakie przemiany pojęcie to przechodziło w ostatniem dziesięcioleciu (ograniczenia do 24, 20, 18 proc.) (aK)

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w piątek „Księżniczka czardasza". W głównych rolach pp. Janina Kulczycka Ksenia Grey, Karska, Bratkiewicz, Raczkowski, Sendecki, Rey i Szpingier. Pomysłowe tańce układu baletmistrza p. Ciesielskiego. Dyryguje p. Mieczysław Eichstaedt. W sobotę „Manru" Paderewskiego. Piękne dzieło mistrza przygotowano z nadzwyczajnym nakładem pracy, starając się o jak najefektowniejszą realizację sceniczno-muzyczną. Występują najwybitniejsze siły zespołu pp. Bojar-Przemieniecka, Drabik, Szafrańska, Tylewska, Karpacki, May i Zathey. Efektowne góralskie sceny taneczne skomponował baletmistrz p. Ciesielski. Kierownictwo muzyczne p. dyr. Wojciechowskiego.

Kasa zamawiań do Teatru Wielkiego (opera) w „PAR", ul 27 Grudnia 17 (Hotel „Wiktorja") od 10—17.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś, w piątek po cenach zniżonych odegrana będzie komedja rosyjska „Rewizor z Petersburga". Będzie to pierwsze przedstawienie popularne w Teatrze Polskim. — W sobotę i w niedzielę piękna, doskonale grana sztuka Sabatina Lopeza „Pani Bianca" z p. Komornickim, wybornym w roli bankiera Felice i p. Zasempianką w rolach głównych.

W niedzielę popołudniu po cenach zniżonych odegrany będzie znowu „Rewizor z Petersburga".

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w piątek „Casanova" S. Azertis'a z występem znakomitego artysty Józefa Węgrzyna. Jak było do przewidzenia, efektowna ta sztuka zdobyła pełne powodzenie. Codziennie sala teatru, wypełniona szczelnie, oklaskuje entuzjastycznie genjalnego artystę, oraz cały zespół z p. Haliną Cieszkowską na czele. Piękne, nastrojowe sceny, urozmaicone humorem, ze śpiewami i akcją wzruszającą do głębi, to zalety tej romantycznej, pełnej uroku sztuki, wystawionej w starannej oprawie scenicznej. Poza głównemi postaciami sztuki, ważniejsze role odtwarzają pp. Czarnecka, Piaskowska, Koronkiewiczówna, Suchankówna, Żeromska, Bystrzyński, Mazanek i inni. Dekoracje p. Al. Kobrynia.

Wieczór Tańca, Humoru i Piosenki pod hasłem „Same Przeboje" w teatrze „Słońce".

Jutro, w sobotę, dnia 4-go października b. r., o godzinie 11 wiecz. w teatrze „Słońce" odbędzie się pierwszy w tym sezonie atrakcyjny Wieczór Humoru, Tańca i Piosenki w wykonaniu znakomitych artystów Rewji Stołecznej, pod hasłem:

„SAME PRZEBOJE".

W niezwykle urozmaiconym i umiejętnie dobranym programie udział przyjmą: TADEUSZ FALISZEWSKI najpopularniejszy piosenkarz polski, bezkonkurencyjny wykonawca najnowszych przebojów, SERAFINA TALARICO, świetna piosenkarka, niezrównana odtwórczyni romansów i pieśni cygańskich, HALINA KIDAWSKA, ulubiona diva operetkowa, STANISŁAW WOLIŃSKI, świetny komik i satyryk, który przepysznemi swemi monologami i satyrami rozśmieszy wszystkich do łez.

Atrakcją Wieczoru będzie niewątpliwie występ gościnny wszechświatowej sławy pary baletowej XENIA DICH i GAUBIER, którzy przybywają obecnie do stolicy na kilkanaście występów. Znakomita ta para baletowa — to największa sensacja wszystkich music-hallów europejskich. Każdorazowy ich występ w zachwyt wprowadza publiczność największych miast europejskich

Program obejmuje szereg najpiękniejszych piosenek, monologów, skeczów i tańców — jednem słowem „Same przeboje".

Ceny biletów b przystępne od 2.50 zł. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38.

zw 25 826

KWARTET DREZDEŃSKI

wystąpi z jedynym koncertem **we wtorek, dnia 7 października, wieczorem o godz. 8 w sali Domu Ewangelickiego,** ul. Wjazdowa 8. Zespół ten w Poznaniu dostatecznie znany ze swych pełnych sukcesów, jakie za każdym razem odnosi, należy dziś do najświetniejszych zespołów kameralnych świata. Mało które zespoły kameralne mogą się poszczycić tak wspaniałem zgraniem, jednolitem brzmieniem, precyzyjnem wykonaniem, werwą i polotem, jak Kwartet Drezdeński, to też produkcje tego kwartetu stoją zawsze na najwyższym poziomie artystycznym.

Bilety nabyć można w składzie cygar A Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. zw 25 665

Teatr Wielki

DZIŚ — „Księżniczka czadasza" — operetka Kalmana.

Sobota, 4. 10. „Manru", opera Paderewskiego.

Niedziela, 5. 10. „Hrabina Marica", operetka Kalmana.

Poniedziałek, 6. 10. „Casanova", opera Różyckiego.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „PAR", ulica 27 Grudnia 18 od godz. 10—17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od 11,30 do 13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Rewizor z Petersburga".

Sobota, 4. 10. „Pani Bianka".

Niedziela, 5. 10. godz. 12. Poranek na budowę pomnika śp. Franciszka Rylla.

Niedziela, 5. 10. godz 15 „Rewizor z Petersburga", ceny zniżone.

Niedziela, 5. 10. godz. 20. „Pani Bianka".

Poniedziałek, 6. 10. „Rewizor z Petersburga".

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Casanova" — Gościnny występ J. Węgrzyna.

Sobota, 4. 10. „Casanova", gościnny występ J. Węgrzyna.

Niedziela, 5. 10. „Casanova", gościnny występ J. Węgrzyna.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KSIĄŻKA, CZYTELNIK, AUTOR I KSIĘGARZ

Kryzys gospodarczy i kryzys czytelnictwa — Radzi nad tem Europa — Nowi nabywcy książek — Ich upodobania — Popularyzacja techniki — Jak się bada czytelnictwo a jak by badać potrzeba — Cyfra nakładu to bardzo niewiele — Nasz procent czytelników — Jaką rolę odgrywa zagranicą „magazyn"?

Kryzys książki łączy się zazwyczaj z kryzysem gospodarczym. Zachodzą jednak wątpliwości, czy można upadek czytelnictwa stawiać dokładnie na jednej płaszczyźnie z kryzysem gospodarczym; należałoby raczej przypuszczać, że kryzys czytelnictwa rozwijał się swojemi drogami, zazębiając się jedynie od czasu do czasu z ogólną stagnacją materjalną. Do pewnego stopnia zdają się potwierdzać to przypuszczenie oficjalne głosy referentów zjazdów wysuwające jako przyczynę impasu zajmujących się upadkiem czytelnictwa. Zjazdy takie odbyły się np. w zeszłym roku w Genewie, Helsingör, Hadze i Cambridge. Wysunięto na nich jako przyczynę upadku czytelnictwa nietyle powszechne zubożenie, ile raczej przewarstwienie społeczne.

To przewarstwienie właśnie sprawiło, że do szeregu ludzi dysponujących pieniędzmi na zakup książek, doszły sfery wzbogacone podczas wojny, które stały przeważnie poza granicami zasięgu książki. Z chwilą uzyskania przez nich głosu w sprawie książki, siłą faktu musiał nastąpić zwrot w upodobaniach mas czytelniczych, zaznaczający się przedewszystkiem negacją dotychczasowych typów książki, a żądaniem innych.

Z natury rzeczy powinien był teraz nastąpić wzrost nakładu na typy zapotrzebowane, ale tu wchodzi to, co możnaby nazwać „kwestją autora".

Poczytnością cieszyłyby się np. książki popularno-naukowe. W tej jednak dziedzinie jest kolosalna luka wszędzie, a w Polsce bodaj największa. Luka, tem trudniejsza do zapełnienia, że pokolenie obecne, zwłaszcza młodzież, jest o wiele więcej wymagająca, niż młodzi współczesnicy np. Juljusza Verne'a. Orjentują się oni lepiej w tajemnicach techniki, wskutek czego autor takiej lektury musi być w równej mierze literatem, jak i uczonym. O takich zaś ludzi nie jest oczywiście łatwo.

Pokonać kryzys czytelniczy i idący za nim księgarski możnaby jedynie po racjonalnem zbadaniu zainteresowania lekturą. Częściowo spełniają tę rolę, również i w Polsce, instytuty badania czytelnictwa. Praca ich jednak, jak u nas, jest połowiczna, głównie dla braku funduszów i dla braku zainteresowania się rezultatami badań przez sfery księgarskie. Instytut warszawski np. prowadzi badania za pomocą kwestjonarjuszy rozsyłanych do ośrodków kulturalnych, jak szkoły, bibljoteki, czytelnie, ochrony itp. Rezultaty tych badań stałyby się jednak kompletne dopiero po zestawieniu ze statystyką księgarską, a tej właściwie brak. Ta bowiem, którą się prowadzi, traktuje wyłącznie o książkach wydanych, ani słowa zaś niema o książkach sprzedanych i o ich procentowym stosunku. To zaś dopiero może wyrazić poczytność danego typu książki, i w zestawieniu z kwestjonarjuszem zainteresowań może dać jasny obraz stanu czytelnictwa.

Weźmy dla przykładu porównanie wydawnictw za rok 1909/12 i 1927. W pierwszym okresie wydano — w średniej rocznej poezji, powieści i dramatu 302 tytuły, w drugim 1233. Wzrost czterokrotny powinien świadczyć o kolosalnem wzmożeniu zainteresowania literaturą piękną. Dalej, książki treści sensacyjnej, wbrew powszechnemu mniemaniu, spadły z 78 tytułów do 49. Ale jeżeli cały nakład tej sensacji, wynoszący średnio 3200 sztuk na jeden tytuł, a więc w sumie 156 tysięcy książek został sprzedany, świadczyłoby to o dużem w istocie zainteresowaniu tym typem lektury. Gdyby zaś reszty literatury poszło nawet dwa razy tyle, to jest 300 tysięcy książek, byłoby to zaledwie 10 proc. całego trzymilionowego nakładu, a zatem kroplą w morzu. Tych danych niestety nie mamy, gdyż księgarze przeciwstawiają ich ogłaszaniu tajemnicę handlową.

I dlatego nie wiemy, czy wzrost nakładu filologji (za ten sam przytoczony okres z 10 tytułów do 101, technologji z 33 do 175, prawa za 110 do 890, a spadek wydawnictw teatralnych z 233 na 108, czy więc te cyfry odzwierciadlają istotnie proces zainteresowań książką, czy też wynikają także z innych przyczyn? Bo np. literatura prawnicza a nawet technologiczna inaczej musiały rozwinąć się w Polsce niepodległej, niżeli przedtem. Przyczyn więc nie wie ściśle nietylko społeczeństwo, ale tego nie wie przedewszystkiem same księgarstwo, każda firma prowadzi swoją praktykę.

To też paradoksalny jest stosunek ilości wydawanych tytułów książek polskich (6 tysięcy rocznie) do nakładu na każdy tytuł (3 tysiące). Jeżeli sobie uprzytomnimy, że w Polsce czyta zakupione książki nie więcej niż 600 tysięcy osób (to jest około 2 proc. ludności), to na każdą z nich przypada niespotykana nigdzie na świecie ilość 35 książek kupionych rocznie, a przecież z tego ani specjalnie księgarz, ani przedewszystkiem autor, wielkich korzyści nie mają.

W Ameryce i Europie zachodniej czyta wszakże książki od 10 do 20 procent ludności. Biorąc te dane za podstawę, śmiało można twierdzić, że księgarstwo polskie nie dociera jeszcze conajmniej do 4 miljonów naturalnych swoich odbiorców. Przyczyna tego jest bardzo ciekawa. Oto formą, w jakiej dociera do szerokich rzesz ludności lektura zagranicą, jest „magazyn", którego rola jest bardziej doniosła, niż może to wyglądać z frywolnej nieraz okładki. Barwna, żywa i zmienna treść magazynu, w którym nauka łączy się z sentymentem, przepleciona humorem, odgrywa na zachodzie dopełniającą rolę informatora o życiu i jest w wielu wypadkach pierwszym impulsem do zainteresowania się lekturą książkową.

Wysoka intratność magazynu pozwala znów wydawcom na ryzyko finansowania dzieł, których zyskowność jest problematyczna, lecz walory duchowe utworu są dostateczną racją do jego wydania. Tymczasem magazyny są w Polsce rzadkością, a te które istnieją, są tak drogie, że nieraz książka wypadnie po tej samej cenie. Nie spełniają więc swojej roli jako szerzyciele czytelnictwa i jako przygotowawcy nowych rzesz dla książki. Kto wie, czy na tej drodze nie znalazłyby się najbliższe remedja na uleczenie naszego stanu czytelnictwa?

Tadeusz Kozłowski.

Poznań.

„EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY"

Ostatni zeszyt „Przeglądu Bibljotecznego (Rocznik IV, zeszyt 2-gi) przynosi trzy referaty pióra St. Vrtel-Wierczyńskiego, W. Olszewicza i E. Gaberlego w sprawie egzemplarza bibljotecznego, w związku ze zniesieniem przez Sejm dekretu prasowego z roku 1927. Wszyscy trzej referenci są w tem zgodni, że należy bezwzględnie zredukować liczbę egzemplarzy obowiązkowych; egzemplarze bibljoteczne powinny utrzymywać: Bibljoteka Narodowa wszystkie książki i druki z całej Polski, Bibljoteka Uniwersytecka w Warszawie pełny egzemplarz bibljoteczny z wojew. warszawskiego, łódzkiego i lubelskiego, Bibljoteka Jagiellońska z wojew. krakowskiego, kieleckiego i śląskiego, Bibljoteka Uniwersytecka we Lwowie z wojew. lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i wołyńskiego, Bibljoteka Uniwersytecka w Poznaniu z wojew. poznańskiego i pomorskiego, Bibljoteka Uniwersytecka w Wilnie z wojew. wileńskiego, białostockiego, nowogródzkiego i poleskiego, Bibljoteka Ossolińskich wszystkie czasopisma z całej Polski; byłaby to znaczna redukcja, bo według dawnego dekretu otrzymywały wszystkie Bibljoteki Uniwersyteckie wszystkie druki o objętości powyżej 4 arkuszy z całej Polski.

W następnym referacie rozwija radca min. dr. Grycz program jednorocznego kursu średniego dla bibljotekarzy, który ma się rozpocząć w tym miesiącu w Warszawie.

Drugą połowę zeszytu zajmują miscellanea, recenzje (cenne i pouczające omówienie przez Al. Birkenmajera edycji biblji szaroszpatackiej), przegląd czasopism, sprawy Związku bibljotekarzy polskich, kronika i bibljografja bibljografji, bibljotekarstwa i bibljofilstwa. F. P.

ŻYCIE KULTURALNE

„ILUSTRACJA POLSKA"

Ilustracyjny tygodnik poznański, który nosił dotychczas tytuł „Wielkopolska Ilustracja" rozszerzył go niejako, przybierając nazwę „Ilustracja Polska". Rozwinięcie tytułu poszło za rozwinięciem treści, która nieustannie zwiększała swój zasięg ogólno-polski, nie zapominając wszakże o regjonalnych niejako obowiązkach względem kultury ziem zachodnich, zwłaszcza względem ochrony zabytków budownictwa, obyczaju ludowego itd.

Redagowana przez zabiegliwego i energicznego W. Kawczyńskiego tak, aby przynieść materjał jak różnorodniejszy dla wszelkich zainteresowań, zajmowała się „Ilustracja" zawsze kwestjami kulturalnemi i w tem równie górując nad wydawnictwami podobnego, ale niższego typu. Dobrze więc, iż widzi się ją wszędzie w rękach, ciekawie wertowaną. Obecny zeszyt liczy 32 stronice i znów przynosi, obok najróżniejszych ciekawostek, dwa zajmujące urywki regjonalno-kulturalne. Są to barwny feljeton p. W. H. Majkowskiego o ostatnim kobziarzu podhalańskim, obficie ilustrowany, oraz rzecz o pamiątkach staszicowskich w Pile, rodzinnem mieście wielkiego uczonego i patrjoty, również z ciekawemi ilustracjami.

Przy coraz doskonalszem wykończeniu technicznem, staje „Ilustracja Polska" w pierwszym szeregu naszych tygodników ilustracyjnych, a doborem treści coraz wyraźniej je przewyższa. Przy takim rozwoju musi „Ilustracja Polska" objąć swym zasięgiem wszystkie dzielnice Polski, bo i rozciekawia i bawi i poucza, a pielęgnując dalej regjonalizm wielkopolski i pomorski, rozszerzy zainteresowanie nim na inne dzielnice. (rn)

NAUKA

W. Borowego wykłady w Londynie. Z powodu przeniesienia się prof. J. Krzyżanowskiego na katedrę literatur słowiańskich w Rydze od września b. r. stała się aktualną sprawa objęcia po nim „lecturership" w londyńskiem Kings College, gdzie prof. Krzyżanowski przez parę lat prowadził wykłady języka i literatury polskiej. Wyłoniła się między innemi kandydatura najodpowiedniejsza, że lepszej niepodobna wprost wymyślić tj. Dra W. Borowego, który zgodził się objąć tę ważną placówkę. Zarówno świetne jego studja z zakresu historji literatury polskiej, teorji i krytyki literackiej jak i jego dawne zainteresowania anglistyczne, którym dał znamienity wyraz w swojej zeszłorocznej monografji o Chestertonie — predestynują go do tego, aby stał się reprezentantem naszej kultury na terenie angielskim. (P.)

LITERATURA

Nowa powieść historyczna Kossak-Szczuckiej. W tych dniach ukazała się „Legnickie pole", powieść z czasów najazdu Tatarów i bitwy pod Legnicą (wydana przez Krakowską Spółkę wydawniczą z barwną okładką Leli Pawlikowskiej (Kraków 1930, str. 286). Po sukcesach „Złotej wolności" ta powieść wykazuje dalszy rozrost talentu autorki, szeroki zaciąg jej historycznych zainteresowań i przyczyni się niewątpliwie do pogłębienia wiedzy o zamierzchłej piastowskiej przeszłości w szerokich kręgach społeczeństwa. O tej nowości wypadnie obszerniej pomówić. (P.)

SZKOLNICTWO

„Drogi i cele teatru szkolnego". Wydaną przez p. St. Papée'go pod tym tytułem książeczkę przywita nauczycielstwo z wielkiem uznaniem. W szeregu rozdziałów (np. „Kult mowy polskiej", „Klasa i szkoła", „Repertuar", „Teatr regjonalny") porusza autor, kierownik stałego teatru szkolnego w Poznaniu, całą masę zagadnień związanych z tym tematem, dając na wszystkie wyczerpujące i instruktywne odpowiedzi. Każda szkoła urządza uroczystości szkolne, które nieraz stają się nudną dla wykonawców i słuchaczy, obowiązkową „piłą". Tymczasem odrębny cel teatru szkolnego, wymaga odrębnego, specjalnego repertuaru; nieszczęściem będzie naśladowanie teatru zawodowego. Inscenizacja drobnych utworów poetyckich, pieśni ludowych, ballad, dramatyzowanie wydarzeń szkolnych itd. itd. wyrobi u młodzieży umiłowanie mowy ojczystej, wykształci w posługiwaniu się nią, stanie się odtrutką przeciw kinomanji a skieruje do teatrów na poważny repertuar, do przeżywania takich pięknych wzruszeń, o jakich tylokrotnie czytaliśmy we wspomnieniach naszych pisarzy, które zresztą, jako młodzież, przeżywaliśmy i my sami. „Drogi i cele teatru szkolnego" znaleźć się winny w bibljotece każdej szkoły. (J. W.)

MUZYKA

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Muzyki odbędzie swoje konstytucyjne walne zebranie dn. 7. bm., jak już donosiliśmy. Nad statutem radzi obecnie specjalna komisja, w której skład, przez nas podany, wchodzi także prof. dr. Łucjan Kamieński, którego nazwisko przez techniczną omyłkę wypadło z wierszy przy poprzedniej wzmiance. Miejsce walnego zebrania będzie podane przez komisję do wiadomości przez dzienniki.

Koncert polskiej śpiewaczki na Łotwie. W Rydze w sali konserwatorjum z wielkim sukcesem koncertowała Irena Dubiska. Koncert zorganizowało Towarzystwo zbliżenia Polsko - Łotewskiego. (mp)

„Dom kobiet" w Jugosławji. Głośna sztuka Zofji Nałkowskiej „Dom kobiet" została przetłumaczona na język chorwacki przez prof. Juljusza Benesica. W lutym sztukę tę wystawi Teatr Wielki w Zagrzebiu. Autorka została zaproszona przez dyrekcję na premjerę.

Nowy Diagilew. Z Paryża piszą nam: Zmarły w ub. roku Sergjusz Djagilew, słynny pionier rosyjskiej opery i baletu na scenach europejskich, otrzymał jakby następcę. Jest nim A. Cereteli, gruzin z pochodzenia, który zorganizował trupę śpiewacką i baletową rosyjską w teatrze des Champs Elysées. Cereteli zamierza objeżdżać ze swoim zespołem większe miasta francuskie, a już poprzednio zboczył do Barcelony. W zespole baletowym ma m. in. słynnego Fokina, oraz niemniej słynną Polkę Nizińską, która była powołaną do opery wiedeńskiej na kierowniczkę baletu. ale zrzekła się, z obawy o intrygi, które zaczęły się odrazu na samą wiadomość o jej angażowaniu. (pm)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Galerja sztuki nowoczesnej powstanie w Łodzi przy Muzeum miejskiem, staraniem grupy artystów, noszącej nazwę „a.r.", Do zbiorów tych — jak nam z Łodzi donoszą — wejdą między innemi prace pp. Tytusa Czyżewskiego, Władysława Strzemińskiego i in., nadto moderniści obcy, jak Torres-Garcia, Prampolini i in. ofiarowali na ten cel grupie „a.r." swoje dzieła, a będzie tych darów więcej. (p. ł.)

TEATR

Co grają w Łodzi? Teatr Miejski wystawił „faktomontaż" zatytułowany „Spór o sierżanta Griszę", a zaczerpnięty ze znanej powieści Stefana Zweiga. Złączony pod jedną dyrekcją z Mieiskim Teatr Kameralny gra krotochwilę Fr. Cammelrohra „Tempo ponad sto". Teatr popularny ciągnie dalej Lengyela „Płomienną noc Antonji", drugi teatr popularny, w sali Geyera, wystawił Danielewskiego „Polaków w Ameryce".

NOWA LESZCZYŃSKA NA SCENIE.

Z Krakowa piszą nam:

Odbył się w naszym Teatrze Miejskim debiut, mający znamiona sensacji kulisowej a także towarzyskiej. W krotochwili „Napoleon ondulacji" wyszła na scenę poraz pierwszy w życiu jeszcze jedna Leszczyńska, mianowicie Irena. Młodziutka, urodziwa i pełna wdzięku debiutantka jest wnuczką wielkiego „Leszcza", a córką Jerzego Leszczyńskiego. Panna Irka jest dzieckiem Krakowa. Mamusia jej, z domu Schildenfeld-Schillerówna, pochodząca ze znanej patrycjuszowskiej rodziny naszego miasta, wyszła w pierwszem małżeństwie za Jerzego Leszczyńskiego i sama również, jako Anna Belina, w teatrach warszawskich talentu próbowała, póki nie wolała zamienić prawdziwego teatru na scenę wielkiego świata; obecnie jest mianowicie małżonką posła polskiego w Brukseli, dr. Tadeusza Jackowskiego z Wronczyna pod Poznaniem. Brat znów jej, Leon Schildenfeld - Schiller, jest znów najbardziej chyba interesującym reżyserem naszym — kierował Teatrem im. Bogusławskiego w Warszawie, i Redutą, a teraz świeżo, jako kierownik dramatu we Lwowie, dał sensacyjne pod względem artystycznym „Zwycięstwo" Conrada-Korzeniowskiego, we własnej inscenizacji i reżyserji.

Panna Irena ma więc nielada genealogję teatralną, bo i babcia ojczysta, słynna Honorata Leszczyńska, również ma swoją kartę w dziejach naszego teatru. Nic dziwnego, że przy takiem „dziedzicznem obciążeniu", najmłodsza Leszczyńska chodzi po scenie jak po swoim pokoju, a mówi tak wyrobioną dykcją, jakby to chodzenie od lat uprawiała. Kto wie, może i trzecie pokolenie dynastji Leszczyńskich pięknie się popisze, skoro, po pierwszem, drugie się tak udało? (tk)

Lecznicze działanie promieni ultrafjoletowych

Stwierdzenie dodatniego wpływu ultrafioletowych promieni świetlnych na organizm roślinny i zwierzęcy musi być zaliczone do najdonioślejszych wyników badań naukowych, mających zastosowanie w lecznictwie.

Pierwszą zdobyczą w tym kierunku były próby, dokonane przed 10 laty przez pedjatrę berlińskiego, dra Hulczyńskiego, na dzieciach rachitycznych. Rachitis (popularnie choroba angielska) jest chorobą wśród dzieci wielkomiejskich tak rozpowszechnioną, że dotkniętych nią bywa 60 proc. ogółu dzieci (procentowość ta wzrośnie jeszcze, gdy obliczenie zrobimy w stosunku do dzieci z proletarjatu). Powstaje ona naskutek wadliwej przemiany materji w ciele dziecka, pozbawionego w mieście powietrza i należytego pokarmu: polega na odwapnieniu kształtujących się lub już ukształtowanych kości, co pociąga za sobą poważne uszkodzenie szkieletu, a przez to osłabienie odporności dziecka przeciw grożącym mu w skupieniach ludzkich czynnikom zakaźnym.

Pogłębiając swe badania, dr. Hulczyński przekonał się, że promienie ultrafioletowe są skutecznym środkiem zwalczania rachitis, nietylko w bezpośredniem, lecz również w pośredniem swem działaniu: okazało się, że tłuszcze i mleko, naświetlone temi promieniami, nabierają właściwości antirachitycznych, mogą więc służyć jako doskonały naturalny środek leczniczy. Rozwijając zagadnienie, dr. Windaus z Getyngi wyjaśnił całkowicie, dlaczego w krajach polarnych rachitis jest zjawiskiem zupełnie nieznanem: tran wątrobiany, główne pożywienie mieszkańców, pochodzi od ryb, których pokarmem są zwierzęta morskie i rośliny, pływające na powierzchni wody i wystawione na silne działanie słońca, posiada przeto właściwości tłuszczów, naświetlonych promieniami utrafioletowemi.

Od czasu doświadczeń dr. Hulczyńskiego możliwości lecznicze promieni ultrafioletowych zaczęto wyzyskiwać w coraz szerszym zakresie: stosuje się je dla pobudzenia osłabionego organizmu, do żywszego funkcjonowania w wypadkach złej przemiany materji lub cyrkulacji krwi, w stanach wyczerpania fizycznego i nerwowego, przy biednicy, skrofułach i nawet gruźlicy.

Starając się wykorzystać najwszechstronniej promienie utrafioletowe, jednocześnie marnotrawimy ten dar natury: jak bowiem okazało się na podstawie przeprowadzonych badań, szyby okienne w naszych mieszkaniach, przepuszczając światło i ciepło, nie przepuszczają promieni ultrafioletowych. Przemysł szklany stanął tedy wobec konieczności wynalezienia szkła, przepuszczającego promienie ultrafioletowe. Pomyślne rezultaty doświadczeń osiągnięto najprzód w Ameryce i Anglji, w roku 1928 również i w Niemczech.

Znaczenie wynalazku szkła, przepuszczającego promienie ultrafioletowe (t. zw. Vitaszkła) ilustrują pobieżnie następujące przykłady: W Smethwick w Anglji poddano obserwacji lekarskiej uczniów dwóch klas równoległych, z których jedna miała szyby okienne zwykłe, druga zaś z vitaszkła: po trzech kwartałach ustalono, że u uczniów klasy, posiadającej szyby z vitaszkła, ilość czerwonych ciałek we krwi powiększyła się w dwójnasób w porównaniu z uczniami klasy o oknach zwykłych i wzrost uwagi chłopców był bardzo duży. Badania, przeprowadzone w ogrodzie zoologicznym w Berlinie i Hamburgu, oraz w wylęgarni drobiu w Berlinie, jak również w oranżerjach, potwierdziły wynik doświadczeń angielskich. Niestety, cena vitaszkła jest dotychczas zbyt wysoka, by mogła ona już dzisiaj zastąpić szkło, będące w użyciu. Wynalazczość umysłu ludzkiego upora się jednak bez wątpienia z tą trudnością.

Wraz z pracami nad wynalazkiem vitaszkła, będącemi wyrazem oceny leczniczego znaczenia promieni ultrafioletowych, posuwały się szybko naprzód próby udoskonalenia lampy kwarcowej, najsilniejszego źródła promieni ultrafioletowych, którem rozporządzamy, „sztucznego słońca górskiego". Lampa kwarcowa dała możność zrealizowania w pełni myśli dr. Hulczyńskiego — walki z rachitis. Zastosowanie jej obecnie — z polecenia i pod kontrolą lekarza jest bardziej jeszcze szerokie. Naświetlanie lampą kwarcową, wywołując żywszą przemianę materji, przeciwdziała gromadzeniu się niedostatecznie przyswojonych pokarmów we krwi i niewydzielonych substancyj odpadkowych w tkankach, gromadzeniu się trucizn w organiźmie. Ponieważ anemja, cukrzyca, reumatyzm i inne cierpienia chroniczne pozostają w najściślejszym związku z zaburzeniami w przemianie materji, naświetlania lampą kwarcową są i w tych wypadkach wskazane i skuteczne.

W ostatnich czasach podjęto próby poddawania mleka działaniu lampy kwarcowej, gdyż naświetlania nią ciała są kosztowne i nieraz uciążliwe nietylko dla dzieci, lecz i dla dorosłych. W początkowych doświadczeniach mleko nabierało tak przykrego zapachu, że stawało się gorszem od lekarstwa. Dzięki jednak udoskonaleniu aparatury lampy dr. Scholla, udaje się naświetlać mleko bez wpływu na jego naturalny smak i zapach. Pierwszy zaczął rozsyłać takie mleko miejski zakład mleczarski we Frankfurcie; za jego przykładem poszły centralne mleczarnie w Berlinie, miejski przytułek dla sierot w Berlinie, niektóre szpitale i t. p. instytucje.

Dr. M. P.

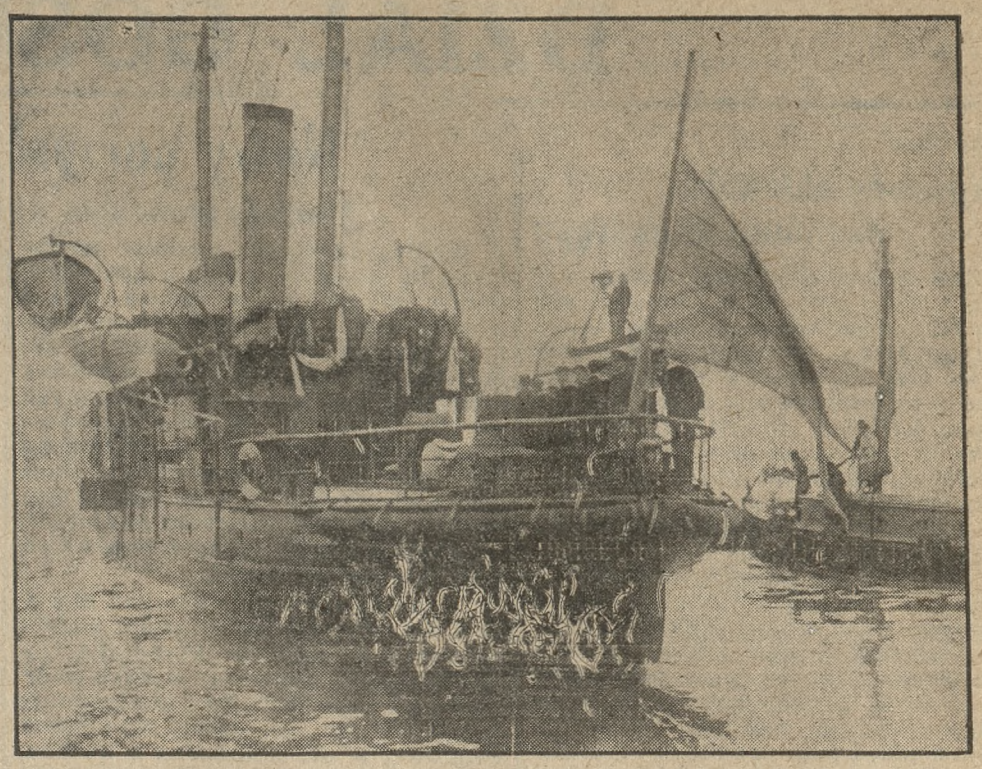

Statek „Svensksund", którym przewiezione zostały śmiertelne szczątki Andréego i jego towarzyszów wyprawy podbiegunowej do Sztokholmu. Po drodze wszędzie przyjmowano go z oznakami nadzwyczajnej czci.

Cudowne uzdrowienie w Lourdes w r. 1929

(KAP) Biuro medyczne w Lourdes na posiedzeniu, odbytem w obecności wybitnych powag lekarskich w czasie 58 pielgrzymki narodowej, uznało pięć wypadków cudownych uleczeń, które nastąpiły w ciągu 1929 roku. Uzdrowienia te dotyczą następujących osób: Paulette Margeria (gruźlica mózgu), Marie Chavin (gruźlica ogólna i choroba Pottsche), Marie Trolong (zapalenie nerek i zapalenie otrzewnej), Julienne Dhaluin (wrzód na żołądku) i Alice Guillaumin (gruźlica).

Powrót kobiety

Włosy i kapelusz. — Biodra i biust. — Bogactwo i rozmaitość linij. — Bluska, wełna i t. d.

Do niedawna nie było właściwie kobiety. Istota, która nosiła tą nazwę, nie zasługiwała na nią bynajmniej. Nie starała się zresztą o to. Przeciwnie — obchodziło ją, aby być wszystkiem — garsonką, wampirzycą, demi-vierge'ą — ale nie kobietą. Robiła co mogła, by wyzbyć się wszelkiej kobiecości.

Na szczęście światem i życiem rządzi arcymądre prawo przemiany. Po pewnym czasie nuży dawny kształt, oko tęskni do nowej linji, nowego wyrazu. Z lśniących, kart paryskich żurnali spogląda na nas nowa istota, zrodzona przez wiecznie twórczy kaprys mody. Jest ona inna, bardzo inna od poprzedniej. Prawie nie ta sama.

Przedewszystkiem głowa. Pozwoliła odrosnąć swoim włosom. Skręcone w loki wyglądają z pod kapelusza o bardzo urozmaiconym kształcie. Kapelusz z velours'u lub filcu, który stracił dawną szywność i nabył cech tkaniny. Układa się lekko i płytko na głowie, odsłaniając częściowo i zdobiąc umiejętnie. Wszelka surowość linji jest tu niedozwolona. — Beret, toczek, czy turban mają kontury złagodzone i miękkie. Szerokość uwydatnia się jedynie z boków. Każda kobieta może dziś mieć twarzowy kapelusz, gdyż jej własny indywidualny gust decyduje o jego kształcie i fasonie.

Lecz nietylko ta efektowna różnorodność w przybraniu głowy podkreśla decydujący zwrot ku kobiecości. W sukniach widać to daleko wyraźniej i plastyczniej.

Konieczność pokazania normalnych linij sylwetki zapoczątkowana nieśmiało i niepewnie, triumfuje w tej chwili zupełnie. Piękna pani nie obawia się już opiętą spódniczką zaznaczyć spadzistości bioder, lub umiejętnem zmarszczeniem staniczka uwydatnić lekkiej wypukłości swego biustu. Po długim namyśle zdecydowała się zakryć kolana, przedłużając brzeg sukni do pół łydki, do kostki i dalej.

Razem ze spódniczką do pasa wróciła do dawnej suwerenności bluzka. Przy prostej chemisie — mamy najprzeróżniejsze modele fantazyjne, ozdobione wypracowanemi ręcznie mereżkami, falbankami, zakładkami etc.

Tailleur noszony ma być przez całą zimę z żakietem dłuższym, niż na wiosnę. — Lisy ustąpiły miejsca kołnierzom futrzanym lub szalom z futra, wiązanym pod brodą. Nowością są kostjumy z veloursu ozdabiane futrem. Podobnie przystrajane są płaszcze spacerowe i wieczorowe. Te ostatnie wyróżniają się zbytkiem i pomysłowością.

W sukniach uderza bogactwo i rozmaitość linji od zupełnie prostych, angielskich do bardzo skomplikowanych o tendencjach asymetrycznych, przejawiających się w skrzyżowanych zapięciach, baskinkach, bolerach, wstawkach, reglanowych etc. — Wszelka długość rękawów jest dopuszczalna, a rękawy te bywają bardzo wymyślne. Uwaga koncentruje się na staniczkach, odznaczających się wielkiem wypracowaniem.

Z materjałów używa się przedewszystkiem wełny. Wełny te, przeważnie w ciemnych kolorach (wszystkie odcienie bronzowego i granatowego), mają desenie proste i dyskretne. Utrzymały się tweedy.

W żadnych sukniach jednak nie uwydatnia się bardziej powrót do kobiecości, jak w modelach wieczorowych.

Fantazyjne mory, lśniące lamy, wzorzyste jedwabie, płynne velours'y, biały crepesatin, dziewiczy i zawsze piękny, ubierają kobietę przedziwnie efektownie. Niektóre drapują się z klasyczną prostotą; inne mają linję wyszukaną, pełną niespodzianek — wązkie z przodu przechodzą z tyłu w strojne upięcie, szczelnie przylegające do ciała, rozszerzają się na dole w bogate godety.

Żadnych wystrzyżeń, podkasań. Umilkły wrzaskliwe charlestony, wszystko jest estetyczne, harmonijne, dyskretne, wyszczuplające, zakrywające. Najmodniejsza kobieta postanowiła być znowu kobietą. Wyrzekła się monoklu, chłopięcej fryzury, zasłoniła ręce i nogi, nie wstydzi się już powabów swego ciała i zaczyna mu pozwalać na pewne łagodne zaokrąglenia. Ileż przez to zyskała.

A może — choć to niezbyt prawdopodobne — odważy się zetrzeć z twarzy zbyt jaskrawy maquillage i kołysząc się w takt znowu modnego walca, uśmiechnie się niemalowanemi ustami do zwykłego sentymentalnego, kobiecego marzenia?

Tak, kobieta wraca! O. M.

Kobieta bez ojczyzny

W prasie kanadyjskiej czytamy: Ciekawe są zaiste prawa imigracyjne. Naomi Winter, japonka, urodzona w Kanadzie, była tancerka kabaretowa w New Yorku, po powrocie z Japonji, którą pojechała zwiedzić, stała się nagle „Kobietą bez ojczyzny". Urodzona w Montrealu wyszła za Amerykanina, z którym się obecnie rozwodzi, ale jeszcze nie uzyskała ostatecznego dekretu. Władze kanadyjskie nie mogą jej przyjąć, ponieważ jest Japonką, a więc jako taka podlega kanadyjskim prawom imigracyjnym, gdyż przez małżeństwo z obywatelem Stanów Zjednoczonych, utraciła swe obywatelstwo kanadyjskie. Stany Zjednoczone również jej nie mogą przyjąć, bo poślubienie Amerykanina nie daje jej obywatelstwa Stanów Zjednoczonych; pochodzi z rodziców japońskich i przez uzyskanie rozwodu, przestała być żoną obywatela amerykańskiego. Japonja, również odmawia jej prawa obywatelstwa, bo nie była tam urodzona. Biedna kobieta, sama jedna z pasażerów oczekuje na wyrok władz imigracyjnych na parowcu „Empress of Japan".

Trzeba mieć łut szczęścia!...

Właściciel fermy rolnej pod Poitiers (we Francji), niejaki Dremont, wygrał przed dwoma tygodniami wielki los w sumie 1 miljona franków na loterji wystawy kolonjalnej. Szczęśliwiec nie zdążył jeszcze ulokować jak należy wygranego miljona, gdy otrzymał wiadomość z Paryża, że wygrał 2 miljony franków w ciągnieniu premjówek pożyczki komunalnej paryskiej. To się nazywa mieć szczęście.

„Od Naszego Morza"

Pod tym tytułem wychodzi w Grudziądzu (Rynek 15) bogato ilustrowany dwutygodnik o Morzu Polskiem i Pomorzu. — Należy pochwalić i gorąco poprzeć myśl zapoznawania zapomocą tegoż czasopisma społeczeństwa polskiego, a w szczególności naszej młodzieży z wszystkiemi sprawami, związanemi z morzem i Pomorzem, szczególnie w tym czasie, kiedy zainteresowanie całej Polski jest skierowane ku Bałtykowi i Pomorzu, kiedy okazuje się w całym narodzie niezłomna wola, obronić to, co jest nasze, polskie, Polski Bałtyk; kiedy rozbrzmiewają po całym kraju echa potężnych manifestacyj przeciw Treviranusowi.

To też gorąco polecając, szczególnie naszej młodzieży ilustrowane to czasopismo o bogatej, ciekawej i urozmaiconej treści „Od Naszego Morza", wyrażamy nadzieję, że dotrze ono do każdego miasta i miasteczka, ba, do każdej wsi jak Polska długa i szeroka. Cena tylko 40 groszy za egzemplarz, 75 groszy miesięcznie łącznie z przesyłką; nr. P. K. O. Poznań 212 707.

Z różnych stron Polski

„Badacz Pisma św." znieważył krzyż.

W Schodnicy koło Borysławia jakiś osobnik, który podał się później za „badacza Pisma św.", zgromadził ludzi pod krzyżem przydrożnym, począł przemawiać w duchu sekciarskim, wreszcie rzucił się na krzyż i przewrócił go. Świętokradzca został odstawiony do sądu powiatowego w Drohobyczu.

V. Pomorska wystawa drobiu, gołębi, królików, psów i zwierząt futerkowych w Toruniu

Pomorska Izba Rolnicza przystępuje i w tym roku do zorganizowania V. Pomorskiej wystawy drobiu, gołębi, królików, psów i zwierząt futerkowych oraz eksponatów związanych z przemysłem i handlem z tej dziedziny, mającej się odbyć w Toruniu w czasie od 8-go do 12-go listopada bieżącego roku.

Hodowczynie jak i Hodowców drobiu z wszystkich dzielnic Polski prosimy o łaskawe przygotowanie materjału i o liczne nadesłanie eksponatów na powyższą wystawę, która powinna być nietylko popisem i źródłem zbytu okazów nadesłanych, lecz także świadectwem naszych wysiłków i dorobku w tej gałęzi oraz zorjentowania się co do jakości posiadanego materjału w kraju przez poszczególnych hodowców, czego nam brak i jak te braki usunąć najkorzystniej dla naszej hodowli.

Z wystawą będzie połączona i sprzedaż drobiu, gdyż chcemy dać możność zwiedzającej publiczności nabycia odpowiednich okazów drobiu, gołębi, królików, psów i zwierząt futerkowych, z drugiej zaś strony umożliwić hodowcom sprzedaż nadmiaru przychówku.

Oprócz żywych eksponatów, przewidziany jest bogaty dział nowoczesnych środków pomocniczych i naukowych w hodowli.

Za wyróżnione okazy będą wydawane nagrody wartościowe, pieniężne oraz dyplomy, medale złote, srebrne, bronzowe, listy pochwalne itp.

Ochrona starego modrzewia

Wojewoda warszawski wydał rozporządzenie, na podstawie którego uznane zostały za lasy ochronne część lasu majątku Tomkowo, oraz część lasu majątku Płonne w pow. rypińskim, zawierające grupy starego modrzewia polskiego. Na obszarach tych wykluczona jest zmiana uprawy leśnej, oraz zabroniony wyrąb i karczowanie pni i korzeni. Obszary ochronne obejmują łącznie około 12 hektarów.

Statek „Polonia" będzie unieruchomiony.

Należący do Polsko - Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego statek „Polonia", który obecnie znajduje się w drodze do Ameryki zostanie po swoim powrocie unieruchomiony i stacjonowany w Gdyni. Już u poprzednich właścicieli statek ten nie był używany stale przez cały rok na linji, służył on do wycieczek na morze Śródziemne oraz dla dodatkowego ruchu w miesiącach letnich.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Magazyny-chłodnie czynnikiem postępu

Zaskoczony chwilową dekonjunkturą — kupiec polski w najczęstszych wypadkach sprzedaje towar za bezcen. Rzadko tylko chroni się od straty przez magazynowanie towaru. Jeśli chodzi o artykuły łatwo psujące, jak mięso, drób bity, masło itp., magazynowaniu tych towarów staje w drodze notoryczny brak chłodni, uniemożliwiający zarówno należyte zaspakajanie potrzeb rynku wewnętrznego, jak i racjonalną gospodarkę eksportową.

Na Zachodzie przedsiębiorstwa magazynowe istnieją w wielkiej ilości i spełniają cały szereg funkcyj, wybiegających daleko poza zakres samego magazynowania. Doświadczenie uczy, że odbiorca zagraniczny wielką wagę przywiązuje do możności obejrzenia towaru przed jego kupnem, tymczasem oględziny towaru w miejscu jego produkcji są conajmniej trudne, natomiast łatwiej da się je uskutecznić w dogodnie położonym magazynie. Gdyby nawet odbiorca nie mógł sam stwierdzić ilości i jakości zamagazynowanego towaru, to jednak będzie miał niewątpliwie większe zaufanie do próbek nadesłanych mu ewentualnie przez zarząd poważnego, znanego sobie przedsiębiorstwa magazynowego, aniżeli do próbek, wysłanych przez mniejszego i często nieznanego mu kupca.

Wielką rolę odgrywają magazyny, a szczególnie chłodnie jako czynnik ulepszania jakości towaru. Słabszy finansowo kupiec nie jest najczęściej w stanie z braku odpowiednich środków finansowych i urządzeń technicznych a również z braku odpowiednich wiadomości, przygotować należycie towar, natomiast większe przedsiębiorstwo magazynowe posiada z reguły odpowiednie urządzenia, służące do uszlachetnienia towaru, do jego przesortowania, zakwalifikowania, opakowania itp., czyli może go dostosować do wymagań odbiorcy.

Należy w końcu dodać, że większe przedsiębiorstwa magazynowe obejmują towar w przechowanie na zasadach kredytu zastawowego, że zatem kupiec, powierzający takim przedsiębiorstwom swój towar często może otrzymać zań tytułem pożyczki tę samą niemal sumę, którą mógłby osiągnąć w danej chwili, sprzedając go w czasie dekonjunktury, czyli że przechowanie towaru daje kupcowi, nie pozbawiając go kapitału obrotowego, większe szanse korzystnej sprzedaży.

Wszystkie te względy przemawiają za rozszerzeniem istniejącej w Polsce sieci magazynów, a specjalnie chłodni. I nie jest to życzenie — przysłowiowem „pium desiderium". Istnieją szanse, że postulat nasz już w niedalekiej przyszłości się ziści.

Mianowicie do realizowania myśli tworzenia w Polsce magazynów-chłodni przystąpiło specjalne t-wo francuskie dla handlu z Polską, którego nazwa brzmi w skróceniu SOCOPOL. Z sympatycznym dyrektorem tego towarzystwa, panem J. Rabilloud mieliśmy sposobność odbyć pouczającą rozmowę, w trakcie której poinformował nas o celu swej wizyty i wyniku konferencyj odbytych w Warszawie, Lwowie, Krakowie i Poznaniu. P. Prezydent Ratajski okazał panu Rabilloud pełne zrozumienie dla jego propozycyj i ufać należy, że w wyniku toczących się pertraktacyj pozyskamy dla Poznania wzorowy magazyn-chłodnię, wyposażony doskonale zarówno pod względem technicznym, jak i administracyjno-finansowym.

Poczynaniom SOCOPOL'u należy życzyć w interesie obustronnym całkowitego powodzenia.

Krótkie informacje gospodarcze

— W ostatnich dniach załadowany został w Gdyni pierwszy ładunek żyta eksportowego. W najbliższym czasie wyruszy do Stokholmu statek, wiozący 150 tonn żyta.

— W silosach nowowybudowanej olejarni gdyńskiej znajduje się obecnie około 2 500 tonn zboża.

— Niemiecki kartel blachy cynkowej t. zw. Zinkblechwalzwerkverband G. m. b. H. postanowił obniżyć cenę blachy o 1 markę na 100 kg.

— Według danych statystyki międzynarodowej Włochy zajmują pierwsze miejsce wśród państw, posiadających lądowiska, zaopatrzone w urzędy celne. We Włoszech istnieje 25 takich lądowisk. Na drugiem miejscu stoi Francja — 21, na trzeciem Szwecja — 14.

Nowy pomysł etatystyczny

Projekt monopolu ubezpieczeń od gradu

Według krążących pogłosek pewne czynniki myślą poważnie o upaństwowieniu ubezpieczeń od gradu oraz o wprowadzeniu przymusu ubezpieczenia w naszej dzielnicy. Mamy tu zatem do czynienia z nowym pomysłem etatystycznym, który jak wiele innych przyniesćby musiał w razie jego urzeczywistnienia szkody gospodarstwu narodowemu i zainteresowanym bezpośrednio sferom. Czujna opinja społeczna musi więc zawczasu zwrócić uwagę na te zamysły i zająć wobec nich zdecydowane stanowisko.

Sprawę wprowadzenia u nas monopolu dla ubezpieczeń od gradu poddał niedawno na łamach „Poradnika Gospodarskiego" rzeczowej krytyce p. dr. Borowiak, przytaczając m. i. opinję specjalisty w tej dziedzinie i sławy światowej p. dr. Rohrbecka z Berlina, który od kilkudziesięciu lat temat ten studjuje i w konsekwencji dochodzi do wniosku, że zastosowanie monopolu i przymusu dla ubezpieczeń od gradu jest chybione i wprost szkodliwe dla interesów rolnictwa.

Jak wiadomo, celem ubezpieczenia od gradu jest ochrona jednej warstwy ludności, mianowicie rolnictwa. Dlatego też właśnie obowiązkiem rolnictwa jest zająć się tą sprawą i wypowiedzieć decydującą opinję.

Gdyby się miało gwarancję, że wprowadzenie monopolu mogłoby przynieść pożytek, czyż wtedy ktokolwiek z rolników oponowałby przeciwko temu? Sądzić należy, że nie, lecz ponieważ właśnie rolnictwo może ponieść przez wprowadzenie monopolu i przymusu tylko straty, dlatego tylko rolnik jest do tego powołany, aby sprawę tę ostatecznie i decydująco rozstrzygnąć, a nie żadne inne czynniki, które bolączek rolnictwa nie znają i które w razie niepowodzenia ich projektu żadnych strat nie poniosą, bo kozłem ofiarnym będzie tylko rolnik.

Przypatrzmy się, jakie wyniki osiągnięto przez wprowadzenie monopolu państwowego np. w Bawarji, gdzie znane są dokładnie jego rezultaty.

W artykule dr. Borowiaka czytamy, że Bawarskie Towarzystwo ubezpieczeń od gradu, instytucja państwowa, wyposażona w prawa monopolu — miało w r. 1929 — 15.000.000 mkn. niedoboru. Cyfra zastraszająca. Zainteresowałem się tą sprawą i stwierdziłem, że w ciągu lat 24 swego początkowego istnienia instytucja ta przez 15 lat wypłacała umniejszone odszkodowanie.

A w roku 1929? Musiano sprawą tą zająć się w sejmie bawarskim i uchwalono osobną ustawę. Postanowiono wypłacać w zasadzie tylko 80% przyznanego odszkodowania, gdyby zaś to nie miało starczyć, rozpisze się dopłatę 50 procentową. O ileby i to jeszcze nie wystarczyło na wypłatę szkód, to odszkodowania ulegną dalszej redukcji. Pozatem państwo bawarskie zobowiązało się dopłacać corocznie na pokrycie istniejącego niedoboru 700.000 mkn. i to przez całe 20 lat, aż do całkowitego pokrycia niedoboru z r. 1929.

Rolnik zaś ubezpiecza się od gradu dlatego, aby za poniesioną szkodę przynajmniej w przybliżeniu otrzymać wyrównanie straty. Cóż jednak stanie się, gdy odszkodowania umniejszone będą o 20 proc. lub więcej?

O ileby w Polsce monopol miał być wprowadzony, to skutkiem tego będzie, że po złym roku gradowym, o ile wogóle nasze państwo coś dopłaci, co jest bardzo wątpliwe, rolnik wskutek braku odpowiedniej gotówki, ograniczy się do uprawiania tylko tańszych gatunków zbóż, lub też będzie musiał się zadłużyć.

Jaki więc ma być cel wprowadzenia monopolu dla rolnika, czy taki, aby w razie szkody otrzymać mniejsze odszkodowanie?

Pozatem przymus ubezpieczenia od gradu odnosiłby się tylko do pewnego rodzaju ziemiopłodów, w których uprawie ogół jest zainteresowany, a reszta, która nie będzie podlegała przymusowi i do ubezpieczenia nie będzie przyjęta, nie będzie wogóle ubezpieczona, bo żadne prywatne towarzystwo tego nie przyjmie.

W razie wprowadzenia przymusu, monopol będzie musiał bez zastrzeżeń przyjmować wszystkie ubezpieczenia bez wyjątku, nawet z okolic stale przez grad nawiedzanych, ubezpieczeni zatem z okolic bezgradowych będą płacić za okolice niebezpieczne pod względem gradobicia.

Niektórzy zwolennicy przymusu wysuwają taką koncepcję, aby taryf nie ustanawiać według ilości opadów gradowych w danej okolicy, dążą natomiast do tego, aby wysokość ich zależną była od wielkości ubezpieczonego obszaru, podobnie jak podatki. Jaki będzie skutek tego? Rolnik będzie płacił premję nie według możności płatniczej swego warsztatu pracy, lecz zależnie od ilości posiadanego obszaru, bez względu na dobroć ziemi i wydatek plonu, pozatem bez względu na to, czy zamieszkuje w okolicy przez grad rzadko nawiedzanej, czy też w okolicy corocznie gradem dotkniętej. Prywatne zaś towarzystwa stosują słusznie odmienną politykę, gdyż ustanawiają w okolicach rzadko na opady gradowe narażone taryfy odmienne, znacznie niższe.

Ważną kwestją będą również taksy gradowe, jaką bowiem będzie miał rolnik gwarancję, że taksy te będą sprawiedliwe, o ile nie będzie mógł wyciągnąć z powodu złej taksy konsekwencji przez wypowiedzenie? Gdzieindziej ubezpieczyć się nie będzie mógł, musi więc koniecznie zgodzić się na to, co mu przyznają, choćby mu się działa jaknajwiększa krzywda, a gdy będzie czynił trudności i wystąpi ze skargą, może się narazić na to, iż zostanie mu znacznie podwyższona taryfa.

A cóż zrobi rolnik w razie podwyższenia taryfy, wystąpić przecież nie będzie mógł, będzie zatem zupełnie zależny od monopolu pod tym względem i bez sprzeciwu będzie musiał płacić takie premje, jakie będą wyznaczone. Urzędnicy bowiem monopolu wobec braku konkurencji, nie będą potrzebowali liczyć się ze zdaniem rolnictwa, dążyć do polepszenia ich doli.

Już tych kilka argumentów starczy chyba zupełnie, aby wykazać, że monopol ubezpieczeń od gradu, jak zresztą każdy inny, narazić może rolnictwo na nieobliczalne wprost straty i przypuszczać należy, że rolnictwo nasze nigdy nie zgodzi się na wprowadzenie przymusu i zmonopolizowanie ubezpieczeń od gradu, gdyż jest to sprzeczne z jego interesami i zastosowanie tej idei mogłoby się tylko przyczynić do pogorszenia i tak już bardzo krytycznej jego doli. zetge.

Bank Polski zamienia złoto na dewizy

Mocne pokrycie złotego.

Bilans Banku Polskiego za trzecią dekadę września rb. wykazuje zapas złota 561 milj. 884 tys. zł. t. j. o 141 milj. 620 tys. zł. mniej, niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia wzrosły o 145 miljonów 610 tysięcy złotych do sumy 321 miljonów 852 tysiące zł., natomiast niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 5 milj. 268 tys. zł. do sumy 115 milj. 229 tys. zł. Portfel wekslowy zwiększył się o 50 milj. 334 tys. zł. i wynosi 704 milj. 758 tys. zł. Pożyczki zastawowe wzrosły o 5 milj. 765 tys. zł. do sumy 79 milj. 740 tys. zł.

W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań zmniejszyła się o 79 milj. 878 tys. zł. (192 milj. 141 tys. zł.) Obieg biletów bankowych wzrósł o 114 milj. 454 tys. zł. (1.372 milj. 963 tys. zł.)

Stosunek procentowy pokrycia obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 35,90 proc. (5, 90 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo - walutowe 56,47 proc. (16,47 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycia złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 40,92 proc.

Jak widać z powyższego wykazu, Bank Polski dokonał w ubiegłej dekadzie zamiany części złota na dewizy. Powodem tego kroku był odpływ dewiz, trwający z pewnemi przerwami od początku r. b. Obecnie zapas dewiz przez sprzedaż złota za niespełna 142 milj. został o tę sumę zwiększony.

Nie ulega wątpliwości, że obfite uposażenie dewizowe Banku Polskiego zaspokoi wszelkie możliwe zapotrzebowanie rynku. Równocześnie ostatnia dekada — niezależnie od zakupu dewiz za złoto — przyniosła nieznaczną przewyżkę przypływu dewiz nad odpływem, wynoszącą okrągło 4 milj. zł. Ogólny zapas dewiz, zaliczalnych do pokrycia, wzrósł więc o 322 milj. zł.

Znaczny wzrost zapasów złota jaki nastąpił w Banku Polskim w ostatnim okresie, stworzył możliwość zaspokajania potrzeb dewizowych rynku przy zachowaniu ze znaczną nadwyżką wymaganego przez statut 30% pokrycia przez zapas złota. Przy obecnem pokryciu obiegu wraz z natychmiast płatnemi zobowiązaniami wyłącznie złotem, wynoszącem 35,9%, nadwyżka ta przekracza pokrycie statutowe o 5.9%.

Na stosunek pokrycia kruszcowo-dewizowego zamiana złota na dewizy, zaliczalne do pokrycia, oczywiście nie wywarła wpływu.

Kruszcowo-dewizowe pokrycie złotego, wynoszące około 57% należy wciąż do najwyższych w Europie. Jeżeli je porównać z innemi krajami o mocnej walucie, to mieści się ono mniej więcej w pośrodku między pokryciem walutowem w Szwecji (77,8%) i w Czechosłowacji (49,8%). W tych trzech krajach pokrycie wyłącznie złotem wynosi: w Szwecji 35,9%, w Czechosłowacji 18,5%, w Polsce dokładnie to samo co w Szwecji, t. j. 35,9%.

Polskie sole potasowe dla rolnictwa polskiego

W początkach lipca rb. pisaliśmy w jednym z numerów naszego pisma o współpracy gospodarczej Francji i Niemiec kosztem Polski w produkcji soli potasowych. W związku z sytuacją, jaka się wywiązała na skutek walki z niemieckim „Kalisyndykatem" odbyły się dn. 2. bm. dwie konferencje, jedna w Wielkop. Izbie Roln. dla sfer rolniczych, naukowych, handlowych i polskiego przemysłu potasowego. Na drugiej konferencji, która się odbyła w „Centrali Rolników" dla przedstawicieli prasy, omówił dyr. Horoch przedstawiciel „Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych" szczegóły tej walki, wskazując na to, że w obecnej sytuacji przemysł potasowy jest w stanie zaspokoić zapotrzebowanie rynku krajowego. Jeżeli mimo tego importujemy sole zagraniczne (niemieckie około 18 proc.), to importuje się przeważnie sole wysokoprocentowe, względnie niżej procentowe, które tendencyjnie sprowadzają dość licznie w Wielkopolsce a przedewszystkiem na Pomorzu rolnicy niemieccy. „Kalisyndykat" stara się importować wszelkiemi siłami sole do Polski, nie przebierając wcale w środkach, przyczem m. i. bonifikuje w ukryty sposób w cenie towaru swego, cło nałożone przez rząd polski.

W dalszym ciągu prelegent zaprzeczył wszelkim pogłoskom o likwidacji polskiego przemysłu potasowego, nadmienił o otwarciu trzeciej kopalni w Hołyniu i o projekcie otwarcia dalszych dwóch.

Reasumując wszystko, stwierdzić trzeba, że chodzi przedewszystkiem o stworzenie wspólnego frontu przemysłu potasowego i rolnictwa w walce z potężnym, rozporządzającym wielkiemi kapitałami, niemiecko - francuskim przemysłem potasowym. Jesteśmy jedynymi konkurentami tego porozumienia i dbać musimy, byśmy nie podzielili losów Hiszpanji czy Sowietów, gdzie przemysł potasowy został wykupiony względnie znajduje się pod silnemi wpływami „Kalisyndykatu".

Podporządkowanie się Niemcom byłoby w wysokim stopniu szkodliwe dla gospodarki narodowej. (lb.)

Z ZAGRANICY

(z) **Zbiory na Litwie.** Litewski minister rolnictwa oświadczył, iż według przypuszczalnych obliczeń, tegoroczne zbiory na Litwie będą niższe niż w latach ubiegłych. Pomimo zmniejszenia kontyngentu wywozowego kwestja ulokowania zboża litewskiego na rynkach zagranicznych nastręczać będzie duże trudności z powodu bardzo niskich cen na ziemiopłody.

(z) **Słabe wyniki kolektywów rolnych w Rosji sowieckiej.** Wykonywanie planu magazynowania zboża natrafia wszędzie na duże trudności. Przeciwko zbiórce zboża występują nietylko zamożniejsze sfery wsi sowieckiej Rosji, ale nawet członkowie niektórych kolektywów i rad miejskich, znajdujących się, jak wiadomo, pod wyłącznym wpływem komunistów. Rezultaty zbiórki w niektórych okręgach stanowią znikomy procent nakreślonego planu. Syberja naprzykład dała dotąd około 8 proc. planu, obwód Iwano-Wozniesieński około 10 proc. Podobno najlepiej stosunkowo odbywa się zbiórka zboża na Białej Rusi, w republice tatarskiej i w centralnym obwodzie „Czarnoziemu".

21-sza Loterja Państwowa

Ciągnienie od 9-tego września do 14-tego października.

(Bez gwarancji)

W dwudziestym pierwszym dniu ciągnienia 5-ej klasy padły wygrane na numery następujące:

Po 15,000 zł nr. 12119 142198.

Po 10,000 zł nr. 3922 49613 165711 190148.

Po 5,000 zł nr. 119354 127142.

Po 3,000 zł nr. 6339 22318 58921 65339 100237 109624 146182 161839 179253 198405 201632 203473.

Po 2,000 zł nr. 1093 3928 71311 78947 88204 120100 120250 120522 158700 179167 203825.

Po 1,000 zł nr. 6768 8054 14811 24184 24864 32133 34066 46755 61971 62360 67018 84132 86329 88135 115343 123922 128359 128928 164002 186138 189122 191112 197257 202443.

Po 600 zł nr. 3645 5423 36952 38979 39634 45044 58875 59945 74399 76199 85609 88646 100593 106276 109237 114885 117104 118381 150214 150377 154452 163832 166009 171181 171360 177851 185918 192178 192674.

Po 500 zł nr. 1414 2640 2893 4154 4389 5988 6912 7762 10715 11241 12373 14122 15230 17034 17217 21124 21463 21811 23387 24762 24940 25853 26854 32493 34680 36372 37272 37876 37968 38762 38931 40910 42655 45252 45944 46096 49525 50134 52250 52752 59488 59912 62004 62513 62523 63516 64734 66535 68101 68700 72140 74483 79853 81020 81899 81986 82681 83820 84889 87087 89157 89640 94911 95370 96367 96691 97233 97233 97325 98159 98439 98706 99613 100640 102296 102447 103056 103299 103299 103348 104181 106477 108871 111083 113167 119532 120090 123175 124731 124881 126462 128507 129496 129917 135053 135769 136934 137864 141298 141318 142432 143252 143656 143656 143662 144741 146916 147713 148595 149934 150097 151739 152565 156128 159963 163084 163506 164288 164420 165836 167541 168441 168799 169039 170036 173378 173433 174132 175569 176186 178576 181176 181577 182127 182371 1823771 182425 182634 184518 187035 187540 187664 188673 190439 194820 196353 197050 201233 202730 204044 205151 206360 207324 207697 208384 209007 209909.

Po 250 zł wygrały numery następujące:

27 38 88 115 63 74 84 396 486 559 612 77 82 708 37 925 1021 157 66 215 353 433 69 535 68 70 612 87 736 60 876 97 963 2037 137 241 346 78 408 23 578 638 743 931 51 61 66 94 3018 43 50 203 84 311 65 73 409 41 59 726 72 97 843 53 4037 68 104 66 213 358 432 65 557 808 39 75 77 5013 40 334 61 452 643 745 66 880 980 6332 43 472 548 615 25 75 96 786 87 802 10 40 7017 52 196 335 459 81 577 79 658 78 709 943 8036 131 40 93 218 331 739 824 937 58 95 9012 203 35 358 496 541 81 611 72 700 865 96 984 10040 143 99 203 4 64 74 78 321 37 407 59 76 531 708 55 67 95 849 11063 70 147 400 569 601 12105 23 249 61 311 568 677 724 83 13330 463 556 647 835 57 917 34 14072 249 545 911 37 62 98 15001 109 39 41 46 56 79 91 210 53 304 49 578 764 77 834 37 71 987 88 16138 95 433 47 64 624 71 710 63 824 925 30 37 46 17141 219 326 622 48 79 753 825 73 906 18011 116 220 39 78 329 526 55 84 615 60 748 836 949 69 19070 137 56 311 468 763 838 20141 249 508 45 709 821 93 968 21030 336 530 48 70 603 4 50 85 752 875 914 75 22067 73 201 7 30 333 85 535 81 648 70 822 924 72 23188 336 89 410 583 655 963 24037 38 151 272 378 406 21 56 585 93 801 38 995.

25007 95 135 83 99 334 39 72 423 534 658 708 41 59 68 816 98 927 43 26057 209 50 96 493 524 641 43 729 72 81 27024 28 172 348 60 492 588 695 828 922 28216 45 89 305 25 531 41 603 37 66 768 945 29005 51 146 62 228 90 412 73 588 707 46 79 800 913 85 30043 188 220 65 330 499 625 28 725 812 75 965 31037 307 32 489 526 618 41 57 80 90 703 844 919 46 32035 115 55 212 34 82 412 550 91 610 762 99 871 939 40 33047 75 147 57 254 86 346 761 90 34275 332 593 618 618 28 732 884 35098 147 250 76 425 48 507 641 826 56 36049 287 415 557 612 52 743 840 37128 389 506 23 96 652 780 859 38125 245 357 68 521 27 652 780 859 38125 245 357 68 521 27 652 74 710 66 83 863 71 926 39077 100 13 24 428 42 51 507 9 38 46 47 89 738 78 859 64 68 40013 324 25 27 53 435 515 635 62 971 41070 76 88 104 300 2 40 82 544 604 15 714 859 904 42047 81 155 75 97 349 469 622 41 769 814 963 69 43034 51 206 28 539 707 42 803 16 99 44045 103 611 75 704 831 905 44 52 58 45078 135 273 326 33 74 85 540 91 635 95 721 835 862 46022 199 339 523 67 638 730 829 917 32 47017 36 148 322 58 484 504 673 704 839 88 935 79 82 48233 376 414 19 92 577 601 700 17 972 79 49139 82 249 98 355 478 532 45 726 801 54 67 904 79.

50124 64 328 68 426 27 604 714 61 87 857 79 90 51039 365 411 46 584 763 83 87 827 52294 329 82 404 32 35 54 628 79 753 916 53216 329 409 42 54 504 94 712 842 65 956 54093 199 203 69 348 99 450 661 69 78 96 705 50 79 92 55072 146 218 37 55 84 347 434 70 611 49 729 899 901 28 79 56022 59 184 94 205 69 77 398 473 88 45 47 619 79 85 922 42 57096 143 332 46 451 687 872 997 58257 89 92 493 564 79 613 82 737 990 59108 35 359 93 568 635 82 84 710 834 88 91 444 515 74 658 779 940 61001 101 9 270 322 90 400 46 558 78 610 711 19 93 819 66 88 62026 234 40 457 88 622 33 867 988 95 63052 74 91 156 220 366 430 54 96 520 49 733 64096 240 319 413 559 623 729 77 818 93 46 65203 14 352 94 406 52 515 57 96 668 819 46 66282 390 461 74 560 88 610 707 806 76 974 67006 56 139 97 227 370 439 40 526 693 98 720 914 40 64 73 81 92 68119 283 464 97 524 73 776 69026 103 41 226 41 48 59 304 89 470 738 979 70064 88 118 31 34 262 505 8 35 653 56 92 899 908 20 73 71074 134 250 401 543 48 662 73 722 876 72241 61 386 508 91 93 714 808 58 971 73003 98 248 360 94 592 861 83 91 927 74202 28 50 61 325 36 421 25 50 86 625 737 98 806 35 65 70.

75056 150 69 247 326 502 862 922 76000 2 261 443 63 530 34 68 642 701 846 77341 647 719 81 97 817 910 58 86 78050 165 228 322 42 93 508 30 657 711 77 835 45 940 50 51 79088 186 222 71 94 419 86 514 29 42 57 69 664 98 714 85 905 80067 280 321 482 629 87 98 727 912 81050 78 159 282 87 343 58 455 628 896 82146 223 95 426 560 652 735 928 44 72 83000 32 95 138 52 72 74 83 337 49 421 37 41 523 47 71 649 858 964 84055 73 135 208 34 317 465 68 581 96 872 935 85133 207 617 97 895 956 86026 30 86 325 305 11 26 490 565 76 609 82 837 50 87043 86 102 236 95 304 46 508 604 744 867 942 64 88025 285 373 432 598 614 48 75 741 50 803 21 904 53 89253 55 90 497 538 68 633 931 98 90150 221 66 309 444 509 40 726 55 73 932 49 78 91049 52 165 82 262 428 71 89 521 74 77 626 43 65 784 872 92034 59 399 489 673 92 97 783 89 93025 52 273 323 68 87 403 547 632 41 91 753 80 98 924 94004 47 115 288 336 448 67 528 49 662 773 85 95092 132 72 89 282 361 410 701 98 876 81 903 90 96007 26 27 71 215 310 435 76 501 30 809 25 56 902 18 97053 251 64 69 73 337 738 810 98036 82 130 256 333 496 554 605 774 835 48 988 92 99155 223 346 466 85 651 76 918.

100004 32 66 208 376 494 725 76 93 908 101002 180 341 67 84 85 426 83 547 624 704 90 99 841 82 982 88 102124 249 89 363 446 509 51 72 622 103039 45 263 398 640 720 44 850 916 104115 77 217 76 366 411 21 57 69 70 71 565 647 79 84 720 803 105014 206 61 96 326 72 472 503 12 21 58 624 704 23 47 48 835 78 106171 242 87 542 619 781 900 107090 101 4 6 8 401 63 507 44 605 70 762 965 108017 225 96 306 8 537 66 98 894 902 11 109093 172 75 353 430 72 683 717 41 46 94 843 48 87 973 110072 101 2 79 263 498 500 58 719 111022 186 207 18 378 86 96 413 25 74 624 710 61 85 811 25 27 916 78 112077 100 305 71 94 434 572 717 55 990 95 97 113087 387 97 506 12 641 716 36 819 61 72 913 29 56 64 114142 379 429 96 544 97 662 710 39 881 908 20 31 115059 135 99 239 54 327 74 75 455 795 936 116155 224 468 90 622 47 50 51 818 35 967 85 117005 36 65 191 212 406 24 35 577 645 745 76 91 807 932 118070 418 33 51 59 78 535 43 65 761 832 74 99 905 32 38 119005 159 358 83 511 57 798 840 93 120082 173 261 476 534 707 80 84 821 71 86 916 37 81 91 121001 203 43 307 63 464 641 707 23 805 64 998 122113 70 210 84 329 472 76 96 594 755 123144 57 250 98 422 36 42 96 537 668 742 851 80 86 903 124113 14 292 456 708 835 43 75 980.

125058 210 65 369 81 449 629 31 89 726 30 32 894 922 86 92 126472 646 49 724 89 813 52 54 69 81 967 127109 60 271 73 334 473 98 639 97 885 932 81 128056 187 206 17 36 37 363 91 583 6011 80 739 57 987 129023 130 234 66 67 8 4369 478 824 130004 103 34 511 679 958 60 131002 41 46 54 141 92 237 501 11 649 95 132082 92 225 374 97 468 549 606 45 823 34 47 133152 76 91 270 351 84 464 530 735 46 55 843 901 26 134100 7 31 440 72 508 66 80 665 763 825 26 29 70 75 135014 47 89 98 140 67 72 82 253 65 570 738 828 136085 164 266 88 576 695 904 32 56 60 137144 78 220 461 69 689 742 98 820 138058 64 77 176 297 363 635 53 811 50 139138 523 53 612 847 962 79 140123 77 220 301 30 54 560 668 799 937 64 141295 341 65 422 556 68 769 95 844 978 142025 62 205 8 10 448 51 93 625 57 773 817 66 68 74 909 92 143078 88 282 304 21 81 428 55 504 24 672 96 757 64 89 854 79 144153 235 51 61 449 582 607 42 69 844 96 939 145184 262 387 435 82 651 52 59 772 868 92 984 146371 447 510 24 623 41 62 766 845 79 903 7 42 147 256 62 340 539 40 633 83 94 726 39 849 992 148137 260 63 534 725 843 935 149006 13 98 151 282 422 94 524 604 760 89 809 45 914.

150116 70 337 81 406 506 814 61 981 151047 152 411 75 506 608 34 724 45 853 152155 367 69 450 523 62 669 93 98 705 6 861 79 153023 81 145 76 217 74 89 498 881 950 154006 8 238 41 399 432 65 79 546 61 760 62 70 837 80 966 70 96 155030 193 309 13 17 46 497 590 613 702 14 52 72 847 156003 60 97 105 201 319 86 94 402 8 97 516 603 721 979 157039 483 515 720 31 65 71 832 908 39 158082 143 55 60 238 404 87 596 619 64 92 835 159009 223 25 69 307 99 460 529 41 65 706 32 52 843 976 160310 428 30 70 587 819 912 58 67 161053 112 83 245 349 520 724 56 813 30 963 79 162089 162 78 87 258 383 691 703 95 163003 32 244 57 65 534 910 39 164028 31 66 85 100 54 232 340 778 811 35 37 966 90 165025 128 95 203 84 325 51 554 681 713 871 926 166112 245 335 529 44 77 90 637 764 881 907 58 167071 78 337 50 92 554 667 79 730 98 168091 127 208 73 87 327 448 51 518 46 603 28 702 45 867 986 169177 239 418 26 91 567 618 33 65 778 881 170108 208 319 445 627 770 808 14 26 94 916 171237 82 92 306 30 48 434 55 94 738 78 898 172127 206 300 411 548 685 740 50 56 890 173060 232 70 375 463 84 606 705 41 829 50 941 98 174 190 435 581 721 35 73.

175095 305 455 59 176072 77 96 128 92 280 372 79 568 82 89 687 771 74 96 948 65 177028 125 45 219 24 87 314 425 56 534 99 643 79 723 178033 78 103 9 40 70 263 311 438 99 647 855 922 37 179056 65 204 82 312 444 679 713 44 893 964 180002 21 40 46 101 246 97 386 428 36 530 737 51 841 949 181121 71 266 482 5448 986 182026 290 345 88 478 515 50 56 741 328 913 183022 34 270 80 396 400 44 64 65 573 616 34 740 808 970 78 184019 331 410 86 503 607 97 771 890 925 185078 95 169 81 222 28 315 453 534 55 64 644 65 762 804 36 978 91 186052 62 108 11 96 355 404 53 84 541 99 682 809 14 917 40 187009 156 218 336 463 70 551 65 658 854 188005 24 55 283 440 517 784 936 37 189028 258 69 89 353 424 597 983 190159 84 99 306 29 590 91 751 867 945 191072 81 175 375 537 60 653 91 942 193152 222 54 327 52 413 99 573 650 84 725 55 861 66 77 902 4 84 194154 345 434 39 70 637 746 86 876 97 952 195032 121 51 298 364 404 511 49 777 95 887 937 196007 62 126 93 257 86 486 91 528 801 25 93 96 901 197031 59 179 221 53 343 444 78 534 926 198093 250 818 22 96 928 62 74 199027 228 52 317 19 40 74 597 653 62 712 41 44 72 806 74 904 50.

200056 317 422 541 654 816 76 972 201032 137 305 12 522 41 604 17 703 202078 88 192 281 319 489 889 203235 99 652 721 804 18 204050 81 96 98 141 249 75 77 305 40 401 65 532 726 972 79 91 976 205013 31 185 302 56 71 89 477 508 622 707 12 31 35 813 930 206029 106 215 47 53 395 411 51 522 30 36 649 207088 128 31 67 220 386 615 40 820 55 62 856 913 208063 101 317 422 518 677 88 710 915 78 209024 158 218 308 74 661 90 852.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Marja Kitkowa za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł, W. B. 20 zł, Matuszakowa 3 zł, Józef i Antonina Neumannowie z prośbą o błogosławieństwo w pracy 10 zł, Podlaszewski 2 zł, St. W. 5 zł, N. N. z prośbą o łaski 3 zł, Cierniakowie 25 zł, N. N. 3 zł, Heesowa 3 zł, L. J., Poznań 5 zł, Zofja Scholzówna 5 zł, „Mira" właśc. salonu mód za otrzymane łaski 5 zł, Pesia i Hania z prośbą o wysłuchanie 10 zł, J. G. z prośbą o błogosławieństwo dla rodziny 5 zł, K. H. 6 zł, L. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł, M. K. w pewnej intencji 5 zł, Dużyński 5 zł, uczenice kl. III. szkoły ćwiczeń Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Poznaniu 25 zł, razem z poprzednio pokwitowanemi 3.555,37 zł.

Na chleb św. Antoniego: L. J. 5 zł. razem z poprzednio pokwitowanemi 143 zł.

Na fundusz wyborczy: Franciszek Woźnicki 5 zł, N. N. 20 zł, S. N. 20 zł, razem z poprzednio pokwitowanemi 439,80 zł.

Z okazji dnia Sokoła: Grono Kupców 80 zł, St. W. 2 zł. razem z poprzednio pokwitowanemi 236.50 zł.

Na Tow. Opieki nad Inwalidami: Rodzina Ausion 5 zł.

Na tanie kuchnie dla biednych w Poznaniu: Rodzina Ausion 5 zł.

Na Tow. św. Wincentego à Paulo przy św. Marcinie: Edwardostwo Pawłowscy zamiast wieńca na grób ś. p. kochanego Władysława Górnickiego 30 zł.

Najtaniej

modne perfumy, najlepsze wody kolońskie i kwiatowe na podarki. Mydła toaletowe, wody do włosów, kremy, pudry, róże, pomadki do ust i ołówki do brwi.

Dla przyjezdnych specjalne ustępstwa.

Perfumerja Paryska

ulica Gwarna 10. zw 25836

nw 2904

CO TO JEST „TOGAL"?

Tabletki - Togal są skutecznym środkiem przeciwko **reumatyzmowi, podagrze, grypie, bólom nerwowym i bólom głowy, migrenie i przeziębieniom.**

Nie wyrządzajcie sobie szkody, używając innych małowartościowych środków. Według rejentalnego poświadczenia przeszło 6 000 lekarzy wyraziło swoje uznanie dla skuteczności działania Togalu. Nabyć można we wszystkich aptekach. Nr. registr. 1364. — Cena zł 2,— nw 3592

zaprasza do częstego oglądania i obserwacji swych licznych okazów.

W środę, dnia 1 października 1930 r. o godz. 19,45 zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

Ludwik Frysztak

profesor gimnazjum państw. w Kościanie
kapitan rez. W. P.

Eksportacja zwłok z kaplicy św. Józefa w Poznaniu na cmentarz przy ul. Bukowskiej nastąpi dnia 5 października o godz. 17.

W ciężkim smutku

Kościan, Lwów, Gdynia, Kołomyja, Drohobycz, Poręba.

żona z córką i rodzina.

zw 25816

Dnia 1 października 1930 r. zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

Leonard Kostrzeński

aptekarz
i autor dzieła historycznego o aptekach poznańskich,

obywatel zacny, czystego serca i wielce zasłużony na niwie aptekarskiej, przeżywszy lat 78.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 4 b. m., o godz. 3-ej z kaplicy Św. Józefa na cmentarz Świętomarciński przy ul. Bukowskiej.

W smutku pogrążeni

dw 1722

przyjaciele.

Zakład Pogrzebowy Bolesław Jaśkiewicz, Poznań, ul. Klasztorna

Dancing **RESTAURACJA** Winiarnia

właściciel: H. Hałaś.

Marsz. Focha 23, tuż przy Dworcu Zach. Tel. 75-72

Przyjemny pobyt - KONCERT - Przystępne ceny, lokal otwarty do późnej nocy.

Pw 5611-40,120

BUCHALTERYJNE

„Współczesne Wykłady" Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. 1643

Warszawa, Nowogrodzka 48c

Zamiejscowi listownie.

Dnia 1 października 1930 r., o godz. 11 przed południem, zmarł po długich i ciężkich, cierpliwie znoszonych cierpieniach, mój jedyny najdroższy i najukochańszy syn, siostrzeniec, wuj i kuzyn, ś. p.

Stefan Andrzejewski

w 33 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 4 października, o godzinie 4 po poł., z Zakładu Św. Józefa na cmentarz świętomarciński przy ulicy Bukowskiej.

W nieutulonym smutku pogrążona

zw 25 818 **matka.**

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dnia 1 października 1930 r. po długich cierpieniach opuścił nasze grono ś. p.

Stefan Andrzejewski

długoletni członek i zacny Druh. Cześć Jego pamięci! Pogrzeb odbędzie się dnia 4 b. m. o godzinie 16-ej z Zakładu Św. Józefa na stary cmentarz Św. Marcina przy ul. Bukowskiej.

Stowarzyszenie Urzędników Skarb.

zw 25 820 **Koło Miejscowe.**

Dnia 1 października 1930 r. o godz. 11.30. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i troskliwa matka, kochana siostra, teściowa, babcia, bratowa i ciocia, ś. p.

Apolonja Dudek

z domu **Herman**

przeżywszy lat 67. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 5. 10. r. b., o godzinie 3.30 z kostnicy Św. Józefa na cmentarz Św. Wojciecha Msza św. za spokój duszy odprawi się nazajutrz o godzinie 8,30 w kościele parafjalnym Zmartwychwstańców, o czem zawiadamiają

w ciężkim smutku pogrążeni

zw 25 822/3 **synowie i rodzina.**

Dom żałoby: Poznań, ul. Szwajcarska 24.

Dnia 1 października 1930 r. o godz. 0,10 zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy syn i brat, ś. p.

Maksymiljan Pawlak

w 28 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 4 b. m., o godz. 4 po południu z kostnicy cmentarza parafji OO. Zmartwychwstańców za Dębcem, o czem donosi

w głębokim żalu pogrążona

rodzina.

Poznań, ul. Jerzego 1. zw 25 819

Ś. † P.

Leonard Kostrzeński

b. właściciel apteki w Sulmierzycach

opatrzony na drogę wieczności Sakramentami św., rozstał się z tym światem dnia 1 października 1930 r. w 79 roku życia.

W ś. p. Zmarłym straciłam szlachetnego, wspaniałomyślnego i troskliwego chlebodawcę, który zjednał Sobie u mnie najwyższy szacunek i niewygasłą pamięć. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 4 b. m., o godzinie 3-ciej, z kostnicy Św. Józefa na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej.

Ciężko strapiona

zw 25 829 **Jadwiga Barczyńska.**

---

†

Dnia 1 października 1930 r. zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, babcia i teściowa, ś. p.

z Kubiaków

Antonina Maćkowiakowa

przeżywszy lat 67. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 5 b. m., o godz. 5 po poł., z kostnicy cmentarnej na Jeżycach.

W ciężkim smutku pogrążone

jw 4 786 **rodzeństwo.**

---

†

Dnia 22 ub. miesiąca zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Helena Czaykowska

Pogrzeb odbył się 28 września w Skalmierzycach.

Tow. „Pielgrzym" pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu.

Wypadek 151. zw 25 813/14

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci mej nigdy niezapomnianej żony i kochanej mamusi, ś. p.

Anieli z Pawłowskich Hubertowej

odbędzie się w poniedziałek, dnia 6 b. m. o godz. 9

msza św.

w kościele parafjalnym w Osin i Poznaniu w kaplicy św. Józefa.

Mąż z dziećmi

Osie - Poznań. zw 25 808

KAŁAMAJSKI

mocno obniżył ceny!

TANIE TRYKOTAZE:

Koszulki damskie igliczkowe, białe . . .	2^{45}
Pantalony na gumie, kolorowe, trwałe .	3^{35}
Kombinacje trykotowe damskie, kolorowe	5^{90}
Pantalony damskie zimowe	5^{30}
Kaftany damskie zimowe, trykotowe . .	5^{95}
Kaftany męskie zimowe, trykotowe . . .	6^{30}
Kalesony męskie zimowe, trykotowe . . .	6^{70}
Koszule damskie zimowe, trykotowe . . .	8^{15}
Koszule męskie zimowe, tykotowe . . .	8^{50}
Szwajcarskie trykoty „Bell'sana" zniżone do	25%

zw 5 58 / 3/ 0 1 0 101

Najstarsze polskie kursy handlowe.

Kursy handlowe

Lekcje w kółkach i oddzielnie.

rozpoczynam 6 października.

Nauka książkowości kupieckiej, bankowej, gospodarczej, rachunkow. korespondencji, stenografji polskiej i niemieckiej, pisania maszyną. zw 25 797/8

Zgłoszenia od 3 — 5 po południu.

Prywatne kursy handlowe

T. Kromczyńskiej

Poznań, ul. Ogrodowa 16, II

Dział zr. bez dem uzed. bez posady.

Oddzielne kółka dla pań i panów.

Chcesz być ubrany

Elegancko i modnie

jak

Prawdziwy Gentleman

zwracaj stale uwagę

na

Wyroby Krajowe Artykułów Męskich

Płaszcze - Kapelusze - Bielizna - Krawaty i t. d.

firmy

The Gentleman

właśc.: Stefan Schaefer

ul. Nowa 1. **POZNAŃ** TELEFON 31-69. **ul. 27. Grudnia 4**

Uwaga: Ceny niskie i rowne w obydwuch magazynach.

aw 1725

CHORZY uzyskają ZDROWIE

pijąc znane ze swej skuteczności, odznaczone złotym medalem w Nicei i Brukseli

ZIOŁA lecznicze **Dra BREYERA**

działające nadzwyczajnie w chorobach:

piersiowych, reumatyźmie, żołądkowo-kiszkowych, nerwowych, padaczce, błednicy, nerkowych i pęcherzowych, kobiecych, sercowych, wątroby i przy nadmiernej otyłości.

Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym albo w wytwórni Pw 5487-70,210

„POLHERBA" S-ka z o. o. Skrytka 48.

KRAKÓW - PODGÓRZE.

Kto chce leczyć się ziołami — niech zażąda darmo z wytwórni broszurkę „Jak odzyskać zdrowie".

Uprzejmie zapraszam na

wieprzobicie

i kulanie w kręgle o premje

które odbędzie się **w sobotę, 4 października**

Poznań-Przepadek Ogród „Jedności" w zast.

Z poważaniem w zastępstwie **Florjan Kowalski**

Średni Browar poszukuje wykwalifikowanego

pomocnika piwowarskiego

z paroletnią praktyką. Posada do objęcia zaraz. Oferty z odpisami świadectw proszę skierować pod adresem

Browaru Ciechanowskiego

w Ciechanowie Mazow. Pw 5570-4),121

STENOTYPISTKA

polska, tylko biegła siła, potrzebna zaraz Zgłoszenia piśmienne z życiorysem pod zw 25 835 do Kurjera Pozn.

Poszukuję małego składu próżnego

nadającego się na bławaty, w ruchliwej ulicy w śródmieściu, wprost od gospodarza ewtl. z mieszkaniem 3-pokojowem. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zw 25812

OTWARCIE LOKALU

Niniejszem zawiadamiamy uprzejmie, że **w sobotę, 4 października o godz. 2 po południu otwieramy**

restaurację, kawiarnię i winiarnię

„EMPIRÉ"

(dawn. „Dorian Bar")

przy ul. Szewskiej 9.

Doborowe potrawy, pierwszorzędnej jakości piwa i wina po cenach konkurencyjnych, skora i uprzejma usługa pod fachowem kierownictwem zapewnią Szan. Gościom miły i przyjemny pobyt. — Prosząc o łaskawe poparcie przedsiębiorstwa naszego, pozostajemy zw 25 830

z wysokiem poważaniem

Stanisława i Bolesław Bils-y, *gosp.*

Restauracja **„Carlton"** *Dancing*

Plac Wolności 17

od godz. 10 występy artystyczne.

Dotychczas niewidziany program w Poznaniu.

Zwiększona orkiestra *Stulski - Platonow*

zw 25828

Starszego

czeladnika stolarskiego

biegłego w pracach budowlanych i na lepsze meble, znającego się na maszynach stolarskich, poszukuję zaraz na Górny Śląsk. Zgłoszenia z podaniem zadanej pensji, z załączeniem życiorysu i odpisu świadectw, skierować proszę do ekspedycji Kurjera Pozn. pod **zw 25 833**

STENOTYPISTKA-KORESPONDENTKA

polsko-niemiecka poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod **zw 25 831**

Zdrowe drzewo opałowe suche

szczapy bukowe I. klasy	po 4,60 zł
„ jodłowe I. „	„ 4,34 „
drzewo w wiązkach, gotowe do piecy	„ 5,83 „

za 100 kg., tylko wagonowo, loco tut. stacji odbiorczych P. K. P dostarcza stale firma **„Sosnodrzew", Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6, tel. 2131.** Podam również ceny na m. p
zw 25 824/5

Zakupujemy bieżąco każdą ilość

ziemniaków fabrycznych

dw 1668 **Krochmal, Trzemeszno.**

Farbowanie

włosów, brwi i rzęs. Trwała elektr. ondulację, manicurę, masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w wykonaniu starannem. Ceny przystępne.

Salon de Coiffure

N. Muszyński
(dla Pań i Panów)
ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.
Pw 5582-40.151

OKUCIA
budowlane

Wszelkie zamki i zawiasy, **gwoździe,** warsztaty stolarskie i kowalskie, **pasy i tarcze zapędowe,** transmisje łożyska armatura klingeryt azbest, szmergiel, filce autog., aparaty do spawania, **metale łożyskowe - lutownice** poleca po cenach zniżonych

„Przewodnik"
św. Marcin 30. Tel. 15-71.

Pw 4912-440

Kupiec, kawaler, (poznaniak) posiadający w rozbudowującej się miejscowości przem. Górnego Śląska lokal na bezkonkurencyjny skład manufaktury i obuwia z mieszk. (obecnie 10.000 mieszkańców) poszukuje solidnego i przedsiębiorczego

wspólnika

z gotówką 7—8 tys. zł. najchętniej kupca samotnego. Ze względu na sezon pośpiech pożądany. Zgłosz. Kurjer Poznański zw 25 83?

NAJLEPSZE

Słoje do konserw
Aparaty
oraz wszelkie pojedyńcze przybory
Maszynki i puszki do lodów
Prasy do soków

W. JANASZEK
Poznań, ul Jezuicka 1.
Pw 509-87,10

ST. RYNEK 37
poleca

CAPELUSZE
KOSZULE
KRAWATY

zw 2 827

Mieszkanie

pięciopokojowe w śródmieściu **natychmiast do objęcia.** bez mebli i pośrednictwa. Czynsz trzyletni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod **zw 25 807**

W rodzinie RADOŚĆ!
Zaraz po obiedzie idą zakupić NOWE OBUWIE marki

Lepsze i tańsze jest to **POLSKIE OBUWIE** marki:

Wrocławska 15

Pw 5588/9-40.156/7

Fabryka Przetworów Chemiczno-Farmaceutycznych **poszukuje** fachowego, dzielnego

reprezentanta

(propagandzisty) celem odwiedzania lekarzy, najchętniej farmaceuty lub medyka. Zgłoszenia do „PAR", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. **40,155**

Pw 5616-40,155

W naszym domu przy Pl. Wolności 14a jest zaraz **do wynajęcia**

LOKAL

byłej restauracji „Hungarja".

Zgłoszenia kierować wprost do Tow. Ubezp. „Przezorność", S. A., Oddział w Poznaniu, Pl. Wolności 14.

Pw 5616 40.16

Majątek

678 mórg pszennożytniej ziemi jednym planie. 30 łąki. 4 ogrodu, ziemia drenowana, dom 7 pokoi, budynki murowane, od miasta 5 km., wprost od właściciela 12 lat wydzierżawi, objęcie żywego martwego inwentarza, żniw, potrzeba 35.000 zł. od Poznania 40 km. Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22 tel. 18-97 i 52 09 zw 25 817

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Weksle, wystawione przez b. Drogerję Dominikańską w Poznaniu, przy ulicy Szewskiej 12, **p. Ignacemu Pilichowskiemu z Głównej, ul. Nadolnik 7** pł. 20. 8. 30, 20. 9. 30, 20. 10. 30 po 200 zł **unieważniam** z powodu niedotrzymania warunków z jego strony, gdyż takowe miały być mnie zwrócone.

Władysława Piechowiakowa,
zw 25 810/11 **ul. Mickiewicza 13.**

Ostrzeżenie.

Podaję do wiadomości P. T. Klienteli, że p.

M. Charaszkiewicz

nie posiada pełnomocnictwa inkasowego, wobec czego nie jest upoważniony do przyjmowania oraz kwitowania moich należności. zw 25 834

M. Krzymański, Fabryka Chemiczna, Poznań, Pa r. Jackowskiego 17

Firma Władysław Sulicki, Inowrocław, właściciel Władysław Sulicki, kuśnierz z Inowrocławia, wniosła o odroczenie wypłat po myśli R. z 6 marca 1928 r. Celem rozpoznania sprawy, wyznacza się termin na dzień 16 października 1930 r. o godz. 11-ej w niżej podpisanym Sądzie, pokój 33. Na rozprawę mogą przybyć wierzyciele celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Inowrocław, dnia 29-go **września 1930 r. Sąd Powiatowy.** nw 4 102

Wydział Powiatowy w Wolsztynie ogłasza konkurs na stanowisko

książkowego Powiatowej Kasy Komunalnej

z uposażeniem w/g grupy XII wzgl. XI uposażenia urzędników państwowych wraz z 15% dodatkiem komunalnym.

Od kandydatów wymagane jest: obywatelstwo polskie, dokładna znajomość kasowości i rachunkowości komunalnej oraz conajmniej 2-letnia praca w kasach komunalnych. Inwalidzi wojenni przy równych kwalifikacjach mają pierwszeństwo.

Posada do objęcia od 1 listopada b. r., narazie 3 miesięczny okres próbny.

Zgłoszenia wraz z życiorysem i odpisami świadectw należy nadsyłać do Wydziału Powiatowego w Wolsztynie w terminie do dnia 20 października b. r. dw 1 721

KONKURS

Magistrat m. Leszna (Woj. Pozn.) rozpisuje niniejszem konkurs na posadę

technika budowlanego.

Reflektuje się tylko na kandydatów z wykształceniem szkoły wydziałowej lub conajmniej ukończonych sześciu klas gimnazjum i ukończonej średniej szkoły budowlanej, którzy zajmowali już stanowiska techników budowlanych w administracji samorządowej.

Uposażenie oblicza się wedle IX grupy uposażeń dla funkcjonarjuszów państwowych z 15-procentowym dodatkiem komunalnym. Posunięcie po pewnym czasie służby do grupy VIII jest możliwe.

Zgłoszenia z własnoręcznie napisanym życiorysem, uwierzytelnionemi odpisami świadectw, próbą rysunku, świadectwem moralności, wyciągiem z rejestru karnego i podaniem referencji przedkładać należy do dnia 10. X. 1930 roku.

Posada do objęcia od dnia 15. X. 1930 r.

Leszno, dnia 29 września 1930 r.

dw 1 715 **Magistrat miasta Leszna (Woj. Pozn.).**

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Lezionie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Leziona wyk. L. 107 na imię Wawrzyna Podczarskiego, gospodarza, i żony jego Franciszki z domu Klawińskiej w Lezionie, jako współwłaścicieli na mocy ogólnej wspólności majątkowej, zostanie w drodze egzekucji **dnia 13 grudnia 1930 r., o godz. 10-ej przed południem wystawiona na przetarg** w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24. — Powyższa nieruchomość obejmuje dom mieszkalny z podwórzem i ogrodem domowym i stodołę z chlewem o łącznej powierzchni 4 07 97 ha. Nr. 106 matrykuły podatku gruntowego, nr. 57 księgi podatku domowego, (roczna kwota podatku domowego 0 80 mk.). Roczna wartość użytkowa mieszkania 24 mk. (Czysty dochód podatku gruntowego 17.10 tlr). Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 11 czerwca 1930 roku. Ostrów, dnia 23 września 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 4 101

PRZETARG PRZYMUSOWY

W poniedziałek, dnia 6. 10. b. r., o godz. 10-ej w Biku ul. Dworcowa 20, sprzedam publicznie za gotówkę:

powózkę, 5 pługów, młocarnię sztyftówkę, 6 korpusów do powozów, 2 wozy robocze (nowe), radjoaparat, bryczkę (1-konkę), kosiarkę do trawy, fortepian (Falk). dw 1 717

Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Benenowski Chwaliszewo
76. Rekord niskich cen.
zdw 97 122

Skład
kolonjalny z towarem, przyległe 2 pokoje i kuchnia zaraz do objęcia. Adres Kurjer zdw 97 180

Warsztat
szewcki urządzeniem i maszyną z powodu wojskowości sprzedam 1.000 zł. Oferty Kurjer
zdw 96 029

Meble
w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca A. Baranowski, Poznań, ul. Podgórna 13.
Pw 4053-34.47

Sprzedam
w centrum Bydgoszczy kolonjalkę z 4 pokojowem mieszkaniem za 3.000 zł. Towar podług faktury. Oferty pod „Kolonjalka" do „Par", Bydgoszcz. Pw 5576 63.648

Lustro
sprzedam. Św. Wojciech 5, I. wo. dw 1716

Sypialnię
dębową kompletną, szafę 180 szeroką tanio 800 złotych. Stolarnia. Szyperska 3. zdw 97 117

Nadeszły 12 tysięcy
szklanek do herbaty, kawy, groku, po cenie niedowierzalnej 10 groszy. Tamże śliczna porcelana, alpaka, szkło jak najtaniej. Hurtownia, Wroniecka 24 podwórze.
zdw 97 074

Piec
krawiecki sprzedam. Kolejowa 40 parter. Szczepański. zdw 97 196

Płaszcz
damski zimowy tanio na sprzedaż. Wały Królowej Jadwigi 1. III., prawo. zdw 94 580

Kocioł
parowy 100 m² 8 atmosfer, oraz zbiornik okrągły 9000 mm długi, 2200 mm średnicy, 15 mm grubość blachy do sprzedania. Oferty Kurjer zdw 97 223

Willka - Poznań
Dochód 1.400 wolne 3 pokoje ogród cena 19.000 „Informator". — Ratajczaka 15. zd w97 228

Kamienica
1 800 dochodu, cena 12 000 zł. „Informator", Ratajczaka 15.
zdw 97 231

Dla chorych
wózek wygodny tanio sprzedam ul. Słowackiego 48, II. prawo.
jw 4781

Kanarka
dobrego śpiewaka sprzeda Bugajewska, Szkolna 7/8. rw 11 824

Parcele
przy ul. Marszałka Focha i przyszłym kościele Górczyńskim dowolna budowa bardzo korzystnie Zgłoszenia Jarysz, Ogrodowa 2. parter. zdw 97 149

Restaurację
sprzedam bardzo tanio przy ruchliwej ulicy. Strzałkowski (Śródka) Ostrówek 10. zdw 97 158

Gościniec
kolonjalkę, zabudowania, pobliżu las i jezioro z urządzeniem, rolą 14 000 — bez długu. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 166

Fisharmonjum
używane w dobrym stanie sprzeda korzystnie Kółko Muzyczne, Wronki. Zgłoszenia St. Ratajczak, Magistrat, Wronki.
zdw 96 742

Parcele
(Szeląg) sprzedam tanio.
zdw 96 006

Warsztat
siodlarski, istniejący od 30 lat, w dobrem położeniu na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 011

1.000 zł
sypialnia z nową pościelą i kuchnia bufetowa, także pojedyńczo. Śniadeckich 3, parter Czekała.
zdw 96 570

Wózek
dziecięcy jak nowy korzystnie sprzedam. Józef Narloch, Zawady nr. 20. blok III. zdw 95 375

Anodówki
z pełną gwarancją codziennie świeże. Elektrovox Półwiejska 30, naprzeciw Kwiatowej.
zdw 96 334

Narzędzia ślusarskie
sprzedam, warsztat wydzierżawię Haendschke, Koźmin Wlkp Glinki 18. dw 1691

Gramofony, płyty
Bruździński i S-ka Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne
zdw 96 313

Radjosprzęt
najkorzystniej zakupisz Elektrovox. Półwiejska 30. Cenniki bezpłatnie, bogato ilustrowane.
zdw 96 332

Skład
pokój i kuchnia do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 97 193

„Hallovox"
to najselektywniejszy radjoodbiornik. Przebudowy, schematy, cenniki, części składowe. Elektrovox. Półwiejska 30.
zdw 96 333

Parcela budowlana
Jastrzębia Góra, bardzo dobre położenie 600—700 m² po 10 zł za m² na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 018

Jadalnia
kanapy, materace sprężynowe, nakładki najtaniej Dolna Wilda 76. zdw 95 532

Lampę kwarcową
model Standard, prąd stały 220 volt bardzo mało używana sprzedam Dr. Kwieciński, Pogorzela, pow. Koźmin. zdw 96 733

Drut kolczasty
ocynkowany, używany tanio rozsprzedaje „Przewodnik", św. Marcin 30. Pw 4 911-39.187

Powózka - karetka
(kryta) mało używana w najlepszym stanie tanio i na dogodnych warunkach częściowej spłaty do nabycia (ewentl. zamiana na samochód Fordja) Rymarkiewicz, Rogoźno (Wlkp.) dw 1640

Kamienicę
centrum Poznania dochód 5 200, cena 42 000, wpłaty 17 000, reszta 4 lata 8 proc. sprzeda „Krakus" Pocztowa 30. zdw 96 792

Motocykl
Rex-Acme 500 ccm model 29 w bardzo dobrym stanie sprzedam korzystnie. Kołodziej, Obrowo p. Obrzycko. zdw 96 625

Motocykl
na sprzedaż marki F. N. ze światłem elektrycznem, model 29 rok. Mickiewicza 1, front, I., prawo.
zdw 96 490

Wilczycę
trzyletnią śliczny okaz, czysta, sprzedam w dobre ręce Gmurowska, Matejki 60. zdw 96 915

Nowości
w kapeluszach męskich nadeszły w welurach — włochatych. Olbrzymi wybór. Ceny niskie A. Pietrzykowski, Wielka 8. Pw 5574-37.86

Dom
z wolnym mieszkaniem, składem zaraz sprzedam Jan Roj Grodzisk zdw 96 893

Sprzedam
dwa półszorki. Karpiński, Kramarska 25 zdw 96 885

Męskie
i damskie ubrania na sprzedaż. L. Rzepeckiego 19, II. piętro.
zdw 96 873

Frakowy
garnitur bardzo korzystnie na sprzedaż Wskaże Kurjer
zdw 96 858

Sprzedam
maszynę do szycia, wózek i łóżeczko dziecięce oraz kołnierz lis. Wskaże Kurjer zdw 96 843

Samochód
nowoczesną limuzynę mało używaną tylko tanio kupię. Oferty Kurjer zdw 96 944

Forda
1928 sprzedamy niezwykle tanio. Skarbowa 20, skład. zdw 96 963

Bemberga
pończochy za 7,25 kupisz na Zamkowej 5 u Pielatowskiego.
zdw 96 053

Biały szpic (pies)
rasowy, bardzo czujny i czysty do oddania. Cicha 17 (willa).
zdw 96 933

Ford
podwozie z silnikiem tanio sprzedam. Wejman, Kościelna 24.
zdw 97 075

Siodło
angielskie sprzeda Pohl, Matejki 46, u Przybylskich. zdw 97 013

Łóżeczko
dziecięce, białe, materacem zł 40. Al. Wielkopolska 3. zdw 97 012

Sprzedam
przybory cukiernicze. Oferty Kurjer zdw 96 985

Otomanę
materacową z skrzynią do pościeli nową sprzedam okazyjnie. Mickiewicza 20, I., lewo, godz. 9—11. zdw 96 983

Skład
pokój kuchnia (prasowalnia), z wiedzą gospodarzą korzystnie odstąpię. Adres wskaże Kurjer
zdw 96 982

Skład
kolonjalny, towarów krótkich w Poznaniu, dwa okna wystawowe, obszerne mieszkanie. 24 lata w jednych rękach zaraz na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 96 972

Waga
na 200 kilo na sprzedaż. Ul. Samarzewskiego 15. zdw 96 970

Zegar
kukawka 50 zł, ścienny 15 zł, złoty 80 zł i sztucer myśliwski sprzedam. Adres Kurjer
zdw 96 931

Futro męskie
kangury, średnia figura, sprzedam. Jarczewska, św. Marcin 22.
zdw 96 968

Pianino
korzystnie. Marsz. Focha 53, III. prawo. zdw 97 023

Samochód
Opel 6 osobowy, lekko kryty, mało używany sprzedam. 5.500 zł. Poznań, Szamarzewskiego 30, Woroch. Telefon 75-72
Pw 5567-57.169

Sprzedam
prawdziwe czerwone korale. — Adres Kurjer zdw 97 054

Maszynę
damską Phoenix sprzedam nową 300 zł Łabuzińska, Zielona 1.
zdw 97 050

Dużą willę
przynosi 10 000 i wolne pięciopokojowe mieszkanie z garażem, ogrodem, przy tramwaju sprzedam przez stosunki rodzinne — 90 000, wpłaty 50 000. Zgłoszenia poważnych nabywców Kurjer
zdw 97 058

Dom piętrowy
w małem mieście narożnik rynku skład, mieszkanie wolne, cena 12 000, wpłaty 8 000 Małecki Poznań, Rybaki 20 a. zdw 96 966/7

Skład
węgli i drzewa z mieszkaniem lub bez w centrum, stajnia, koń, wozy z powodu choroby tanio sprzedam. Zgłoszenia Strzelecka 13. zdw 97 138/39

47
mórg ziemi buraczanej, zabudowania masywne, inwentarze kompletne od Niemca. Cena 22 000, wpłaty 10 000, reszta na długie lata. Agencja Długa 5.
zdw 97 174/6

Piekarnia
z domem mieszkalnem w pow. mieście na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer dw 1718/19

Meble
używane tanio. Kozłowski, Szewska 15. zdw 96 487/8

Dom
piętrowy, masywny, warsztat, chlewy, morga ogrodu, skład 4 pokoje i kuchnia wolne za 25.000 sprzedam zaraz. Zgł. Kujath Krotoszyn, Ostrowska 15. zdw 97 205

Psa
czujnego wilka sprzedam. Wejman, Kościelna 24.
zdw 97 076

Willka
dom za 70 000, przy wpłacie 25 000 zł na sprzedaż. 2 mieszkania wolne, 4 pokoje kuchnia i 2 pokoje kuchnia, okolica Łazarz. „Pawilon", Marszałka Focha 15.
zdw 97 086

5 KUPNA

Pianino
dobrze utrzymane kupię Oferty, cena Kurjer zdw 96 420

Kupię
domek z ogrodem i składem w mieście powiatowem. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 96 819

Kupię
zbiornik na wodę 3—5 cbm używany w dobrym stanie. Oferty
zdw 96 811

Kupię
magiel. Oferty Kurjer zdw 96 908

Bilard
używany kupię. Oferty Kurjer
zdw 96 875

Piekarnię
kupię przy wpłacie 8 000 zł. Kurjer zdw 96 868

Rower dziecięcy
o 3 kółkach kupię. Zgłoszenia 1—3. Gundermanowa Dąbrowskiego 3. zdw 96 864

Fortepian
Bechstein, Blüthner lub podobne okazyjnie kupię. Spieszne oferty
zdw 96 849

Stare
meble, rzeczy kupię. Oferty Kurjer zdw 96 991

Skrzynie
duże używane kupuje Staniszewski, pl. Sapieżyński 2. tel. 1580
zdw 97 059

Kupię
maszynę do szycia, gramofon. — Oferty Kurjer zdw 97 164/5

Dysponuję
gotówką około 60.000 zł. i poszukuję kupna gospodarstwa rolnego z dobrą glebą. Pośrednictwo sowicie wynagrodzę. Łask. oferty proszę do Kurjera Poznańskiego pod zdw 97 215

Za gotówkę
kanapy, szyfonierki, szafy, biurka, biurka damskie, stoły krzesła, maszyny do szycia, magiel kupi Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 21-26.
Pw 5583-40.150

Kupię
mniejszy skład z mieszkaniem lub parterowe mieszkanie. Musielak, Dąbrowskiego 41 a.
jw 4774

Najwyższe ceny
na wszelkiego rodzaju używanych mebli płaci Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 21 26. Pw 5584-40.148

Urządzenie składowe
kupi Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3.
Pw 5585-40.153

Ładne
biurko dębowe kupię. Oferty Kurjer zdw 97 108

6 KAMIENICE

Kamienicę
nową z placem wartości 200 tys. zł z powodu nagłych zmian sprzedam 90 tys., wpłaty 30 000 Objęcie natychmiast. Michał Skowroński, Augustów, 11 Listopada 16. zdw 96 930

Kamienicę
śródmieściu za 320.000 wpłaty 150 tys. dochód 30.000. Oferty Kurjer
zdw 97 027

Kilkadziesiąt
dobrze rentujących kamienic, dogodne warunki, sprzeda Jax, Poznań, Ratajczaka 10. zdw 97 183

Dom
z wolnem składem, ewentl bez składu w powiatowem mieście przyjmę jako wpłatę na willkę 3 mieszkaniową wtem 2 mieszkania wolne, lub sprzedam za 70 000, przy wpłacie 25 000 zł. „Pawilon", Marsz. Focha 15. zdw 97 090

7 PIENIĄDZ

Przedsiębiorstwo „Eksportowe"
poszukuje wspólnika z kapitałem 5 tys. zł i udziałem pracy, pierwszeństwo posiadający duży lokal. Oferty Kurjer Poznański
zdw 96 604

2 — 5 000 zł
poszukuję na hipotekę Oferty Kurjer zdw 96 918

10 000.—
do solidnego przedsiębiorstwa handlowego włoży młody handlowiec z udziałem pracy lub bez za pewną gwarancją Oferty Kurjer Poznański zdw 96 909

Do
10 000 zł pożyczki pod zastaw. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 874

3 000
pożyczki pod dobry weksel i zastaw papieru wartościowego podwójnej wartości szukam Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 96 846

Udziałowca
poszukuje do dobrze zaprowadzonego interesu z warsztatem gotówki 10 000 zł Oferty Kurjer
zdw 96 940

Sierota
w krytycznem położeniu prosi litościwych o pożyczenie 100 zł. Odpłacę miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 96 998

Kto
udzieli pożyczki 3—4 000 zł? — Oferty Kurjer zdw 96 988

Chcesz otrzymać pożyczkę
wpłać natychmiast 1 złoty na P. K. O. Nr 213 440 i pisz Wielkopolska Spółdzielnia Kredytowa, Poznań, otrzymasz wszelkie warunki i formularze.
zdw 97 099/100

50.000 złotych
lub mniej na pierwszą hipotekę pierwszorzędnych kamienic miasta powiatowego poszukuje Dr. D. Ostrów, Grabowska 17.
zdw 97 207

Pożyczki
do 15 000 zł poszukuje przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe. Procent według ugody Lokata pewna. Zgłoszenia Kurjer
zdw 97 156

Kto
pożyczy tysiąc (wysoki zastaw) otrzyma 1250 za trzy miesiące. — Oferty Kurjer zdw 96 805

Wdowa
posiadająca własne mieszkanie, znajdująca się w bardzo przykrem położeniu, prosi o pożyczkę 500 zł. Gwarancja, procent. — Oferty Kurjer zdw 97 096

20.000 zł
poszukuję na dobrą nieruchomość na pierwszą hipotekę. Zgłoszenia Adam Szydłowski, Poznań, Wroniecka 4. zdw 97 251

Szuka
pożyczki 500 zł, niższy pracownik państwowy na krótki czas, znajduje się w bardzo krytycznem położeniu. Oferty Kurjer
rw 11 820

Unieważniamy
weksel na 300 zł dany Stefanowi Maciaszkowi z Ostrowa Wlkp. i ostrzegamy przed nabyciem takowego. Kazimierz Andrzejewski, Marjan Koszczyński, Leszno, ul. Dworcowa 50 nw 4279

8 DO WYNAJĘCIA

Zaraz
4 pokojowe mieszkanie z kuchnią, duży hal we willi, ślicznie położonej centralne ogrzewanie, światło elektryczne wraz z ogródkiem owocowym do wydzierżawienia. Cena przystępna Wymarzony spokój dla emeryta Komunikacja autobusowa 20 minut do Poznania Bliższe szczegóły wprost u właścicielki Jasiczakowa Żabikowo-Poznań Plac Wolności 10. zdw 96 914

2 pokoi
próżnych na czas przejściowy małżeństwo, troje dzieci. Kurjer
zdw 96 879

Trzypokojowe
mieszkanie, dwumorgowy ogród 4 500, dzierżawa 12 lat zapłacona. Zgłoszenia Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 96 854

Małżeństwu
wynajmę pokój umeblowany z używaniem kuchni za 50 zł. Oferty do Kurjera zdw 96 943

Pokój
kuchnia, wtem 1½ dzierżawy, okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 96 979

Ubikację
parterową 50 m², nadającą się na warsztat i także na przebudowanie na dwupokojowe mieszkanie, przy głównym dworcu, stroną zachodnią, od 1. 1. 31. do wynajęcia. Oferty Kurjer
zdw 96 971

Mieszkania
2 pokoje kuchnia, łazienka — elektryczne oświetlenie Rataje, ul. Wioślarska od gospodarza. — Michalak. zdw 97 060

Pokój
słoneczny, korytarz i kuchnia do wydzierżawienia zaraz. Zgłoszenia Poznań-Winiary, ul. Obornicka 36. zdw 97 042

Małżeństwu
pokój z używaniem kuchni, elektryczność, korzystnie, ul. Obornicka Oferty Kurjer zdw 97 227

Trzypokojowe
komfort za dzierżawę. Mroczkowski, Plac Karmelicki 1. — skład. zdw 97 111

Mieszkania
4, 5 pokojowe za dzierżawę odda Szczepański, Kantaka 5, I.
zdw 97 142

Dwa
pokoje kuchnia korzystnie oddam Pośredników wykluczam. Adres Kurjer zdw 97 145

Jedną
ubikację wydzierżawię. Piotra Wawrzyniaka 6. zdw 97 161

Pokój
kuchnia, dwuletnia dzierżawa. Widziński, Małeckiego 15, podwórze. zdw 97 106

Dwupokojowe
z kuchnią, nowe (Wilda), czynsz roczny 1.800. Rausch, administrator, Grobla 27 zdw 97 105

Mieszkanie
6 pokojowe zaraz do oddania. Kraszewskiego 11, I. p. lewo.
zdw 97 073

4 pokojowe
mieszkanie z przynależytościami i meblami na Pl. Wolności oddam zaraz z powodu wyjazdu za granicę. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 97 225

Mieszkanie
dwupokojowe od gospodarza. — Adres Kurjer zdw 97 159

9 SZUKA MIESZK.

Bankowiec
poszukuje próżnego pokoju z kuchnią zaraz. Czynsz półroczny Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 976

2 pokoje
z kuchnią, bliżej centrum możliwie zaraz wprost od gospodarza Czynsz zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 474

Mieszkanie
próżnego 3—4 pokojowego z łazienką, wszelkiemi wygodami w centrum Łazarza wzgl. Jeżyc poszukuję. Czynsz 1—2 lat zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 842

Redaktor
poszukuje mieszkania 3 pokojowego z kuchnią wygodami nie wyżej drugiego piętra Oferty Kurjer zdw 93 578

Poszukuję
mieszkania 2—3 pokojowego z kuchnią w pobliżu przystanku tramwajowego. Zapłacę czynsz półtoraroczny zgóry przy miesięcznym około stu złotych. Wiadomość piśmienną pod Dąbrowskiego 53-55 I ptr. prawo Gajdziński. jw 4765-6

Średni
urzędnik kolejowy z żoną idący na emeryturę szuka zaraz lub później mieszkania 2 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza za punktualnem czynszem miesięcznym. Oferty Kurjer
zdw 97 069

Mieszkania
z portjerstwem poszukuje młode małżeństwo Oferty Kurjer
zdw 86 911

W okolicy
Jeżyc poszukuje pokoju z kuchnią dla mego lokatora. Poza komornem płacę odstępne Oferty do Kurjera zdw 96 910

Poszukuję
4 lub 5 pokojowego mieszkania z wygodami (może być w willi) za miesięczne komorne od gospodarza od zaraz Oferty telefonicznie 77-60, od 9 do 12
zdw 96 848

Małżeństwo
na państwowej posadzie poszukuje jednopokojowego z kuchnią. Czynsz naprzód Zgłoszenia Kurjer zdw 96 951

Porządna
rodzina poszukuje mieszkania z portjerstwem Oferty Kurjer
zdw 96 431

Pokój
z kuchnią za wyższą miesięczną dzierżawę zaraz poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 97 053

Pokoju
kuchni lub próżnego pokoju poszukuje młode małżeństwo wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer
zdw 97 226

Poszukuję
portjerstwa w Poznaniu podoficer zawodowy najchętniej w willi. Oferty Kurjer rw 11 819

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
pięciopokojowe obszerne, komfortowe we Lwowie zamienię na podobne choćby czteropokojowe w Poznaniu lub Krakowie Zgłoszenia Alovert, Gdynia Poste restante. nw 4002

Duży
pokój na mały. Oferty Kurjer
zdw 97 055

Piękne
słoneczne mieszkanie 6 pokojowe, przy ul. Pocztowej, tanią dzierżawą, zamienię na podobne bliżej centrum. Zgłoszenia Kurjer
zdw 97 036

Portjerstwo
pokój z kuchnią na duże jednopokojowe lub dwupokojowe bez portjerstwa. Oferty Kurjer
zdw 97 232

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Adama Jeskego 2, parter, prawo.
zdw 96 230

Ładny
frontowy pokój na 2 osoby utrzymaniem. Słowackiego 37, II. lewo. zdw 96 751

Dwuosobowy
frontowy, niekrępujący elektryczność wynajmę zaraz. Spokojna 19 III lewo. zdw 96 743

Pokój
wynajmę. Matejki 7, I., prawo.
zdw 96 797

Pokój
uczącej młodzieży, bezdzietnym małżeństwu. Wielkie Garbary 18, II., lewo. zdw 96 894

Elegancki
pokój (kaloryfery, elektryka), blisko Starego Rynku z utrzymaniem 1—2 osobom. Adres Kurjer zdw 96 884

Pokój
na 1 lub 2 osoby do wynajęcia. Chwaliszewo 70 III., prawo.
zdw 96 871

Pokój
duży, dwuosobowy, inteligencki. Łąkowa 13 I. Kucnerowa
zdw 96 870

Panu
inteligentnemu pokój balkonowy, słoneczny, wynajmę od zaraz. Mickiewicza 7 III., lewo.
zdw 96 857

Pokoik
25 zł, spokojny dom, solidnemu panu, elektryczność. Łazarz, Emilji Sczanieckiej 1, II. prawo, m. 19 zdw 96 861

2 panienki
przyjmę na pokój. Skarbowa 19, podwórze, parter prawo.
zdw 96 959

Wspólny
pokój wynajmę panom Strusia 6, Bromber. zdw 96 947

Pokój
ładny wynajmę. Skrytą 11 II., prawo. zdw 97 008

Pokój
niekrępujący, wspólny jeszcze jednego pana zaraz. Piekary 11, I piętro. zdw 97 007

Pokój
komfortowy, frontowy, niekrępujący, drugi skromniejszy elektryczność. Focha 82 III., prawo.
zdw 97 005

Pokój
panu. Długa 10. II., lewo. zdw 96 948

Pokój
solidnemu panu. Wrocławska 5. III. zdw 97 003

Frontowy
słoneczny. Wygocka. Dąbrowskiego 49 b. zdw 96 996

Pokój
dwuosobowy wynajmę solidnym panom lub paniom zaraz Telefon łazienka. Mickiewicza 15. I. prawo. zdw 97 015

Pokój
umeblowany zaraz. Pocztowa 11. parter. prawo. drugie drzwi. zdw 97 028

Pokój
1 lub 2 łóżka wynajmę. Śniadeckich 23. I. lewo. zdw 97 065

Pokój
dla studentek frontowy. Matejki 55. II. prawo. elektryczność. centralne. łazienka. zdw 97 037

Pokój
1—2 osobom wynajmę. Jankowski. Kręta 23. zdw 97 032

Próżny
pokój wynajmę. Wskaże Kurjer zdw 97 048

Pokój
dwuosobowy. Kochanowskiego 23 II. lewo. zdw 97 041

Zielona 1
I. lewo. frontowy. elektryczność jedno albo dwuosobowy. zdw 97 047

Elegancki
frontowy pokój światło elektr.. komfort. dla lepszego pana od zaraz. Hawelska. Skryta 14. III. zdw 95 697

Wspólny
panience. Józefa 9. IV. lewo. zdw 97 020

Elegancki
pokój dwom panom. Plac Sapieżyński 5. III. prawo. zdw 97 016

Mały
pokoik. elektr., utrzymaniem dla pana. Czesława 15. II prawo. zdw 97 186

Pokój
słoneczny. elektryczność. dla 1—2 inteligentnych panienek. Adres Kurjer zdw 97 187

Pokój
umeblowany frontowy panienkom wynajmę. Łąkowa 19. I lewo. zdw 97 197

Panu
frontowy, elektryczność. Długa 5. II. lewo. zdw 97 072

Pokój
umeblowany dla bezdzietnych małżeństwa zaraz. Pamiątkowa 11. III., lewo. front. zdw 97 084

Studentkom
dwuosobowy. dobre utrzymanie, fortepian. Ogrodowa 9. I., lewo. zdw 97 080

Ładny
pokój dwom solidnym osobom. — Kopernika 6. III., prawo. zdw 97 078

Pokój
śliczny, elektryczność panu tanio odam. Bukowska 41. I. p. prawo. zdwp 97092

Dąbrowskiego 23
III., prawo utrzymaniem lub bez wolny. zdw 97 175

Pokój
dwuosobowy. Plac Św. Krzyski 4. II., podwórze. zdw 97 182

Pokój
jednej osobie wynajmę. Jeżycka 43. I., prawo. zdw 97 172

Pokój
dwom panienkom zaraz lub później. Ratajczaka 17. Dywelska. zdw 27 128

Pokój
do wynajęcia dla pana. Stassica 12. III. mieszkanie 8. zdw 97 123

Dla
kształcących pokój utrzymaniem pianino. Goderska. Półwiejska 2. II. zdw 97 137

Pokój
umeblowany odda. Matejki 60. II. prawo. zdw 97 134

Pokój
wynajmę zaraz. Kraszewskiego 9 III. prawo. zdw 97 133

Panienkę
na wspólny pokój przyjmę zaraz Łazarz. Małeckiego 4. parter. prawo. zdw 97 135

Pokój
Lewandowski. Rzeczypospolitej 9. zdw 97 141

Pokój
dwuosobowy Działyńskich 8. II. lewo. zdw 97 101

Pokój
frontowy 1—2 panom wynajmę. Wały Zygmunta Augusta 2. III. lewo. zdw 97 110

Ładny
pokój zaraz. Kraszewskiego 7. II. piętro. prawo. zdw 97 120

Pokój
dobrem utrzymaniem. W. Garbary 18, wejście Wożna II prawo. zdw 97 235

Pokój
słoneczny dla dwojga osób. Poznańska 27. dom tylny I prawo. zdw 97 236

Dwuosobowy
Cieszkowskiego 8. III prawo. zdw 97 234

Pokój
umeblowany wynajmę. Piekary 5. II., lewo. zdw 97 063

„Informator" poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 97 2[illegible]

Pokój
wolny. Góralska, Dominikańska 7. III. rw 11 825

Pokój
do wynajęcia. Rybaki 16. Thiessowa. zdw 97 146

Poszukuję
od zaraz panienki na wspólny pokój. Adres: Dobrowalska, Wodna 5. II. zdw 97 150

Dobrze
umeblowany frontowy, niekrepujący. Wierzbięcice 40. II., lewo. zdw 97 154

Dwuosobowy
osobne wejście wynajmę. Bukowska 41. I., lewo. zdw 97 160

Pokój
umeblowany Kręta 6.Bialkowski. zdw 97 170

12 SZUKA POKOJU

130 zł
Potrzebny duży pokój tylko centrum na trzygodzinne lekcje tańców.. Oferty Kurjer zdw 96 904

Pokoju
niekrępującego łazienką. elektrycznością możliwie centralnem ogrzewaniem (śródmieście. Jeżyce). poszukuje solidny od 15 X. Bielizna. pościel własna Oferty z ceną Kurjer zdw 96 899

Wdowa
(2 dziewczynki) szuka pokoju (używanie kuchni). centrum. — Oferty Kurjer zdw 96 860

Pokoju
próżnego. elektryczność. łazienka telefon. poszukuje Oferty zdw 96 851

Szukam
słonecznego pokoju w centrum z utrzymaniem lub bez. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 850

Panienka
poszukuje niekrepującego pokoju słonecznego. wejście klatki schodowej. chętnie elektryczność. dam 100 zł. Oferty Kurjer zdw 96 958

Poszukuję
skromnego pokoju za 30—35 zł bez pościeli. osobnem wejściem. Oferty Kurjer zdw 96 946

Pokoju
umeblowanego do 40 zł poszukuje starsza pani. Oferty Kurjer zdw 96 938

Małżeństwo starsze
emerytowany wyższy urzędnik z żoną poszukują od 1 stycznia dwóch słonecznych. ładnie umeblowanych pokoi w spokojnym śródmieściu. nie wysoko lub winda. pożądany telefon i dobre. całkowite utrzymanie. Oferty Kurjer zdw 96 936

Dwie
panienki poszukują skromnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 96 984

Pokoju
poszukuje solidny pan. kawaler. redaktor samodzielny najchętniej Łazarz-Sołacz. Oferty z podaniem warunków „Par" pod 57.174 Pw 5569-57.174

Pokoju
okolicy mostu teatralnego do 45 zł poszukuje pan. Oferty Kurjer zdw 97 173

Pokoju
czystego w śródmieściu szuka student. Oferty Kurjer zdw 97 144

Pokój
potrzebny na biuro (ewentualnie możność mieszkania) najchętniej Dąbrowskiego. Oferty Kurjer zdw 97 155

Zupełnie
niekrępującego pokoju poszukuję wejście z klatki schodowej, elektryczne światło. Oferty Kurjer zdw 97 066

Student
poszukuje pokoju z opałem i elektrycznością. Oferty z podaniem dokładnych warunków do Kurjera zdw 97 222

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 97 2[illegible]

13 LOKALE

Ubikacja
fabryczna i warsztatowa zaraz do wynajęcia Oferty Kurjer zdw 96 847

Piwnice
jako składnica owocu na czas zimowy są do wydzierżawienia. Zgłoszenia Za Bramką 5 a. I. piętro. zdw 97 029

Lokal
na hurtownie (I. piętro) blisko Starego Rynku wolny zaraz. — Zgłoszenia zdw 97 181

14 DZIERŻAWY

Dzierżawa
170 ha drenowanej wprost od właściciela. Kujawy Kongresówka. na lat 9. inwentarze kompletne. cena 100.000 zł. oraz wiele innych dzierżaw w Poznańskiem i Kongresówce poleca Frankel & Koroluk. Kolińskiego 11. Włocławek. Tel. 463. nw 4224

Skład
kolonjalny i warzywny. dobrze zaprowadzony przy głównej ulicy w Rawiczu z mieszkaniem. dwa pokoje i kuchnia zaraz do wydzierżawienia Cena podług ugody. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 739

Dobrze
prosperująca piekarnia większem mieście. rynku do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 96 903

Dzierżawy
około 10 mórg gospodarstwa albo ogrodnictwa w pobliżu Poznania poszukuje. Zgłosić Kurjer zdw 96 935

Chlew
cementowany jasny. do wynajęcia. miesięcznie 25 zł. Czynsz rok zgóry. Adres Kurjer zdw 96 969

Gospodarstwo
30 mórg pszennej ziemi. 4 łąki od Szamotuł 2 km. budynkami, inwentarzem. 12 lat wydzierżawi właściciel. morgi 150 funtów objęcie 4 000 zł. Sowiński Poznań. św Marcin 22. telefon 18-97. zdw 97 035

Skład
kolonjalny wyszynkiem piwa. — wielkiej wsi kościelnej powiecie śremskim. 5 lat wydzierżawię. objęcie 2 500 zł. Sowiński. Poznań św. Marcin 22. telefon 18-97. zdw 97 034

Dzierżawę
250 i 60 mórg. objęcie podług ugody. wskaże Dziura. Staszica nr. 21. jw 4784/85

Garażu
poszukuje. Oferty. cenę Kurjer zdw 97 083

Skład
z małem mieszkaniem wydzierżawię. Górna Wilda 189. dom 6. zdw 97 115

Wydzierżawię
2.000 mórg potrzeba 2 000. Oferty „116" Iro. Bydgoszcz. nw 4283

Poszukuję
dzierżawy majątku 600—1 000 mrg z dobrą glebą najchętniej wprost od właściciela. Mam poza sobą 30 lat praktyki gospodarczej. dysponuje gotówką około 70 000 zł. Łaskawe zgłoszenia proszę przesyłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 97 216

15 UZDROWISKA

W Zakopanem na zimę
do wynajęcia willa w ogrodzie. położona słonecznie. 8 pokoi umeblowanych. zabudowania gospodarcze i dla służby. komfort. konie. pojazdy. Adres: Willa Ubocz. zdw 96 741

16 OSOBISTE

Ilonka
nie przychodź w sobotę gdyż muszę wyjechać. Przyjdź w czwartek albo telefonuj. zdw 95 971

Pannę Wiktorję z Prowentu
proszę o wyznaczenie miejsca dnia i godziny spotkania celem ugodowego załatwienia sprawy „Pozwany. zdw 96 853

Kosmetyka Lecznicza Działyńskich 3, II. telefon 5404
Pod ingerencją lekarki wykonuje się wszelkie zabiegi w zakresie nowoczesnej kosmetyki. Bezbolesne usuwanie tłuszczu brzucha. nóg. nowa metoda francuskiej kosmetyki. Zapobieganie przedwczesnemu wyłysieniu Elektroliza epilacja włosów. Leczenie wadliwej cery. tłustej. suchej. trądzika i t. d. Masaże lecznicze. Panowie 6—7. zdw 96 839

Nr. 95 872
Spotkanie w sobotę o godz. 7 wieczorem w Esplanadzie. zdw 96 964

Arystokrata
ducha. wiek średni. przystojny. nadzwyczaj krytycznem położeniu. prosi szlachetną istotę honorową pożyczkę 300 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 012

Unieważniam
legitymację urzędniczą nr. 1082. wystawioną przez Wlkp Izbę Skarbową w Poznaniu. skradzioną w pociągu Lwów—Krynica. Emilja Nowakówna zdw 97 000

21 ZGUBY

Indeks 8581
zgubiono; zwrot do Sem. Rom. zdw 96 900

Dowód
osobisty. paszport torebka zgubiono. Ostrzegam przed nadużyciem. Marta Kudlaszyk Poznań Za Bramką 10. zdw 97 002

22 ROZMAITE

Obiady
kresowe. smaczne. Kantaka 8/9. brama. prawo. III. zdw 96 974

Futra
fachowo modernizuje naprawia poszywa obsady. kołnierze. pracownia futer i salon mód damskiej. męskiej odzieży. Dawniej mistrzem największych firm zagranicznych. Jankowski. Kręta 23. zdw 96 612

Obraz jest
najpiękniejszym upominkiem przy każdej uroczystości. Największy wybór najniższe ceny tylko we firmie Witold Leworski. Wrocławska 36. Pw 4 069-34.143

Futra
damskie i męskie wszelkiego rodzaju wykonuje na miarę według najnowszych model Reparacje i przeróbki fachowo i tanio W. Królikiewicz Podgórna 6 Pw 4 884 37 23

Ścisła
współpraca z firmą Biuro Rewizyjne Buchalterji w Poznaniu. ul Polna 13 gwarantuje pomoc gotówkową swoim Klijentom. Pp 5 560 40 125

Przedsiębiorstwo Budowy Piecy
Wilda. ul. Krzyżowa 5. wykonuje wszelkie prace garncarskie szybko i tanio zdw 96 815

Która
szlachetna pani ułatwi uzyskanie pracy umysłowej młodemu emerytowi. Oferty Kurjer zdw 96 924

Obiady
smaczne. obfite 80 gr. Abonenci zniżkę. Półwiejska 9 b. I. piętro. zdw 96 980

Bilanse
rewizje ksiąg. najtaniej u firmy Biuro Rewizyjne Buchalterji w Poznaniu, ul. Polna 13., telefon 70-77. Pw 5563-40.126

Wnioski
do urzędów. reklamacje podatkowe. przepisywania na maszynie najtaniej Biuro Buchalterji w Poznaniu. ul. Polna 13 Pw 5572-40.124

Szyję
pięknie sukienki. Sew. Mielżyńskiego 25 a. III p.. prawo. zdw 97 070

Krawczynie
samodzielne dobre siły na kostjumy. płaszcze przyjmie Willman. Matejki 51. zdw 97 087

Kapelusze
damskie przerabiam 24 godzinach Sokołowska. Marcina 32, II. dawniej Plac Wolności. zdw 97 177

Masażysta
poleca się w dom. Długoletnia praktyka. Telefon 61-34 od 10—11 rano. Pw 5577-58.316

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog. — Wożna 18. III. zdw 97 116

23 OŻENKI

Nawskroś
idealny. młody. przystojny elegancki mężczyzna — zwolennik piękna — szuka w chaosie przewrotności obecnego świata pięknej. dystyngowanej pani z duszą — którą całem sercem pokocha i poślubi. Kurjer zdw 96 193

Dyskretnie
i solidnie kojarzy małżeństwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonjalne „Postęp" Warszawa Senatorska 38 Na żądanie wysyłamy kilkaset ofert do wyboru nw 3 960

Blondynka
przystojna lat 34 gospodarna. muzykalna o nie dzisiejszych poglądach. pragnie poznać pana na odpowiedniem stanowisku. — Wdowcy ewentualnie z 1 dzieckiem niewykluczeni. Oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 96 917

Przystojna
30 letnia poznanianka. praktyczna. posiadająca 3 pokojowe mieszkanie. wyjdzie zamąż za sympatycznego pana do 40. najchętniej urzędnika państwowego średniej klasy. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 96 916

Panna
lat 30. posiadająca wyprawę i 3 tysiące gotówki. pragnie poznać pana w odpowiednim wieku. Urzędnicy państwowi mają pierwszeństwo. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 895

Kawaler
kupiec lat 24. dobrego charakteru. wesoły. sympatyczny lecz zupełnie biedny. szuka żony. panny z majątkiem. Oferty Kurjer zdw 96 859

Dla
syna mego. ciemno blondyna. lat 25. właściciela składu delikatesowego w Poznaniu szukam. żony. Panie z odpowiedniem majątkiem. mające zamiłowanie do kupiectwa zechcą się z fotografją zgłosić pod zdw 96 955

Młoda
ciemno blondynka zawrze korespondencję z inteligentnym. szlachetnym panem nie dzisiejszych poglądów Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją. którą zwracam do Kurjera zdw 97 011

Wdowa
Wielkopolanka sympatyczna. — zgrabna. o zaletach duszy i serca. religijna. gospodarna. posiadająca 5 elegancko umeblowanych pokoi w Poznaniu. poszukuje znajomości pana od lat 35—50 bez nałogów. na dobrem stałem stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 97 045

W Poznaniu
jestem w sobotę. niedzielę i poniedziałek w restauracji Hotelu Centralnego. ulica Franciszkańska. Piotr Mrówka. zdw 97 049

Kawaler
lat 29. właściciel majątku ziemskiego 400 morgowego. poszukuje panny inteligentnej lub bezdzietnej wdówki w celu matrymonjalnym. Panie. posiadające gotówkę lub nieruchomość raczą swe oferty złożyć do Kurjera Poznańskiego pod zd 97 213

Dla
mej szwagierki. panny intel. i przystojnej. brunetki. Pomorzanki. posiadającej mieszkanie oraz cośkolwiek majątku szukam dla braku znajomości inteligentnego pana. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 211

Kawaler
lat 26. (przystojny urzędnik gosp.) chcąc się usamodzielnić, poszukuje towarzyszki życi do lat 23. Panie serjo myślące złożą z zaufaniem swe oferty możliwie z fotografją (najchętniej widziane z lepszych gosp. lub posiadające takowe) do Kurjera zdw 97 208

Wdowa
posiadająca mieszkanie szuka męża. Oferty Kurjer zdw 97 103

Dentysty
egzam. poszukuje się dla szatynki lat 28 posiadającej dobrze zaprowadzoną bezkonkurencyjną praktykę z kasą chorych. 4 pokojowem mieszkaniem w celu matrymonjalnym — Zgłoszenia spieszne pod zdw 97 107

Który
z panów intel. poślubi miłą. jasnowłosą. bardzo elegancką. wysoką. osamotnioną Pomorzankę — materjalnie niezależną. Warunki: przystojny. elegancki. wzrost conajmniej 1.78. zuchwały. wyrozumiały. zdecydowany. Zgłoszenia tylko osób o szczerych zamiarach. nieanonimowe. ewtl. fotografja do „Par". Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 57.186. Pw 5575-57.186

Kawaler
lat 27. inteligentny nawskroś przystojny. elegancki. dobrej rodziny fryzjer pozna pannę od 18—25 lat celem ożenku. Rzecz traktuje się poważnie. Zgłoszenia tylko z fotografją do Kurjera zdw 97 169

24 NAUKA

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II piętro zdw 90 455

Starszy student
udzieli korepetycyj w zakresie gimnazjalnym z wyjątkiem niemieckiego i matematyki za mieszkanie i wynagrodzenie. Oferty Kurjer zdw 96 702

Francuskiego
włoskiego. angielskiego. udziela praktycznie. teoretycznie osoba wykształcona. 2.. 2.50.—3. Strzelecka 31, podwórze wprost II p. prawo. zdw 96 202

Kroju, szycia
krawieczczyzny. bieliźniarstwa. robót artystycznych. kursy dzienne oraz wieczorne — tanio! Informacje biuro Kursów Gospodarczo-Zawodowych w Poznaniu św. Marcin 69 Pw 4908 38.103

Tańce
modne Stella Kledecka zbiorowe prywatnie. Pocztowa 29. Pw 5420 40.59

Absolwentka
U. P. po dłuższym pobycie we Francji udziela lekcyj dzieciom i dorosłym Oferty Kurjer zdw 96 902

Absolwentka
U. P. przygotowuje do wszystkich klas gimnazjum. Oferty Kurjer zdw 96 901

Kilku panów
inteligentnych do pierwszorzędnego kompletu pań przyjmie profesor Szczurek. Dom Rzemieślniczy. Wały Zygmunta Augusta 13. zdw 96 863

Kto
udzieli lekcyj stenografji i korespondencji niemieckiej. maturzystce. Oferty Kurjer zdw 97 201

Obcokrajowcom
udzielam polskiego. Oferty Kurjer zdw 97 001

Polonistka i romanistka dyplomowana
poszukuje lekcyj z zakresu języka polskiego i francuskiego. Zgłoszenia: „Par". 27 Grudnia 18. pod 58.315 Pw 5564-58.315

Kursy
buchalterji — osobiste i listownie: Biuro Rewizyjne Buchalterji w Poznaniu. ul. Polna 13. Pw 5571-40.123

Student (ka)
potrzebny do matematyki VIII. kl. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 97 031

Szkoła Języków Marji Romington
Św. Marcin 47. III. zdw 97 131

Złoty
lekcja niemieckiego. francuskiego do IV. kl. włącznie Zgłoszenia Kurjer zdw 97 140

Szkoła tańców Antoszewskiego
przyjmuje zgłoszenia do kursu gimnazjalnego i wieczornego. — Lekcje prywatne codziennie. ul. Zielona 1. Pw 5609-46.127

2 studentki
tanio udzielają lekcyj Oferty Kurjer zdw 96 953

Nowoczesnych tańców
także poza domem wyucza Karabasz. Kraszewskiego 7. 17—19 jw 4777

25 MUZYKA

Pianino
do ćwiczeń. lekcje muzyki. Młyńska 3. III. zdw 95 193

Pianino
kto wypożyczy? Warunki Kurjer zdw 96 887

Lekcyj
fortepianu udzielam gruntownie. Fortepian do ćwiczeń Strzelecka 28 b. parter zdw 96 981

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Stenotypistka
z stenografją polsko niemiecką poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 94 501

Biuralistka
z trzyletnią praktyką biurowo-administracyjną posiadająca maturę. inteligentna. rzutka poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 95 990

Czeladnik
stolarski poszukuje pracy (fornier.). Oferty Kurjer zdw 96 442

Posady biurowej
stałej odpowiedniej poszukuje nauczyciel. oficer rezerwy lat 27. energiczny. z średniem wykształceniem Oferty Kurjer zdpw 96 491

Dame
française expérimentée. excellentes références cherche place Poznań ou environs. Hôtel Polonia. chambre 16. De 1 h á 6 heures jusqu'au 5 Octobre zdw 96 456

Fryzjerka
kursistka manikurzystka poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer zdw 96 465

Technik
dentystyczny, biegły w złocie i kauczuku szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 796

Kowal - maszynista
kawaler. z 5-letnią praktyką oraz ukończoną szkołą podkuwaczy koni. pracowity w swym zawodzie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 708

Absolwent
Państw. Średniej Szkoły Rolniczej w Czernichowie. lat 20 pilny. sumienny. mający już pewną praktykę poszukuje płatnej posady praktykanta w postępowem gospodarstwie rolnem. Łaskawe zgłoszenia Tarnów. skrzynka pocztowa 143. zdw 93 349

Elektromonter - szofer
trzeźwy, sumienny poszukuje zajęcia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 308

Ogrodnik szofer
12 lat praktyki. lat 30 świadectwa. referencje pierwszorzędne poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 96 535

Szofer
monter z 10 letnią praktyką szuka posady za małem wynagrodzeniem Oferty Kurjer zdw 95 998

Z kaucją
500 zł młodszy kawaler poszukuje stałej posady do lżejszych prac. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 96 920

Porządna
dziewczyna z dobrem świadectwem poszukuje posady zaraz lub od 15 Oferty Kurjer zdw 96 919

Czeladnik
młynarski. kawaler. lat 24. mogący okazać się dobremi świadectwami. znający język polski, niemiecki szuka zaraz posady lub jakiegokolwiek zajęcia Oferty Kurjer zdw 96 905

Pokojowa
szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 897

Panna
do dzieci poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 898

Pierwszorzędna
pokojowa. znająca szycie i prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady w majątku zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 96 896

20 letnia
panienka poszukuje posady w dom. Zgłoszenia Kurjer pod zdw 96 891

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer zdw 96 889

Zarząd
domem do samotnej osoby przyjmie starsza inteligentna pani. Oferty Kurjer zdw 96 883

Posługaczka
dobremi świadectwami poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 96 992

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 96 990

Kino Apollo

W piątek, dnia 3 b. m. ukaże się na ekranie naszego kina potężny film p. t.

Zielona Brygada

(Pieśń Kozaków Dońskich)

z niezapomnianym bohaterem filmu Wołga, Wołga

A. Schlettow'em

oraz jego uroczą partnerkę

Lien Deyers

i chóru dońskich kozaków.

Film o niezwykłych melodjach rosyjskich, ilustrujący dawne życie carskiej Rosji. Pw 5617-57,191

Początek seansów 4,30 — 6,30 — 8,30.

Przedsprzedaż 11,30 — 1,30.

Ekspedjentka
z dobrem świadectwem, zna dobrze język polski i niemiecki szuka posady. Oferty Kurjer zdw 97 014

Inteligentna
panienka, uczciwa, obowiązkowa udzieli początki szkoły powszechnej, zna haft, cerowanie poszukuje posady do dzieci, prowincja lub wieś. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 010

Gospodyni - kucharka
z kuchnią polsko francuską z kilku miesięczną praktyką poszukuje posady od 15. 10. lub 1. 11. Oferty Kurjer zdw 97 167

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego u samotnej osoby lub bezdzietnego państwa. Oferty Kurjer zdw 96 997

Fryzjerka
początkująca poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. — Miejscowość obojętna. Oferty proszę skierować do Kurjera zdw 96 995

Wiejska
młoda dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 96 994

Studentka
miłośniczka dzieci poszukuje posady, udzieli lekcyj najchętniej w zakresie szkół powszechnych, początki języków ang., niem., franc., ewtl. muzyki. Zgłoszenia zdw 97 200

Panienka
z średniem wykształceniem, umie szyć, haftować, ma zamiłowanie do dzieci, poszukuje jakiejkolwiek posady najchętniej we dworze od 15. 10. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 220

Technik dentystyczny
poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 219

Gosposia
w średnim wieku poszukuje posady od 15. 10. do dwóch osób lub na probostwo na wieś. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 11 827

Technik dentystyczny
poszukuje posady zaraz. Biegły w pracach złotych i kauczukowych, zwolniony z wojska gdzie pracował w ambulatorjum wojskowem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 218

Pożyczki
lub kaucję wstawi mężczyzna samotny za otrzymanie posady do koni, robotnika i wszelkiej innej pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 129

Kantorzystka-maszynistka
poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 195

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Zielona Brygada".
Aurora: „Miasto Cudów".
Casino: „Jej pieprzyk".
Colosseum: „Miłość w kajdanach".
Corso: „Powrót z niewoli".
Edison: „Auto pancerne" i
Harfa: „Romantyczne panny i praktyczne mamy".
Kapitol: „Boska kobieta".
Metropolis: „Żar miłości".
Orzeł: „Tom Mix".
Renaissance: „Kurjer Carski".
Słońce: „Kobieta, która grzechu pragnie".
Stylowe: „Wyspa zatopionych okrętów".
Tęcza: „Tam gdzie pieprz rośnie".
Wilsona: „Braterstwo krwi". Kongres Eucharystyczny w Poznaniu.

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 152

Gospodyni
sumienna poszukuje posady 15. 10. Oferty Kurjer zdw 97 004

Gospodyni
samodzielna, uczciwa, pracowita, w średnim wieku poszukuje posady u samotnej osoby lub małej rodziny zaraz lub 15. X. — Oferty Kurjer zdw 96 987

Kucharka
uczciwa poszukuje posady zaraz lub 15. X. Oferty Kurjer zdw 96 986

Higjenistka pielęgniarka
dyplomowana inteligentna, poszukuje posady zaraz przy osobie chorej w domu, w klinice lub u lekarza w ambulatorjum. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 965

Podróżujący
poszukuję na Poznań. Kurjer zdw 96 042

Ekspedjentka
obeznana z ekspedycją cukiern. uczciwa poszukuje posady od 15. Zgłoszenia „Par" Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57,167 Pw 5568-57,167

Służąca
rzetelna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 052

Student
pierwszego roku prawa poszukuje jakiejkolwiek pracy biurowej stałej lub na godziny. — Zgłoszenia Kurjer zdw 97 057

Samotny
starszy pan szuka towarzyszki życia z cośkolwiek gotówką dla wspólnego dobra Oferty Kurjer zdw 96 929

Osoba
średni wiek zaufana, doświadczona poszukuje zaraz samodzielnej posady, znajomość dobrej kuchni, szycia, prasowania wszelkiej pracy domowej wymagania skromne. Świadectwa jaknajlepsze. Oferty Kurjer zdw 97 102

Praczka
czysta i sumienna poszukuje prania. Za Bramką 11, Jadwiga Rogalska. zdw 97 033

Apteka
maturzysta poszukuje praktyki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 040

Emerytowany
średni urzędnik państwowy, lat 45, szuka posady jako zawiadowca domów, warsztatów lub inkasenta, odpowiedzialność własną osobą. Oferty Kurjer zdw 97 046

Syn
wdowy wojennej stolarz poszukuje pracy. Ma obowiązek pracować na młodsze rodzeństwo. — Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 39-97. zdw 97 021/a

Córka
inwalidy wojennego krawcowa poszukuje pracy w dom do naprawy i szycie nowej bielizny i garderoby. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań. Fredry 7, pokój 47, telefon 39 97. zdw 97 022/a

Wychowawczyni
starsza z językami, dobre polecenia, do mniejszych dzieci, zajmie się gospodarstwem. Oferty Kurjer zdw 96 882

Krawcowa
kwalifikowana z dobrym krojem według najnowszych modeli z długoletnią praktyką w pierwszorzędnych salonach szuka posady samodzielnej Zgłoszenia Kurjer Ponański zdw 96 881

Dziewczyna
z szyciem poszukuje posady do dzieci zaraz Oferty Kurjer zdw 96 880

Krawcowa
szyje w domu 2 zł dziennie. Oferty do Kurjera zdw 96 878

Osoba
młodsza z dobrem gotowaniem i szyciem poszukuje posady do samotnej osoby lub małej rodziny. Oferty Kurjer zdw 96 872

Kucharka
poszukuje posady zaraz najchętniej na wsi. Oferty Kurjer zdw 96 869

Praczka
szuka prania z prasowaniem w lepszym domu Adres wskaże Kurjer zdw 96 862

Panienka
inteligentna poszukuje posady jako początkująca biurowa Oferty Kurjer zdw 96 844

Lokaj
kamerdyner, kawaler, włada językami obcemi poszukuje posady zaraz lub od 1. 11. Umie cośkolwiek gotować Świadectwa pierwszorzędne. M. Biniakowski Nakło. Ogrodowa 39. zdw 96 928

28 WOLNE MIEJSCA

Dziewczę
do posyłek może się zgłosić. Walczak. Pocztowa 3. rw 11 826

Służąca
Kongresówki, uczciwa, pracowita umiejąca dobrze gotować, 11 letniem świadectwem, poszukuje miejsca zaraz Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 091

Wychowawczyni
poszukuje posady do niemowlęcia zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 96 956

Posługaczka
szuka posługi. Łazarz Jeżyce. Oferty Kurjer zdw 96 954

Studentka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 952

Kucharka
umiejąca dobrze gotować poszukuje posady zaraz lub od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 96 950

Książkowa
bilansistka samodzielna obeznana z wszelkiemi pracami biurowemi 12 lat praktyki w instytucjach bankowych i handlowych, również w branży meblowej poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 96 949

Panna
do dzieci z dłuższą praktyką poszukuje posady z szyciem zaraz lub później miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 96 945

I. pokojowa
z prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady najchętniej na wyjazd. Oferty Kurjer zdw 96 942

Ogrodnik
żonaty wszechstronnie obeznany w swym zawodzie, poszukuje zajęcia. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 96 927

Gospodyni
lat średnich, gotowaniem, dłuższą praktyka wiejską i miejską mniejszych domach zajmująca się także całkowitą pracą domową poszukuje samodzielnej posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 96 926

Maszynistka
pierwszorzędna siła szuka posady. Oferty Kurjer zdw 96 961

Szofer - ślusarz
lakarz poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 162/3

Do koni
i wszelkiej pracy, pracowity, samotny mężczyzna zaraz poszukuje posady. Zgłoszenia Orędownik jw 4782/83

Maturzystka
poszukuje posady jako nauczycielka domowa od 1. 10. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 97 209

Czeladnik
kowalski, obeznany z wszelkiemi reparacjami i prowadzeniem młóckarni poszukuje posady od 1. października lub później. M. Ziętek. Zakrzewo, poczta Kłecko. pow. Gniezno. zdw 92712

Prośba
Która z Szanownych Firm udzieli mi posady do sprzedaży wirówek do mleka, maszyn do szycia i rolniczych, i da mi samochód, abym mógł maszyny na miejscu ustawiać? Jestem pewny dobrego zbytu, jako kilkuletni sprzedawca wirówek do mleka, siła pierwszorzędna, co mogę udowodnić. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 203

Kucharka
dobra z dobrym zimnym bufetem poszukuje posady ewentl. na wyjazd na małe miasto od 15. 10. — Oferty Kurjer zdw 97 085

Panienka
do dzieci szuka posady lub jako początkująca pokojowa. Oferty do Kurjera zdw 97 079

Młodsza
dziewczyna sierota, poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 97 094

Dziewczyna
dobrem gotowaniem do wszelkich prac domowych poszukuje posady zarza lub 15. 10. Oferty Kurjer zdw 97 093

Stenotypistka
początkująca poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 124

Inteligentna
panienka z ukończoną szkołą kroju i szycia poszukuje posady, najchętniej do dzieci. Łaskawe oferty proszę kierować do Kurjera zdw 97 130

Wychowawczyni
nauczycielka z pozwoleniem rządowem, długoletniemi świadectwami poszukuje posady ewentl. jako bona. Oferty Kurjer zdw 97 147

Praczka
czysta szuka prania. Oferty Kurjer zdw 97 098

Poszukuję
posługi na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 97 109

Wiejska
dziewczyna z gotowaniem szuka posady zaraz lub 15. 10 Oferty Kurjer zdw 97 118

Potrzebny
chłopiec lub dziewczyna do posyłek i lżejszych robót. Zgłoszenia z matką po godz. 7 wieczorem. Mascotte, robótki ręczne. Pasaż Apollo. dw 1714

Drogerzysty
egzamin. kawalera, jako czynnego wspólnika z kapitałem 5—7.000 zł poszukuję zaraz. Posiadam dużą, dobrze prosperującą drogerję. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 738

Dzielny książkowy
lub książkowa z branży zbożowej z kilkoletnią praktyką do przedsiębiorstwa zbożowego do większego miasta na prowincji zaraz lub później może się zgłosić. Oferty Kurjer zdp 95 015

Podróżujący
rozmaitych artykułów znajdą zyskowny uboczny zarobek. Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy, Lwów, Wałowa 11 a. Pw 5419-72,140

Dam
stałą posadę biurową za wypożyczenie 1.000—2.000 zł. pod pewną gwarancją. Oferty Kurjer zdw 97 210

Ucznia
syna uczciwych rodziców przyjmie natychmiast do składu kolonjalnego, delikatesów win, cygar, wódek i zwierzyny. St. Matyaszczyk Leszno, Rynek 29, tel. 301. zdw 97 204

Młynarz
potrzebny. Ryczywół II. zdw 97 185

Dziewczyna
przychodnia do dzieci potrzebna od zaraz. Grześkowiak, Mostowa 24, dom ogrodowy. zdw 97 184

Cukiernik
potrzebny zaraz. Kraszewskiego 8, piekarnia. zdw 97 189

Potrzebne
podręczne hafciarki K. Jasiński. Wrocławska 30. zdw 97 188

Potrzebne
samodzielne panny do sukien zaraz. S. Morańska Kossaka 18. zdw 97 191

Introligator
potrzebny. Ślusarska 7. zdw 97 190

2 000 — 4 000
złotych miesięcznie zarobią solidni dobrze ustosunkowani panowie przyjmując zastępstwo poważnego banku — Prowadzimy dział pożyczkowy inkasowy oraz sprzedaż obligacyj premjowych na raty Poważne oferty składać Lwów skrytka pocztowa 271 nw - 094

Kasjerka
do cukierni tylko biegła z kaucją 1 000, która będzie ustawowo zdeponowana, zaraz. Zgłoszenia Tekstyl, Kantaka 6. zdw 96 907

Marszantki
dwie po skończonej nauce zaraz potrzebne. Sznajder Dąbrowskiego 54, magazyn mód zdw 96 906

Posługaczka
może się zgłosić. Aleja Szelągowska 12, piętro. zdw 96 888

Ekspedjentki
z branży obuwia, siły pierwszorzędne, potrzebne Magazyn Obuwia J. Pańczak, Poznań św Marcin 64. zdw 96 886

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego zaraz. — Strzelecka 3 a, parter, lewo. zdw 97 071

Potrzebna
dziewczyna dod zieci. Fredry 6, Lietz. zdw 97 068

Uczennica
do składu papieru potrzebna. — Piśmienne oferty Kurjer zdw 97 081

Dziewczyna
do dzieci i lekkich prac. Wojciechowski, Długa 18, front. zdw 97 089

Fryzjerski
pomocnik potrzebny na soboty. Śródka, Bydgoska 5. zdw 97 126

Pomocnik
fryzjerski na soboty potrzebny. Fabryczna 6. zdw 97 132

Posługaczka
przed południem. Kanałowa 4, II. ptr. zdw 97 127

Szofer
na taksę w Poznaniu z kaucją poszukiwany. Zgłoszenia Bukowska 15, wysoki parter, prawo. zdw 96 877

Uczeń
i maszynistka biegła potrzebni do biura adwokackiego Zgłoszenia z własnoręcznym życiorysem i odpisem świadectw do Kurjera zdw 96 922

Natychmiast
potrzebny szofer z kaucją 2 000. Wierzbięcice 28 Juszczykiewicz. zdw 96 865

Dzielna
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zaraz zgłosić. A. Wujec Kraszewskiego 7. jw 4773

Dziewczę
młode do pomocy w domu i gospodarstwie może być sierota z przyłączeniem i opieką potrzebna na wieś. Zgłoszenia do Kurjera nw 4028

Przystojne modelki
z włosem krążącym potrzebne zaraz „Renaissance", Aleje Marcinkowskiego 24. Siejak. zdw 97 097

Kuśnierz
zaraz potrzebny. Oferty do Kurjera zdw 97 148

Potrzebna
biuralistka. Znajomość języka niemieckiego i pisanie na maszynie obowiązkowe. Zgłoszenia osobiste Radjo-Hurt godz. 9—11 Św. Marcin 57. zdw 97 224

Służącą
czystą do wszystkiego bez spania przyjmę zaraz Gałązkowa, ul. Marsz. Focha 98 II. 8 wejście. rw 11 818

Służąca
z gotowaniem i praniem potrzebna. Matejki 53, II. zdw 96 845

Uczeń
do składu spożywczego może się zgłosić. Dąbrowskiego 59. zdw 96 452

Dziewczyny
uczciwej do dwojga dzieci z gotowaniem, praniem na prowincję poszukuje Zgłoszenia Staszica 14, III. lewo godz. 13—14 zdw 96 925

Szofer kowal
z dobrem poleceniem potrzebny. Zgłoszenia z podaniem pensji przy wolnem utrzymaniu do Kurjera zdw 96 957

Siła
wpracowana na maszynie „Rekord" do wyrobu pończoch zaraz potrzebna. Wskaże Kurjer zdw 96 962

Dentysta
uprawniony jako kierownik poszukiwany zaraz Zgłoszenia warunki proszę nadesłać Kurjer nw 4274

Gospodyni kucharka
samodzielna uczciwa, znająca wykwintną kuchnię z pierwszorzędnemi referencjami potrzebna od 15. 10. Zgłoszenia od 5—7 po południu ul. Cicha 17 (willa). zdw 96 932

Młodszy
czeladnik kominiarski potrzebny zaraz. Kurzawski, Rydzyna powiat leszczyński. zdw 96 941

Niania
mówiąca poprawnie po polsku, doświadczona, obowiązkowa, z dobremi świadectwami, potrzebna do kilkumiesięcznego dziecka od 1 listopada Zgłoszenia z podaniem wieku i wysokości wynagrodzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 006

Na kierownika
do składu win w Poznaniu potrzebny kupiec inteligentny długoletni mieszkaniec Poznania Wymagana kaucja lub gwarancja Zgłoszenia z referencjami do firmy R. K. Huebner i Ska. Fordon. zdw 96 999

Młynarz
doświadczony z narzędziami stolarskiemi potrzebny zaraz. — Młynki, p. Maksymiljanowo pod Bydgoszcza Pw 5578-63,647

Pomocnik
fryzjerski zaraz potrzebny. Górna Wilda 25 zdw 97 121

Krawcowa
siła pierwszorzędna zaraz potrzebna. Marcin 34. II. lewo „Salon Mód". zdw 97 112

Posługaczka
z poleceniami. Greinertowa, Matejki 68. zdw 97 064

Za
pożyczkę na 3 miesiące 600 zł wskaże młodemu człowiekowi posadę w biurze. Oferty Kurjer zdw 97 202

Służąca
do wszystkiego potrzebna zaraz, Waroczyk. Mickiewicza 11. skład zdw 96 923

Drogerzysty
egzamin kawalera, jako czynnego wspólnika z kapitałem 5—7 000 zł poszukuje zaraz Posiadam dużą dobrze prosperującą dorgerję. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 738

Marszantka
samodzielna natychmiast potrzebna Biwan. Mosina Rynek. nw 4281

Dziewczyna
potrzebna zaraz. Sauer. Małeckiego 36 II piętro. zdw 97 178

Służąca
z pościelą zaraz potrzebna. Kęciński, Zacisze 3 (poprzeczna Jasnej). zdw 97 179

Starsza
służąca zaraz potrzebna. Adres Kurjer zdw 97 153

Kobieta
do materaców szycia od zaraz. — Podgórna 8. zdw 97 143

P. Bartoszewicka
Julja, w sprawie posady prosimy adres Kurjer zdw 97 157

Posada
przedsiębiorstwo zaprowadzone sprzedam. Ewentl. wspólnictwo, potrzeba 3 000 złotych. — Oferty Kurjer zdw 97 168

Dziewczyny
uczciwej do wszystkiego poszukuje Łuszewska Poznańska 46/48, III. zdw 96 993

Robotnik
obuwniczy na teksową pracę może się zgłosić. Działyńskich 6, front, IV. zdw 96 978

Uczeń
potrzebny. Dolecki. Marsz. Focha 72, piekarnia. zdw 96 973

Pomocnik
fryzjerski. Półwiejska 38. zdw 97 024

Krawcowa
na stałe lub dom. Oferty Kurjer zdw 97 030

Fryzjerski
pomocnik. Chwaliszewo 83. zdw 97 051

Służąca
zaraz. Łąkowa 9, I., lewo. zdw 97 062

Dziewczyna
potrzebna do domowej pracy z praniem. Skarbowa 7. III. prawo zdw97 038

Kształcimy nowoczesnych
pracowników. Kursy korespondencyjne Powszechnego Instytutu Organizacji Nowoczesnej, Warszawa Hoża 35/15 uczą poszukiwanych metod naukowej organizacji, księgowości biurowości, sprzedaży, reklamy itd. Wyczerpujące informacje bezpłatnie. Podać listownie: adres, zawód. Tw 478

Uczennicy
wysokiego wzrostu do trykotaży pończoch poszukuje zaraz. Oferty pod zdw 97 019

Posługaczka
potrzebna. Adres wskaże Kurjer zdw 97 018

Dolata
Józefa, służąca z Obornik niech się zgłosi Wielkie Garbary 53. zdw 97 017

Pw 5606-59,28

Humor zagraniczny

= Aby lepiej rozpoznać zwłoki męża pani, może nam pani powie, czy nie miał jakich znamiennych znaków?
— Owszem — jąkał się cokolwiek!
(London Opinion). S. F.

Przedpłata na październik 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.